

واگذاری تجهیزات کاهنده مصرف آب به مردم از سال آینده

* وزیر نیرو: هزینه تجهیزات کاهنده مصرف آب به صورت اقساط ۲ساله از مشترکان

دریافت می شود

* تجهیزات کاهنده می تواند تا ۲۵درصد در مصرف آب صرفه جویی ایجاد کند

صفحه ۴

چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳ - ۶ جمادی الاول ۱۴۳۶ - ۲۵ فوریه ۲۰۱۵ - سال هشتادونهم - شماره ۲۶۱۰۲ - ۱۶ صفحه به همراه ۸ صفحه ضمیمه - ۲۰۰ تومان

ظریف: در مذاکرات گام‌های رو به جلو برداشته شد

به دنبال راه حلی هستیم که حقوق مردم ایران به‌طور کامل به رسمیت شناخته شود

* اگر طرف آمریکایی بخواهد از ترند فشار استفاده کند اثر منفی خواهد گذاشت

* در چارچوب‌های بین‌المللی و با ارائه سیاسی برای رسیدن به نتیجه وارد مذاکره شده‌ایم و گرفتار بازی‌های رسانه‌ای نخواهیم شد

* آژانس بین‌المللی انرژی اتمی دیدار دیروز عراقچی معاون وزیر امور خارجه ایران و یوکیا آمانو مدیرکل آژانس را «مفید» ارزیابی کرد

* گفتگوها بر لزوم حل هر چه سریعتر تمامی موضوعات باقی مانده مربوط به برنامه هسته‌ای ایران، متمرکز بود

* عراقچی: موافقت کردیم که به همکاری‌های خود با آژانس سرعت ببخشیم

* رایزنی‌ها و همکاری‌های ایران و آژانس در آینده سرعت بیشتری خواهد یافت

* آمریکا، روسیه و فرانسه: پیشرفت مذاکرات ژنو قابل توجه بوده است

* وزیر خارجه عراق در دیدار با ظریف: برای مبارزه با داعش از همه کشورها تقاضای کمک امنیتی، نظامی و لجستیکی داریم

* ابراهیم جعفری: منتظر لحظه نهایی از بین بردن داعش در کشورمان هستیم

* ظریف: ایران در کنار دیگر کشورهایی که به عراق در مقابله با داعش کمک می‌کنند به این روند ادامه خواهد داد

وزیر امور خارجه کشورمان با بیان اینکه اگر طرف آمریکایی در لندن افزود: ما در مذاکرات نشانه‌ای بخواد از ترند فشار استفاده کند اثر منفی خواهد گذاشت، گفت: قصد ترک مذاکرات را نداریم. محمد جواد ظریف در پایان

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

بقیه در صفحه ۲

مک‌کوش برکت تجربیانی

ابوالکاسم کوشاوه

زمان کوتاه و مسیر طولانی!

دور دیگری از مذاکره ایران و آمریکا و دیگر اعضا گروه موسوم به ۵+۱ در ژنوو انجام گرفت. دو وزیر خارجه ایران و آمریکا در پایان همگونی گفتار از نتیجه آن داشتند و گفتند، این دور از مذاکره خوب و دارای پیشرفت بود اما همچنان مشکلات و اختلاف‌هایی باقی مانده است که نیازمند ادامه گفتگوها است. قرار شد هفته آینده گفتگوها در سطح کارشناسی و معاونین در ژنو ادامه پیدا کند و برخی از خبرگزاری‌ها اطلاع داده‌اند که آقایان ظریف و لاوروف وزراء خارجه ایران و روسیه در کنار شرکت در کنفرانس حقوق بشر در ژنو در هفته آینده با یکدیگر ملاقات خواهند داشت و درباره ادامه مذاکره برای پرسش‌های باقی مانده در پرونده هسته‌ای ایران گفتگو خواهند کرد.

وزیر خارجه آمریکا گفت تا تاریخ ۱۰ فروردین باید به توافق کلی دست پیدا کنیم، اگر نمی‌خواهیم مذاکرات به بن‌بست بخورد هم آمریکا و هم ایران به طور رسمی تمدید تاریخ مذاکرات را که پایان آن تا آذرماه آینده دیده شده‌است رد کرده‌اند و گفته‌اند به تمدید مجدد مذاکرات فکر نمی‌کنند و با آن موافق نیستند.

بسیاری از تحلیلگران سیاسی این دور از گفتگوها در ژنو را به اعتبار پیوستن اعضای جدید از مدیران ارشد ایرانی و آمریکایی با اهمیت و کم سابقه خواهنداند. حضور وزیر خارجه و وزیر انرژی دو دولت اوپاما و وزیر خارجه ایران و رئیس سازمان انرژی اتمی (معاون رئیس جمهور) در این دور از مذاکرات در تئو خیزبان شد. بسیاری از آن نمایان اراده دو طرف در سطوح بالای مسئولیت‌ها برای رسیدن به توافق یاد کرده‌اند. ژنو مرکز گفتگوها است در حالی که در گروه ۵+۱ روسیه، چین، آلمان، فرانسه و انگلیس بسیار ادیانورد در نهایت این مسیر طولانی توافق جامع دست یافتنی است. رفتار دولتها در اروپا و از سوسی روسیه و چین در تنظیم روابط گسترده‌تر با تهران، گویای نگاه مثبت آنها به پایان موفق مذاکرات است. آمریکا اما تا اینجا کار موفقیت را به طور رسمی ۵۰ درصد می‌داند که در زمانی کوتاه باید مسیر طولانی برای حل تمامی اختلاف نظرها طی گردد.

مخالف سرسخت ادامه گفتگوهای ایران و گروه ۵+۱ «نتانیاهو» است که هفته آینده در کنگره آمریکا دعوت به سخنرانی درباره پرونده هسته‌ای ایران شده است. نتانیاهو در انتخابات اواخر اسفند ماه جاری در اسرائیل برای انتخاب نخست‌وزیر جدید از سوی حزب لیکود نامزد شده‌است و می‌خواهد تا طیف راست‌گرایان افراطی را در اسرائیل با شعار قطع هرگونه مذاکره ایران و آمریکا متحد سازد. شمار او ایرانیان خطر بزرگ برای اسرائیل، خاورمیانه و جهان است. همین شعار را محور سخنرانی خود در کنگره آمریکا قرار داده است. در آمریکا بسیاری از نمایندگان و ستانوها در کنگره دعوت از نتانیاهو برای آسوی رئیس کنگره را مناسب می‌دانند و او یک نظرسنجی در آمریکا بیش از ۶۵ درصد از مردم مخالفت خود را با آن اظهار کرده و دعوت از نتسخ‌وزیر اسرائیل را به بهانه نقد دولت و رئیس جمهور (اوپاما) خلاف مصالح ملی دانسته‌اند. اختلاف‌های دولت او با سیاست‌های افراط‌گرایی نتانیاهو چنان آشکار شده است که موضوع روز در رسانه‌ها و محافل سیاسی در اسرائیل، اروپا و آمریکا شده است. به نظر نمی‌رسد که نتانیاهو، علیرغم تمامی تلاش‌های خود، بتواند موج گسترده منفی با سخنرانی در کنگره آمریکا ایجاد کند و مانع از ادامه مذاکره ایران و غرب گردد. از سوی دیگر دولت اوپاما و دولت روحانی می‌خواهند تا با ادامه فشرده گفتگوها زمان را برای حصول توافق کوتاه سازند، اگرچه می‌دانند هنوز مسیر طولانی را در پیش رو دارند. همه گزارش‌های رسانه‌ها نشان می‌دهد تا دهم فروردین ماه آینده، نتیجه‌ای هر چند هم کلی اما موفق اعلام خواهد شد. اوپاما در مصاحبه خبری – تلویزیونی خود گفت: اختلاف‌های فنی حل شده‌است و در مذاکرات دو طرف چندان مشکلات فنی و حقوقی باقی نمانده است. از این اعلام نظر رئیس جمهور آمریکا بسیاری از محافل سیاسی نتیجه گرفته‌اند که فشرده‌گی گفتگوها به‌طور عمده بخش‌های سیاسی و چگونگی نگارش متن نهایی مورد توافق دو طرف را دربر دارد.

بر این اساس در پایان این دوره از گفتگوها و تلاش برای اعلام نتیجه تا ۱۰ فروردین ماه آینده، زمان کوتاه و مسیر طولانی، نشان از پیچیدگی و حساسیت مرحله نهایی در مذاکرات را دارد. اگر تمامی گزارش‌های خبری و سیاسی را در پایان و اعلام مذاکرات گفتگوها در هفته‌های آینده رصد کنید، دور نمای باید به حصول توافق بسیار بیشتر از شکست مذاکرات است. همه محافل سیاسی در غرب گفته‌اند، اراده سیاسی برای دستیابی به نتیجه از سوی هر دو طرف، آن هم در سطح مسئولین ارشد دولتها دیده می‌شود و کام به مذاکرات ایران با گروه ۵+۱ که امروز محور و مرکزیت اصلی آن گفتگوهای ایران و آمریکا شده‌است، به پایان نزدیک می‌گردد و هیچکدام از دو طرف به بازگشت به نقطه صفر نمی‌دانیشند.

پیام های تسلیت هاشمی رفسنجانی، لاریجانی و یادگار گرامی امام به حجت الاسلام فلاحیان

آیت اله هاشمی رفسنجانی، دکترلاریجانی و یادگارگرامی امام درپیام‌هایی درگذشت فرزند حجت‌الاسلام علی فلاحیان تسلیت رسانیدند. گفتند: به گزارش ایسنا، متن پیام آیت اله هاشمی رفسنجانی خطاب به فلاحیان چنین است:

«الله و الله راجعون»
حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای فلاحیان

درگذشت فرزند دلبندتان، امیرحسین را به جناب‌عالی و خانواده محترم تسلیت می‌گویم.

به آرزوی علؤ درجات برای آن فقید سعید، صبر و اجر بایامدگان را از خداوند بزرگ خواستارم.

در پیام زیر مجلس شورای اسلامی هم خطاب به این نماینده مجلس خبرگان رهبری آمده است:

فوت فرزند دلبندتان را به جنابعالی و خانواده محترم تسلیت گفته، برای آن روح پیر و مغفرت و برای بازماندگان صبر و شکیبایی از درگاه خداوند متعال منسلت می‌کنم.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی جماران، در پیام یادگارگرامی امام به فلاحیان هم آمده است:

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای فلاحیان
در گذشت سپسر گرامی تان مرحوم آقای امیر حسین فلاحیان را تسلیت عرض نموده ، بقاء عمر جنابعالی را مسالت دارم و برای آن مرحوم رحمت واسعه آرزومندم.

سید حسن خمینی

دکتر ابتکار: کلیت مجلس رویکرد غیر علمی به محیط زیست ندارد

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست از همکاری خوب سازمان محیط زیست با مجلس خبر داد و گفت: اگر بخواهیم اقتصاد مقاومتری را در کشور نهاده‌بیم کمیت باید به به گوش می‌رسد نباید این گونه شد که کلیت مجلس رویکرد غیرعلمی یا غیرکارشناسی به محیط زیست دارد.

دکتر معصومه ابتکار در مراسم اختتامیه چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی محیط زیست با بیان این که تمام تلاش ما این است که کمیت‌ها را به نفع مردم به جای بخش‌های تخصصی و استفاده از فناوری های نوین و همکاری بخش‌های خصوصی استفاده کنیم، وی با بیان اینکه نمایشگاه بین المللی محیط زیست فرصت خوبی برای همکاری با بخش های خصوصی و استفاده از فناوری های نوین است گفت: حضور بخش های دولتی در صنایع بزرگی مانند نفت

طرح دست‌های مهربانی برای کمک به ایتام و نیازمندان فردا آغاز می‌شود
سرویس سیاسی – اجتماعی:طرح دست های مهربانی با هدف ابراز صمیمیت و ایمنانه وفاقان در موضوعات کمک به ایام، فقر و مستندان در ۱۷ تان شهر آستان کشور از فردا آغاز و تا ۱۴ تان ادامه می یابد.

به گزارش خبرنگار ما، این مطلب را حجت الاسلام احمد رفسنجانی معاون فرهنگی – اجتماعی سازمان اوقاف و امور خیریه اعلام کرد و افزود: از سایر این طرح بود که، لازم دیدیم ضروری، اوراق و اجزای مطرح در وقت‌ها، به اختیار ایام و خانواده های نیازمند و می سرپرست قرار می‌گردد.
تلاش‌های ساز و شتویر مردم به ایجاد رفاه‌های جدید را از اهداف اصلی این طرح برشمرد و اظهار داشت: در مجموع ۳۶۹۹ موقوفه دارای درآمد با نیت کمک و

چند تن از شخصیت‌های برجسته علمی، سیاسی، فرهنگی و دینی و نهادهای مختلف دریام‌هایی به سرکارخانم دکتر فاطمه طباطبایی وحجت الاسلام والمسلمین سید حسن خمینی ، درگذشت دکتر طباطبایی را تسلیت گفتند.
در پیام آیت اله هاشمی شاهرودی آمده است:

الله و الله و اننا الیه راجعون

حجت الاسلام والمسلمین سید حسن خمینی (دامت برکاته) خبر درگذشت مرحوم آقای دکتر سید صادق طباطبایی فرزند مرحوم آیت‌الله سلطانی طباطبایی موجب تأسف و تأثر گردید.

اینجانب ضمن عرض تسلیت به شما و برادران گرامیتان و سایر بازماندگان مکرم آن مرحوم، از خداوند متعال برای آن مرحوم مغفور، رحمت واسعه الهی و برای همه بستگان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت دارم.

درپیام دکتررضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم خطاب به سرکار خانم دکترفاطمه طباطبایی و حجت الاسلام والمسلمین سید حسن خمینی آمده است:

باسمه تعالی
سرکار خانم دکتر فاطمه طباطبایی
با نهایت تأسف ضایعه درگذشت برادر عزیز و دانشمندان جناب آقای دکتر سید صادق طباطبایی را که نزد من بسیار عزیز و قابل احترام بودند، به جنابعالی و همه بستگان خاندان‌های بزرگ و عزیززادار تسلیت عرض می‌کنم و از خداوند برای ایشان رحمت و مغفرت درخواست دارم.

باسمه تعالی
سرکار خانم دکتر فاطمه طباطبایی
جناب آقای دکتر سید حسن خمینی دامت برکاته
محبت درگذشت داشتند برای و گزینمایه و سیاستمدار نجیب جناب آقای دکتر سید صادق طباطبایی را به جنابعالی و خاندان‌های بزرگ عزادار تسلیت عرض می‌کنم.

رضا داوری اردکانی

در پیام جمعی از اساتید، پژوهشگران، مؤلفین و نتخبگان حوزه علمیه قم آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

الله و الله و اننا الیه راجعون»

جناب مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج سید حسن خمینی (دامت برکاته) با سلام و احترام

ارتحال شخصیت مبارز و خدمتگزار، جناب آقای دکتر سید صادق طباطبایی، فرزند برونده فقیه متبحر، آیت الله معظم، مرحوم آیت‌الله سلطانی طباطبایی را به جنابعالی و والده مکرمه و عموم بازماندگان تسلیت عرض نموده، برای آن فقید از خداوند منان رحمت و مغفرت و برای بازماندگان صبر و اجر مسألت داریم.

والسلام علیکم و رحمۃ الله و برکاته

جمعی از اساتید پژوهشگران ومؤلفین و نتخبگان حوزه علمیه قم

ظریف: در کرات گام‌های رو به جلو برداشته شد

بقیه از صفحه اول
مورد توجه سه قرار نمی‌گیرد، این امکان وجود دارد که از مذاکرات خارج نشودری در گفتگو با واحد خبری یا تأکید براینکه ایران برای رسیدن به راه حسل نهایی آمادگی دارد، افزود: ما به دنبال راه حل هستیم که حقوق مردم ایران به طور کامل به رسمیت شناخته شود و طرف‌های مذاکره حتماً می‌دانند که اگر به حقوق مردم احترام گذاشته نشود و دستاوردهای فنی نادیده گرفته شود، توفقی در کار نخواهد بود.

ظریف با تأکید براین که با قصد ترک مذاکرات را نداریم، گفت: ما در چارچوب‌های بین المللی و با اراده سیاسی برای رسیدن به نتیجه و بازگرداندن شهیدام و گرفتار بازی‌های رسانه‌ای نخواهیم شد. وی افزود: ما برای اهداف سیاسی خودمان وارد مذاکرات شده‌ایم نه برای اهداف دینگرن. ظریف درباره این که آیا فضاوت درباره نتایج گفتگوها همچنان زود است، گفت: تا زمانی که به نتیجه قطعی و نهایی نرسیم، فضاوت همچنان زود است، زیرا این گونه مذاکرات با یک جمله ممکن است به بن‌بست کشود یا از این بست خارج شود. باید صبر کرد و توافق در جزئیات هم حاصل نشودری درباره تمدید احتمالی مذاکرات باید به تمدید فکر نمی‌کنیم، زیرا امتعید تمدید مذاکرات به نفع هیچ کس و به نفع حل موضوعات هم نیست. وزیر خارجه کشورمان گفت: باید در همه جزئیات به توافق برسیم، زیرا درباره کلیات توافق وجود دارد.ظریف با بیان این که این جزئیات است که وقت مذاکره‌کنندگان را گرفته است، افزود: اگر نتوانیم در جزئیات به توافق برسیم، بسیار سخت‌است که بتوانیم درباره یک توافق صحبت کنیم.

وی درباره انتشار خبری در برخی رسانه‌های غربی درباره توافق در کلیات در دور نشست ژنو گفت: توافق جزئی و کلی نخواهیم داشت بلکه امتعید، باید توافق همزمان پیش رود.البته نمی‌توانیم در یک لحظه درباره همه موضوعات توافق کنیم، بنابراین لازم است موضوعات را تک تک جلو ببریم و اکنون هم داریم همین کار را انجام می‌دهیم. وزیر خارجه کشورمان افزود: درباره برخی موضوعات گام‌هایی رو به جلو برداشته شده، است، ولی در نهایت توافق به صورت یک مجموعه جزئیات و نکات زیر خواهد بود.

آژانس: مذاکرات آمانو و عراجی مفید بود

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی دیدار دیروز سید عباس عراجی معاون وزیر امور خارجه ایران و یوکیا آمانو مدیر کل آژانس را مفید ارزیابی کرد.

به گزارش فارس به نقل از رویترز، در بخشی از بیانیه آژانس در باره این دیدار آمده است: «دیدار امروز(دیروز) مفید بود و به تفاهم بهتر بین طرفین، کمک کرد.»

این بیانیه می‌افزاید: گفتگوها بر لزوم حل هر چه

سریعت تمامی موضوعات باقی‌مانده مربوط به برنامه هسته‌ای ایران، متمرکز بود»

عراجی هم دیدار را بسیار مفید و به خیرنگاران گفت که تهران به همکاری با آژانس سرعت می‌بخشد و افزود: ما موافقت کردیم که به همکاری‌ای خود با آژانس سرعت ببخشیم.»

معاون وزیر خارجه کشورمان با بیان این که نتشست‌های خبری بین خبرنگاران ایران و آژانس به صورت مستمر وجود داشته است، بیان کرد: «این رایزنی‌ها و همکاری‌ها در آینده سرعت بیشتری خواهد یافت.»

سختناری دکتر ظریف و سرلشکر جعفری در اجلاس خبرگان رهبری

آیت اله سیداحمدحاج جعفری فرمانده کل گفت: در روز اول هر گزگزار می‌فهمیم اجلاس خبرگان رهبری (۱۹ اسفند) آقای محمدجواد

وی افزود: کمیسوین سیاسی مجلس خبرگان پیشنهاد خود را برای دعوت شخصیت‌ها مطرح می‌کند. لذا بر اساس پیشنهاد این کمیسوین و تصویب آن در هیات

رئیس فراست که آقایان ظریف و جعفری درباره مسائل هسته‌ای

ویرسان خارجه‌به ایران وعراق دیروز تفاهنامه‌ای را امضا کردند که بر اساس آن از این سر مقررات روایید برای گذرنامه‌های سیاسی و خدمت و امور لغو می‌شود.

به گزارش ایتنا، بر اساس این یادداشت تفاهم که ابراهیم جعفری و محمد جواد ظریف امضا کردند، دارندگان این گذرنامه‌ها می‌توانند هر بار به مدت ۳۵ روز بدون نیاز به اخذ ویزا این کشور تردد کنند.

جعفری: منتظر لحظه نهایی نابودی داعش هستیم
دراین حال وزیر خارجه عراق در کنفرانس خبری مشترک با همتای ایرانی خود که در مسقیمشه در بغداد برگزار شد، باره مبارزه با داعش گفت: ما توانایی مقابله با داعش در کنار نیروهای مردمی را داریم، درین حال از همه کشورها برای کمک امنیتی، نظامی و لجستیک درخواست داریم.

ابراهیم الجعفری در پاسخ به این پرسش که آیا ایران نقشی

اخبار داخلی

پیام‌های تسلیت شخصیت‌ها به مناسبت در گذشت دکتر طباطبایی

درپیام فرماندار شهرستان خمین آمده است:

حضرت آیت اله حاج سید حسن خمینی (دامت برکاته) خبر درگذشت مرحوم دکتر سید صادق طباطبایی که از پیشگامان مبارزه در راه استقلال کشور و استنار نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران بودند و افتخار همراهی صادقانه با امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) را داشته، موجب تأسف و اندوه فراوان شد.

اینجانب مصیبت وارده را به جناب عالی، اخوان محترم و سایر بستگان به ویژه واهن مکرمه تسلیت عرض نموده از درگاه خداوند متعال برای آن عزیز درگذشته، علو درجات و برای دوستان، آشنایان، بازماندگان محترم صبر و شکیبایی مسألت می‌کنم.

سید مهدی ساداتی
فرماندار شهرستان خمین

در پیام رئیس مجمع استانداران جمهوری اسلامی ایران هم آمده است:

هوالباقی

صدید مکرم حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای حاج سید حسن

خمینی دام عزه

با سلام

بدین وسیله ارتحال دای گرامی تان جناب آقای دکتر صادق طباطبایی را به

جنابعالی و سایر بازماندگان معزز تسلیت عرض می‌نمایم.

صبرجمیل و اجر جزیل از درگاه ایزد متعال برایتان آرزومندم.

علی اکبر رحمانی

رئیس مجمع استانداران جمهوری اسلامی ایران

درپیام عبدالحمین خسروپناه رئیس موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه

ایران آمده است:

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای سید حسن خمینی(دامت عزه)

سلام علیکم

درگذشت دایب مکرم جنابعالی، مرحوم مغفور جناب آقای دکتر سید صادق

طباطبایی، یار روزهای سخت انقلاب اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را به جنابعالی، خانان معزز و مکرم حضرت امام خمینی(ره) و همه بستگان و ارادتمندان ایشان صمیمانه تسلیت عرض می‌نمایم.

روح و ریحان و رحمت و جنت نعيم برای روح شریفشان و نیز صبر و اجر برای بازماندگان از درگاه ایزد متعال خواستارم.

والسلام علیکم

ارادتمند عبدالحمین خسروپناه

رئیس موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

متن پیام مدیر و کارکنان موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی(ره)

اصفهان هم چنین است:

باسمه تعالی

محضر یادگار راقدرتد حضرت امام (ره)

حضرت آیت الله حاج سید حسن خمینی (دامت برکاته)

ظریف: در کرات گام‌های رو به جلو برداشته شد

وی گفت: دو طرف تلاش زیادی برای رفع مسائل هسته‌ای مورد اختلاف داشتند تا بتوان به یک راحل جامع در این باره دست یافت.
اما سخنگوی کاخ سفید شانس دستیابی به توافق هسته‌ای با ایران را ۵۰ درصد اعلام کرد.

عراقی‌سی با بیان این که در مذاکرات اخیر در ژنو پیشرفت‌هایی حاصل شده است، تأکید کرد که با این وجود هنوز بار طولانی برای دستیابی به توافق وجود دارد. این دومین دیدار عراجی با آمانو در وی طی یک سسل اخیر بود. سید عباس عراقی ۶ آبان گذشته (۱۳۹۲) در وین با یوکیا آمانو دیدار و گفتگو کرد.

روسیه : پیشرفت قابل توجهی به دست آمده است

سرگی ریابکوف مذاکره کننده ارشد هسته‌ای روسیه هم دراین زمینه اعلام کرد: پیشرفت قابل توجهی در مذاکرات پراپونر برنامه هسته‌ای ایران تهران و گروه ۵+۱ به دست آمده که روابط بسیار است به گزارش ایتنا به نقل ازخبرگزاری روسیا

سگودنیا، ریابکوف به خبرنگاران گفت: هیچ دلیل برای سخنان بی مورد منی در اعمال تحریم‌های جدید برای مردم ایران وجود ندارد.وی ادامه داد: حتی برای کسانی که نمی‌توانند ازسیاست تحریم خودصرف نظر کنند دلیلی برای بازگشت به این مساله و وضع تحریم‌های اضافی ضرورت ایران نمی‌بینم.

مقام روس افزود: پیشرفت درمذاکرات هسته‌ای واقعا وجود دارد و اطمینان دارد افرادی که تصمیم‌گیرنده درمورد تحریم‌ها به آنها بستگی دارد، برای شنیدن عواطف غیرسازنده اعمال تحریم‌های جدید علیه ایران

به روند مذاکرات، اطلاعات کافی به دست خواهند

آورد.مذاکره کننده ارشد هسته‌ای روسیه همچنین گفت که فرصت کافی برای دستیابی به توافق جامع میان ایران و گروه ۵+۱ تا روز سی ام ژوئن وجود دارد.وی افزود: از این که درهر نشست مذاکرات هسته‌ای پیشرفت بیشتری نسبت به گذشته به دست

آیویم، راهی هستیم.

آمریکا: مذاکرات پیشرفت داشته است

یک مقام ارشد دولت آمریکا هم گفت: مذاکرات میان ایران و آمریکا بر سر مساله هسته‌ای ایران با پیشرفت‌هایی رو پور بوده است و دو طرف در تلاشند تا موضوعات اصلی مورد اختلاف را رفع کنند.

به گزارش ایسنا، این مقام رسمی دولت آمریکا پس از پایان مذاکرات وزیران خارجه ایران و آمریکا در روز گذشته گفت: این مذاکرات بسیار جدی و سازنده بود و دو طرف با پیشرفت‌های خوبی روپور بودند، اما هنوز هم راه زیادی برای دستیابی به توافق باقی مانده است.

سختناری دکتر ظریف و سرلشکر جعفری در اجلاس خبرگان رهبری

آیت اله سیداحمدحاج جعفری فرمانده کل گفت: در روز اول هر گزگزار می‌فهمیم اجلاس خبرگان رهبری (۱۹ اسفند) آقای محمدجواد

وی افزود: کمیسوین سیاسی مجلس خبرگان پیشنهاد خود را برای دعوت شخصیت‌ها مطرح می‌کند. لذا بر اساس پیشنهاد این کمیسوین و تصویب آن در هیات

رئیس فراست که آقایان ظریف و جعفری درباره مسائل هسته‌ای

ویرسان خارجه‌به ایران وعراق دیروز تفاهنامه‌ای را امضا کردند که بر اساس آن از این سر مقررات روایید برای گذرنامه‌های سیاسی و خدمت و امور لغو می‌شود.

به گزارش ایتنا، بر اساس این یادداشت تفاهم که ابراهیم جعفری و محمد جواد ظریف امضا کردند، دارندگان این گذرنامه‌ها می‌توانند هر بار به مدت ۳۵ روز بدون نیاز به اخذ ویزا این کشور تردد کنند.

جعفری: منتظر لحظه نهایی نابودی داعش هستیم
دراین حال وزیر خارجه عراق در کنفرانس خبری مشترک با همتای ایرانی خود که در مسقیمشه در بغداد برگزار شد، باره مبارزه با داعش گفت: ما توانایی مقابله با داعش در کنار نیروهای مردمی را داریم، درین حال از همه کشورها برای کمک امنیتی، نظامی و لجستیک درخواست داریم.

ابراهیم الجعفری در پاسخ به این پرسش که آیا ایران نقشی

اخبار داخلی

سلام علیکم

با انده و تأسف فراوان رحلت مرحوم دکتر سید صادق طباطبایی که از یاران صدیق حضرت امام (س) محسوب می‌شدند را به حضرتعالی، اخوان گرامی و سرکار خانم دکتر طباطبایی تسلیت عرض نموده و برای ایشان رحمت واسعه وعلو درجات و برای جنابعالی توقیفات روز افزون از خداوند متعال

مسألت داریم.

در پی کارکنان موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره) اصفهان

مرحوم طباطبایی یک روحانی زاده به تمام معنا بود

حجت الاسلام والمسلمین محمدعلی رحمانی هم به تسلیت به خاندانان طباطبایی، به ویژه خانم دکتر فاطمه طباطبایی و فرزندان ایشان، درمورد نحوه ارتباط خود با مرحوم دکتر صادق طباطبایی به خبرنگار جماران گفت: بنده ایشان را در سالیان قبل از انقلاب در عراق دیده بودم و بعد از پیروزی انقلاب هم درایران، به دلیل قریابت و معاشرت و ارتباط مدام ایشان با سید احمد آقا، شناخت خوبی از ایشان داشتم.

وی در ادامه به تبیین جایگاه والای ایشان به لحاظ خانوادگی پرداخت و افزود: ایشان نه تنها از نظر علمی در جایگاه بلندی قرار داشتند، بلکه به جهت پرورش یافتن در دمان دانشمندگی چون پدر بزرگوارشان مرحوم آیت‌الله سید محمدباقر سلطانی طباطبایی، معروف به استاد الاشباه و متصل بودن به خاندان آیت اله صدرالدین صدر و داشتن ادب‌های عالی برای چوین آیت اله حاج آقا رضا صدر و از انقلاب در عراق دیده بودم و بعد از پیروزی انقلاب هم به ویژه ای داشت و با بهره گیری از وجود آن‌ها با مسائل علمی، اخلاقی و سیاسی آشنا بود.

رئیس سابق عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی با اشاره به جایگاه والای علمی و افتخار تصریح کرد: مرحوم تحصیلات مقدماتی را در ایران طی کرد و به گفته خود، مدتی در لبنان زند دایب ایش بود و بعد برای ادامه تحصیل به آلمان رفت. عمده زندگی اش از استادی دانشگاه می‌گذشت.

وی در مسورد نقش مؤثر مرحوم طباطبایی در مبارزات انقلابی گفت: روی در میان مبارزین خارج از کشوراز یکاست، دیدت است و مقام علمی بالایی برخوردار بود و از طرف دیگر، رابطی بسیاربین و صادق برای امام محسوب می‌شد و

ایشان را در جریان اتفاقات اروپا، آمریکا و کانادا می‌گذاشتند و روز به روز در قالب آن اتحادیه، در جهت ارتقا و رشد آگاهی‌های سیاسی، دینی و مذهبی آنجا تلاش می‌کرد.

رحمانی‌ای افزود: مرحوم صادق طباطبایی واقعا یک روحانی زاده به تمام

معنا بود. همه اصول روحانی، مقام بالا و جایگاه علمی پدر را به خوبی درک می‌کردیم و با معارف اسلامی و ادب شایسته‌ت آشنا بود. در زمینه‌های سیاسی و انقلابی نیز به علت نزدیکی با امام موسی صدر در گسترش حرکت‌های محرومین لبنان نقش داشتند؛ لذا روحیه قوی دفاع از محرومان و نشر ارزش‌های دینی در او وجود داشت.

رحمانی بر نزدیکی مرحوم طباطبایی با امام تأکید کرد و خاطرنشان کرد:

مرحوم صادق طباطبایی ارتباط نزدیکی با حضرت امام داشت و چه در عراق، چه در پاریس و چه در ایران، مشاوره‌های خوبی به ایشان می‌داد.

پیام‌های تسلیت آیت‌الله العظمی موسوی خوانساری به سید محمد خاتمی و سید حسن خمینی

آیت‌الله العظمی محمد باقر موسوی خوانساری در پیام‌هایی جداگانه، به آقای سید محمد خاتمی به خاطر درگذشت خواهر گرامی ایشان و همچنین به حاج سیدحسن خمینی برای درگذشت دایب گرامی ایشان(دکتر طباطبایی) تسلیت گفتند. متن پیام‌های تسلیت به شرح زیر است:

بسم تعالی

جناب مستطاب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر سید محمد خاتمی

دامت برکاته

بعد السلام – درگذشت همنشیره محترمه، علویه مکرمه مادر بزرگوار شهید حسن خلیلی رحمه‌الله علیهما را خدمت جنابعالی و والده ماجده و اخوان محترم آقایان سیدعلی و دکتر سید محمدحسنا خاتمی زید عزمها تسلیت عرض می‌نمایم.ارمزش و رحمت واسعه الهی برای فقیده سعیده و صبر و اجر جزیرل برای تمامی بازماندگان معزز و سالتی و مرید توقیفات را برای آن جناب که همواره دلسوز اسلام و انقلاب و ایران عزیز بوده‌اید از درگاه حضرت احدیت مسألت می‌نمایم.

در مقام استعجاب، از دقای خیر فراروشم رهنمائیم.

الاحقر محمدباقر الموسوی الخوانساری

بسم‌تعالی

جناب مستطاب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج سید حسن خمینی

دامت برکاته

در بستر بیماری از خبر درگذشت آقای دکتر سید صادق طباطبایی رحمه‌الله علیه، دانی محترم آن جناب، مطلع و متأثر شدم. بدینوسیله این مصیبت را به جنابعالی که به حمدالله با تحقیق و تالیف و تدریس در حوزه علمیه مقدسه قم، توفیق اراده و اندیشه‌های والای دخی بزرگوارتان، مرجع عاقلدر و بی‌نظیر، رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار نظام مقدس جمهوری اسلامی مرحوم آیت‌الله العظمی حضرت امام خمینی قدس‌الله نفسه از که‌ای یافتند، تسلیت عرض می‌نمایم.

مستندی است مراتب تسلیت و مهادرتی اینجانب را خدمت والده مکرمه، علویه فاضله و ماجده و به اخوان معزز خود و نیز دانی‌های محترم آقایان سید جواد، سید مرتضی و دکتر سید عبدالحمین طباطبایی اوقاف‌های مرحوم آیت‌الله

آقای حاج سید محمد باقر طباطبایی سلطانی رحمه‌الله علیه و خانواده محترم تقدید می‌گردد. فرمایند.رحمت واسعه الهی و علو درجات آن مرحوم را که خدمات ارزنده‌اشتمند در راه استعراق این نظام مقدس دینیه و صبر و اجر جزیرل برای بازماندگان معظم و سالتی و ملای عمر با برکت و استمرار توقیفات جنابعالی را از درگاه حضرت احدیت منسلت می‌نمایم.

در مقام استعجاب، از دقای خیر فراروشم رهنمائیم.

الاحقر محمد باقر الموسوی الخوانساری

تسلیت مجمع روحانیون مبارز

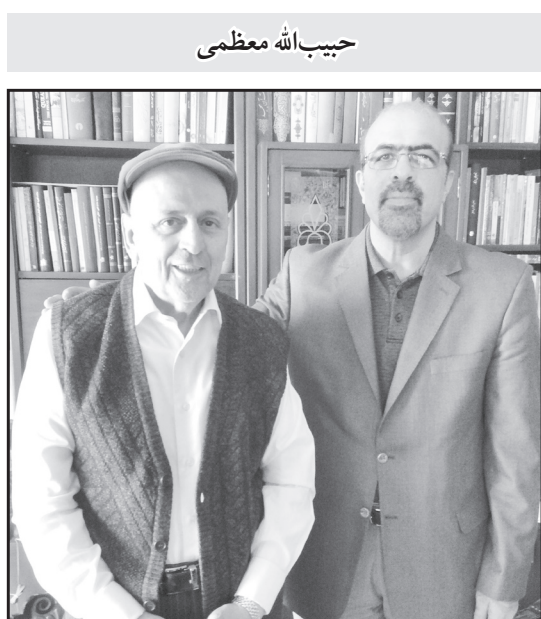

ناشناخته‌هایی از صادق انقلاب

مرحوم دکتر محمدصادق طباطبائی را پیش‌پنجه ۱۵ آبان‌امسال در منزلشان در تهران دیدار کردم و سه‌ه روز بعد برای ادامهٔ معالجه، عازم آلمان شُـد؛ سفری بدون بازگشت. هدف از آن دیدار، مشورت و نظرخواهی از ایشان برای تحقیق و تهیهٔ کتابی دربارهٔ پدر کم‌نظیرشان حضرت آیت‌الله‌عظمی سید محمد باقر سلفانی طباطبائی برچرودی بود. آن دیدار در تحریر نوشتار حاضر تأثیر بسزرا گذاشت. متأسفانه تهیهٔ آن کتاب در غیاب ایشان روند کندی یافت. نوشته حاضر بر ویژگیهای از دکتر طباطبائی تمرکز دارد که کمتر برای عموم شناخته و یا بیان شده است.

تبار دکتر محمد صادق طباطبائی به سه خاندان بزرگ و مشهور و فعال در عرصه ترویج علوم و آموزه‌های دینی و سیاست و اجتماع قرون اخیر بازمی‌گردد. به اختصار نام بردن از چند تن از پیشینیان او برای این کافی است: آیت‌الله‌عظمی محمد باقر **سلفانی طباطبائی** برچرودی پدر ایشان و روحانی، صاحب‌نظر، روحانیت، یار و همراه امام خمینی؛ دست‌کم از دهه ۲۰ شمسی، نمونه برتر اخلاق عملی و فروتنی و گریزان از ریا و ریاست. **امام موسی صدر**دای ایشناس؛ حیات‌بخش سیاسی و اجتماعی به شیعیان لبنان، یارِ گذار مقاومت اسلامی در منطقه و نمونه عالی یک رهبر روحانی. آیت‌الله‌عظمی سید **صدرالدین صدر** (از اعقاب آیت‌الله‌عظمی سید ابوالحسن صدر اصفهانی) پدربزرگ مادری ایشان، از مراجع ثلاث و زمینه‌ساز استقرار و مرجعیت عام آیت‌الله‌عظمی مرتضی‌چرودی. آیت‌الله‌عظمی حاج آقا حسین **طباطبائی قمی** (جد مادری ایشان)، فقیه مجاهد، مبارز ضد رضانخان و از مراجع بنام اوایل قرن کنونی.

دکتر طباطبائی در سال ۱۳۳۲ در قم به دنیا آمد. قبل از مدرسه به مکتب‌خانه می‌رفت و در آنجا بابت هر سورهٔ قرآن که حفظ می‌کرد، جایزه‌ای از پدربزرگش - مرحوم آیت‌الله صدر - می‌گرفت. وی برخی از کلاس‌های دوران دبستان را جهشی گذراند؛ نخستین دوره تحصیلات متوسطه را در «دبیرستان دین و دانش» که زیر نظر شهید دکتر بهشتی اداره می‌شد، سپری کرد که در رویکردهای سیاسی و اجتماعی آینده او تأثیر بی‌نود؛ چرا که به عنوان نمونه مدتی در دبیرستان، عهدهدار انتشار روزنامه دبیروی بود و به دلیل علاقه به رشته طبیعی (علوم تجربی) که در عزیمت او به آلمان و ادامه تحصیل دانشگاه‌اش مؤثر افتاد، ادامه دوره متوسطه را در «دبیرستان حکمت» قم گذراند.

در خرداد ۱۳۳۰ بی‌پلم گرفت و همان سال به قصد تحصیل دانشگاهی عازم آلمان شد که در این میان سه هفته را نزد امام موسی صدر در لبنان گذراند و اصرار ایشان را برای تحصیل در آن کشور نپذیرفت. علت انتخاب آلمان به گفته خود وی، اقامت عمومی پزشکشی (دکتر سمودر) در این کشور و رایگان بودن آموزش عالی بود. او مجموعاً تا تسال انقلاب اسلامی ۱۷ سال در آلمان به سسر برد. در این مدت افتخاری کتوامتلاء و سفرهای به عراق (تجف: نزد امام خمینی و خواهر خود، دانا) نزد دای‌شان امام صدر) و برخی دیگر کشورهای اروپایی برای پیگیری مبارزات دانشجویی شد رژیم داشت. در این سالها به اوج علمی در رشته بیوشیمی رسید و در مبارزات سیاسی و اجتماعی نیز در رده نخست مسئولیت دانشجویان ایرانی در اوپرا قرار گرفت.

وی به تحصیل شیمی آلی در دانشگاه آخن و سپس بیوشیمی در دانشگاه بوخوم پرداخت و موفق به اخذ درجه دکتری در شاخهٔ آنزیمولوژی و ژنتیک شد و در ۲۳ سالگی به استادی دانشگاه بوخوم رسید. در سال ۱۳۵۰ به عضویت جامعهٔ پژوهشگران آلمانی (DFG) درآمد و نتایج پژوهشهایش را در مجله علمی FEBC (ژان کتاب فراسویان اروپایی بیوشیمیست، منتشر کرد. دکتر صادق طباطبائی همزمان با پیشرفت علمی، به کارهای اجتماعی و سیاسی نیز می‌پرداخت. از مبارزه پیشور در سازمان کنفدراسیون دانشجویان محصلان ایرانی گرفته تا چا شدن از این سازمان و بنیان‌گذاری و عضویت در «اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا، آمریکا و کانادا» و چند دوره دبیری روابط بین‌الملل آن سازمان و نیز عضویت در سرمدیری فصلنامه عقیدتی، سیاسی «اسلام مکتب مبارزه» (ژان کتاب انشتراتی اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا، آمریکا و کانادا) و در نهایت مبارزه علیه استبداد داخلی و استیلای خارجی همگام با مبارزات سیاسیون مذهبی.

وی در سال ۱۳۴۴ با دخترخاله‌اش بانو فاطمه صدر عالمی (فارغ‌التحصیل روان‌شناسی و نیز جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت) ازدواج کرد که نمرایش کی دختر و پسر به نامهای غزاله (متولد ۱۳۵۲)، متخصص مغز و اعصاب) و علشان (متولد ۱۳۵۷)، آموزهٔ حقوق و اقتصاد سیاسی است. دکتر طباطبائی کتابهای نوشتهٔ تاچرجه کرده است که از میان آنها می‌توان به (طوق ماهواره و افول فرهنگ و «کوپلوی» و «ژاندگی در عهد عیش و خوشی» و «زوال دوران کودکی» (همگی چاپ انتشارات اطلاعات) اشاره کرد. وی مجموعه خاطرات سیاسی - اجتماعی خود را در پنج جلد تدوین کرده که تا کنون سه جلدش را نشر عروج منتشر ساخته است.

ناشناخته‌های صادق:

۱-قدرت و کامروایی: گسترسته و دوناگهٔ «قدرت و کامروایی»(امروزه موضوعی است که برای جامعه ما خصوصاً با همهٔ اخبار، یکی از مباحثات جدی و دغدغه‌افزین شده است. دستیابی به قدرت و مقام برای چه و به چه طریقی؟ یا قدرت فرضی برای خدمت و اعتدالی جمع و جامعه است، یا امکانی برای کامروایی‌ها و برخورداری‌های شخصی و خوادگی؟ گروهب؟ این دغدغهٔ افکارِ جدی و بستر اصلی فساد است که اخیراً در جامعه ما به‌طور ورود بدل کثیف به عرصه سیاست مطرح شده است. دکتر طباطبائی از زمرهٔ افراد نخستین آنان و انقلاب بود، به دلیل ظرفیت‌ها و توانمندی‌های شخصی و ارتباطات خوشرواندی با بیت امام، می‌توانست در قدرت بماند و از برخورداری‌های این ماندن منتعم باشد؛ اما از آنجا که روح متدلی و خوشمندانگی داشت و متأثر از پدری ریاست‌گیز بود، رهبریت قدرت و عرصه سیاست را کنار گذاشت، اما همچنان در خدمت انقلاب ماند.

با اینکه هیچ مسئولیتی اجرایی نداشت، خدمات صادقانه و تأثیر گذارش برای پایداری ملت در جنگ تحمیلی، فراموش‌نشده است و ذکر آن از همهٔ گذارندهٔ خارج. کسانی همچون کردطباطبائی به تأسی از پدر امام و بلندمرتبهٔ خود، از قدرت رسیدن هیچ توقعی نداشت. کار، تحصیل (سپس تدریس)، مبارزه و در دوران اقامت در آلمان، فردی استوار از اقام در کمتر به طوری که بعد از انقلاب، شخصیتش آمدگی برخورداری‌های مادی از راه انقلاب و سیاست را به او نمی‌داد.

۲-روح جستجوگر

سراسر زندگی او برعکس ظاهر آرام و متینش، بی‌قراری و تحرك و جستجوگری بود برای دانستن و دانا ساختن. عزیمت از قم به آلمان برای کسب علم، سفرهای متعدد به عراق و لبنان و سطح اروپا، تا خدمات و فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی و مبارزاتی و دانشجویی تا حکومت‌داری و خدمت به انقلاب و وودرود جدی به عرصه فرهنگ و هنر، موسیقی و از اینکه و مطالعات رساندای. یا اینکه چیزی حدود ۳۰ سال کمتر در نظار عمومی دیده نشد و شاید به نظر آرا گرفته بود، اما همچون یک انقلابی پرتحرک، ارتباطات گسترده و دیدارهای فردی و مطالعات فرهنگی‌اش همچنان ادامه یافت و کتابخانهٔ شخصی‌اش در تهران، گواهی بر این مراودات با صاحبان اندیشه و فرهنگ و سیاست است و حاصل آن هشت کتاب تأثیر گذار. او سرشار از ذوق بود که از این روح جستجوگر، و پویا برمی‌خاست. خود می‌تفت از علایق دوران دبیرستانش، خط و نقاشی و موسیقی بود. آمیزه‌ای از ملی هنر او و سپس کنشگری مبارزاتی سیاسی‌اش در اروپا، روح پویایی به او بخشید. بود، ابتکارش در عکس گرفتن از امام در کمتر از ۵۰ سال پیش در نجف، برای جریان آغازین انقلاب بسیار تأثیرگذار بود و از این ذوق بی‌پروایی بود.

دکسر طباطبائی خودش بود. صادق، با خودش صادق بود. برای خوشامد یا رضایتی به شکلی و عقیده‌ای درنیامد. هرچه بود، خودش بود. هیچ ویژگی دیگری غیر از آنی که بود، برای اینکه بود، از اینکه هست احتمالاً بالا یا پیش ببرد، به خود نگرفت. به گفتهٔ آیت‌الله هاشمی رفسنجانی «هادرشونی» نبود. به این خاطر است که استاد شجریان دکتر صادق را «حامی فرد و گل و موسیقی» خوانده است.

بقیه در صفحهٔ ۱۴

پیشینه علمی

اختراعات عظیم و باشکوه تاریخ تمدن و فرهنگ ایران زمین، بیانگر وجود مراکز دانش، معارف، مطالعه و تحقیق در انواع علوم بوده است. مراکز برجسته علمی همچون «مدرسهٔ نصیبین» و «دانشگاه گنبدشاپور» در ایالت خوزستان که در سالال ۵۲۰ میلادی به فرمان انوشیروان تأسیس یافت و تا زمان عباسیان دوم داشت، دلیلی براین مدعاست. همچنین دانشمندان دوره اسلامی همچون: ابن سینا، زکریای رازی، ابوریحان بیرونی و… در ارتقای تفکر و تعالی مدارج سیر و سلوک جامعه بشری در سطح جهان شناخته شده هستند. از دوران صفویه انتقال اصول علوم و معارف جدید از اروپا آغاز شد، تا اینکه اولین مدرسه جدید در سال ۱۲۱۲ در ارومیه آغاز به کار کرد.

اندیشه ایجاد مرکزی برای آموزش عالی در ایران و به تعبیر دیگر دانشگاه، نخستین بار با تأسیس دارالفنون در سال ۱۲۳۰ با رشته‌های مهندسی، داروسازی، طب و جراحی، توپخانه، پیاده‌نظام، سواره‌نظام و معدن‌شناسی به هم متصل گردید. خان امیرکبیر عملی کردید. دارالفنون گرچه توسعه نیافت، اما تجربه مغتنمی پیش روی کسانی گذاشت که در آرزوی آشنایی ایرانیان با دانش‌های جدید و پیشرفت‌های اروپائیان در صنعت، اقتصاد، سیاست و… بودند. با عطف به این تجربه درسال ۱۳۰۷ **دکتر محمود حسایی** پیشنهاد راه‌اندازی مرکزی جامع همه یا اغلب دانش‌ها را با وزیر وقت فرهنگ علی‌اصغر حکمت در میان نهاد.

در بهمن مسال ۱۳۱۲ جلسه هیأت دولت وقت تشکیل شد و در آن در زمینه آبادی تهران و زیبائی و شکوه ابنیه، عمارات و کتابهای زیبای آن سخن به میان آمد. مرحوم فروغی که در آن روز ریاست وزرا را برعهده داشت، از یک سو و دیگر وزیران از سوی دیگر زبان به تحسین و تمجید شهر گشودند؛ اما در این میان مرحوم حکمت با لحنی متعاطانه گفت: «البته که در آبادی و عظمت پایتخت شکی نیست؛ ولی تنها نقص آشکار آن این است که «انپورسته» ندارد و حیف است که این شهر از این حیث از دیگر بلاد بزرگ عالم، واپس ماند.»

این سخنان تأثیر خود را بر جای نهاد و بی‌درنگ مقبول همگان افتاد. از این رو با تخصیص بودجه اولیه‌ای به میزان ۲۵۰هزار تومان به وزارت معارف اجازه دادند تا زمین مناسبی برای تأسیس دانشگاه بیابد و ساختمان آن را در اسرع وقت پدید آورد. علی‌اصغر حکمت بی‌درنگ دست به کار شد و جستجو برای مکان‌یابی مناسب دانشگاه را با کمک و مشاوره آندره گدار معمار چیره‌دست فرانسوی که در آن روزگار به عنوان مهندس در خدمت وزارت معارف بود، آغاز کرد. آنان پس از جستجوی بسیار در میان ابنیه، باغ‌ها و زمینهای فراوان آن روز اطراف تهران، باغ جلالیه را برای احداث دانشگاه برگزیدند.

باغ جلالیه

باغ جلالیه در شمال تهران آن روز مابین قریه امیرآباد و خندق شمالی تهران قرار داشت. این باغ زیبا که پوشیده از درختان کهنسال بود، در حدود ۱۳۰۰ از دو واپسین سالهای حکومت ناصرالدین شاه قاجار به فرمان شاهزاده جلال‌الدوله بنا یافته و در آن روز در مالکیت تاجری به نام حاج رحیم اتحادیه تبریزی بود. به سه حال باغ جلالیه از قرار متری ۵ ریل ۵ و جمعا مبلغ ۱۰هزار تومان خریداری شُـد و موسس گدار به سرعت مأمور تعیین حدود، نرده‌گذاری، طراحی و اجرای عملیات ساختمانی در آن شد. در همین حال پانزدهم بهمن ماه ۱۳۱۳ لوح یادبود تأسیس دانشگاه به‌طور مقامات دولتی در محلی که اکنون پلکان جنوبی دانشگاه پزشکی است، در دل خاک به امانت گذاشته شد.

«اندیشه ایجاد مرکزی برای آموزش عالی، نخستین بار با تأسیس دارالفنون به همت امیرکبیر عملی گردید. با عطف به این تجربه، دکتر محمود حسایی پیشنهاد راه‌اندازی مرکزی جامع برای دانشاا طباطبائی را با علی‌اصغر حکمت در میان نهاد

طراحی پردیس دانشگاه که طرح خیابانهای فرانسوی بر عهده گرفت، وی نخست تیر پنج خیابانهای اطراف و داخل دانشگاه را ارائه کرد و پس از تأیید، در پانزدهم بهمن ۱۳۱۳ عملیات اجرایی با کاشت نهالهای درختان سایه گستر و باشکوه چنار در کنار خیابانها آغاز شد.

استاد بنام

تأسیس دانشگاه تهران که با آغازآشنایی جدی ایرانیان با مغرب‌زمین مقارن افتاده بود، این دانشگاه را به سبستر اصلی ارتباط با تمدسن و علوم جدید تبدیل کرد. از آغاز فعالیت‌های آموزشی دانشگاه تهران تاکنون، همواره افراد شایسته و شخصیت‌های برجسته و صاحب نامی در آن به تدریس یا تحصیل پرداخته‌اند؛ کسانی چون: استاد جلال‌الدین مهایی، عبدالعظیم قریب، بدیع‌الزمان فروزانفر، پروفیسور محمود حسایی، استاد علی‌اکبر دهخدا، دکتر محمد معین، مهندس مهدی بازگان، شهید دکتر مصطفی چمران، دکتر عبدالله شهید محمد مفتح، استاد شهید مرتضی مطهری، دکترعبدالحسین زرین‌کوب، دکتر کریم ساعی، دکتر احمد حامی و…

در سال ۱۳۴۴ با دخترخاله‌اش بانو فاطمه صدر عالمی (فارغ‌التحصیل روان‌شناسی و نیز جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت) ازدواج کرد که نمرایش کی دختر و پسر به نامهای غزاله (متولد ۱۳۵۲)، متخصص مغز و اعصاب) و علشان (متولد ۱۳۵۷)، آموزهٔ حقوق و اقتصاد سیاسی است. دکتر طباطبائی کتابهای نوشتهٔ تاچرجه کرده است که از میان آنها می‌توان به (طوق ماهواره و افول فرهنگ و «کوپلوی» و «ژاندگی در عهد عیش و خوشی» و «زوال دوران کودکی» (همگی چاپ انتشارات اطلاعات) اشاره کرد. وی مجموعه خاطرات سیاسی - اجتماعی خود را در پنج جلد تدوین کرده که تا کنون سه جلدش را نشر عروج منتشر ساخته است.

۱-قدرت و کامروایی: گسترسته و دوناگهٔ «قدرت و کامروایی»(امروزه موضوعی است که برای جامعه ما خصوصاً با همهٔ اخبار، یکی از مباحثات جدی و دغدغه‌افزین شده است. دستیابی به قدرت و مقام برای چه و به چه طریقی؟ یا قدرت فرضی برای خدمت و اعتدالی جمع و جامعه است، یا امکانی برای کامروایی‌ها و برخورداری‌های شخصی و خوادگی؟ گروهب؟ این دغدغهٔ افکارِ جدی و بستر اصلی فساد است که اخیراً در جامعه ما به‌طور ورود بدل کثیف به عرصه سیاست مطرح شده است. دکتر طباطبائی از زمرهٔ افراد نخستین آنان و انقلاب بود، به دلیل ظرفیت‌ها و توانمندی‌های شخصی و ارتباطات خوشرواندی با بیت امام، می‌توانست در قدرت بماند و از برخورداری‌های این ماندن منتعم باشد؛ اما از آنجا که روح متدلی و خوشمندانگی داشت و متأثر از پدری ریاست‌گیز بود، رهبریت قدرت و عرصه سیاست را کنار گذاشت، اما همچنان در خدمت انقلاب ماند.

با اینکه هیچ مسئولیتی اجرایی نداشت، خدمات صادقانه و تأثیر گذارش برای پایداری ملت در جنگ تحمیلی، فراموش‌نشده است و ذکر آن از همهٔ گذارندهٔ خارج. کسانی همچون کردطباطبائی به تأسی از پدر امام و بلندمرتبهٔ خود، از قدرت رسیدن هیچ توقعی نداشت. کار، تحصیل (سپس تدریس)، مبارزه و در دوران اقامت در آلمان، فردی استوار از اقام در کمتر به طوری که بعد از انقلاب، شخصیتش آمدگی برخورداری‌های مادی از راه انقلاب و سیاست را به او نمی‌داد.

۲-روح جستجوگر

سراسر زندگی او برعکس ظاهر آرام و متینش، بی‌قراری و تحرك و جستجوگری بود برای دانستن و دانا ساختن. عزیمت از قم به آلمان برای کسب علم، سفرهای متعدد به عراق و لبنان و سطح اروپا، تا خدمات و فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی و مبارزاتی و دانشجویی تا حکومت‌داری و خدمت به انقلاب و وودرود جدی به عرصه فرهنگ و هنر، موسیقی و از اینکه و مطالعات رساندای. یا اینکه چیزی حدود ۳۰ سال کمتر در نظار عمومی دیده نشد و شاید به نظر آرا گرفته بود، اما همچون یک انقلابی پرتحرک، ارتباطات گسترده و دیدارهای فردی و مطالعات فرهنگی‌اش همچنان ادامه یافت و کتابخانهٔ شخصی‌اش در تهران، گواهی بر این مراودات با صاحبان اندیشه و فرهنگ و سیاست است و حاصل آن هشت کتاب تأثیر گذار. او سرشار از ذوق بود که از این روح جستجوگر، و پویا برمی‌خاست. خود می‌تفت از علایق دوران دبیرستانش، خط و نقاشی و موسیقی بود. آمیزه‌ای از ملی هنر او و سپس کنشگری مبارزاتی سیاسی‌اش در اروپا، روح پویایی به او بخشید. بود، ابتکارش در عکس گرفتن از امام در کمتر از ۵۰ سال پیش در نجف، برای جریان آغازین انقلاب بسیار تأثیرگذار بود و از این ذوق بی‌پروایی بود.

دکسر طباطبائی خودش بود. صادق، با خودش صادق بود. برای خوشامد یا رضایتی به شکلی و عقیده‌ای درنیامد. هرچه بود، خودش بود. هیچ ویژگی دیگری غیر از آنی که بود، برای اینکه بود، از اینکه هست احتمالاً بالا یا پیش ببرد، به خود نگرفت. به گفتهٔ آیت‌الله هاشمی رفسنجانی «هادرشونی» نبود. به این خاطر است که استاد شجریان دکتر صادق را «حامی فرد و گل و موسیقی» خوانده است.

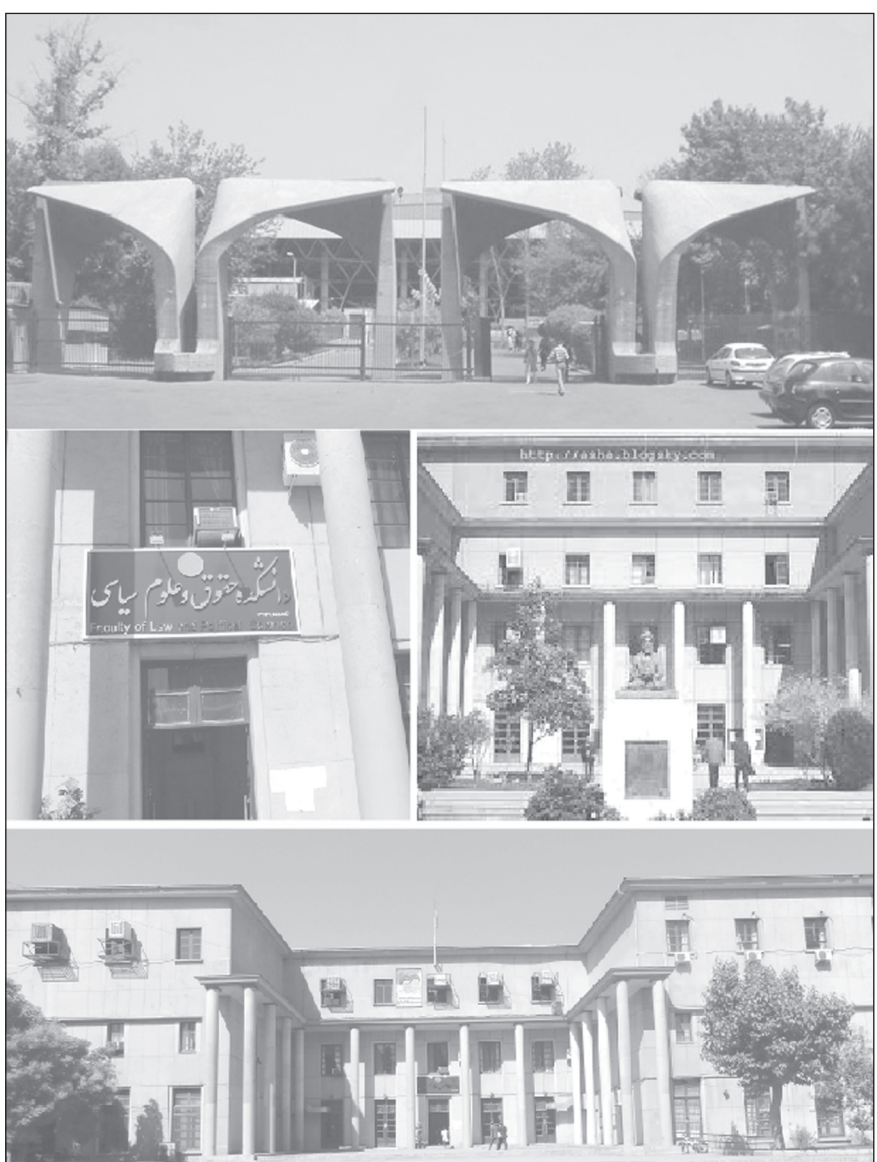
مدیران آموزش

تا سال ۱۳۳۱ دانشگاه تهران را اشخص وزیر فرهنگ اداره می‌کرد. از آن تاریخ به بعد مدیریت دانشگاه به صورت مستقلاً و زیر نظر وزارت فرهنگ درآمد. اسامی مدیران دانشگاه از بدو تأسیس تاکنون چنین

است:
۱- علی اصغر حکمت (۱۴ اسفند ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۷ خرداد ۱۳۱۷)،
۲- اسماعیل مرآت (۱۲ مرداد۱۳۱۷- ۳۰ شهریور ۱۳۲۰)،
۳- عیسی صدیق اعلم (۲۰شهریور- ۱۲ آذر ۱۳۲۰)،
۴- محمد تدین (۱۳ آذر- ۱۷ اسفند ۱۳۲۰)،
۵ مصطفی عدل (۱۸ اسفند- ۸ مرداد ۱۳۳۱)،
۶- علی اکبر سیاسی (۱۸ مرداد ۱۳۳۱- ۱۸ دی ۱۳۳۳)،
۷- منوچهر اقبال (۱۸ دی ۱۳۳۳- ۱۴فروردین ۱۳۳۴)،
۸- احمد فرهاد محمد (۳ اردیبهشت ۱۳۳۶- ۱۸ اردیبهشت ۱۳۴۲)،
۹- جهانشاه صالح (۱۸ اردیبهشت ۱۳۴۲- ۲۸ مرداد ۱۳۴۷)،
۱۰- فضل‌الله رضا (۲۹ مرداد ۱۳۴۷- ۱۳۵۵ تیر ۱۳۴۸)،
۱۱- علی‌تقی عالیخانی (۲۸ تیر ۱۳۴۸- ۱۲ شهریور ۱۳۵۰)،
۱۲- هوشنگ تهراندی (۲۲ تیر ۱۳۵۰- ۵ آبان ۱۳۵۵)،
۱۳- احمد هوشنگ شریفی (۱۵مابان ۱۳۵۵- ۱۳ شهریور ۱۳۵۶)،
۱۴- قاسم معتمدی (۱۳ شهریور ۱۳۵۶- ۱۲ شهریور ۱۳۵۷)،
۱۵- عبدالله شبیانی (۱۵ شهریور ۱۳۵۷- ۱۶ اسفند ۱۳۵۷)،
۱۶- محمد ملکی (۱۶ اسفند ۱۳۵۷- ۱۵ اسفند ۱۳۵۸)،
۱۷- حسن عارفی (۱۸ خرداد ۱۳۵۹- ۵ مرداد ۱۳۶۰)،
۱۸- علی مهدی‌زاده شهری

هشتاد سال افتخار

به مناسبت هشتادمین سال تأسیس دانشگاه تهران

(۵ مرداد- ۸ مهر ۱۳۶۰)،
۱۹- ابوالقاسم گرجی (۸ مهر ۱۳۶۰- ۱۹ خرداد ۱۳۶۱)،
۲۰ عباس شبیانی (۱۹ خرداد ۱۳۶۱- ۱۷ آبان ۱۳۶۲)،
۲۱- بهمن پیری صدی (۱۷ آبان ۱۳۶۲- ۲۲ خرداد ۱۳۶۴)،
۲۲- محمد فرهادی (۲۲ مهر ۱۳۶۴- ۱۶ آبان ۱۳۶۴)،
۲۳- اسماعیل اوینی (۱۶ آبان- ۱ مهر ۱۳۶۴)،
۲۴- حسن فروتن (۱ دی ۱۳۶۴- ۲۱ دی ۱۳۶۷)،
۲۵- محمد رحیمیان (۲۱ مهر ۱۳۶۷- ۲۳ مهر ۱۳۷۲)،
۲۶- غلامعلی افروز (۵ مهر ۱۳۷۲- ۲۷ خرداد ۱۳۷۳)،
۲۷- محمدرضا عارف (۲۳ آذر ۱۳۷۳- ۱۲ شهریور ۱۳۷۶)،
۲۸- سید منصور خلیلی عراقی (۱۲ شهریور ۱۳۷۶- ۱۰ شهریور ۱۳۸۱)،
۲۹- رضا فرجی دانا (۱۰ شهریور ۱۳۸۱- ۶ آذر ۱۳۸۲)،
۳۰- عباسعلی عمید زنجانی (۵ آذر ۱۳۸۲- ۱۷ بهمن ۱۳۸۶)،
۳۱- فرهاد رحید (۱۷ بهمن ۱۳۸۶- ۲۹ بهمن ۱۳۹۲)،
۳۲- محمد حسین امید (۲۹ بهمن ۱۳۹۲- ۱۹ خرداد ۱۳۹۳)،
۳۳- محمودنبلی (۱۹ خرداد ۱۳۹۳ تا کنون)
به مناسبت هشتادمین سالگرد تأسیس دانشگاه تهران، در این شماره به بیان شماری یکی از مهم‌ترین و پراوازه‌ترین دانشگاه‌های در مرکز علمی می‌پردازیم:

دانشگاه ادبیات و علوم انسانی

در تدریدی وجود ندارد که بسیاری از اهالی عرصه وسیع علوم انسانی از دیرباز با نام دانشگاه ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران آشنا بوده و هستند. این دانشگاه همواره جایگاهی برای پرورش بزرگ فرهیختگانی بوده که از اعتبار قلم تا همیشه اایم موجب افتخورزی و مباحثات ایرانیان را فراهم آورده‌اند. زبان و مردان ارجمندی که هر یک چون گوهری بیاکابر بر تارک جهان معقول‌الحسنیه معلومات بشری می‌روشنیدند؛ و اطمینان است که تألاؤ وجود مبارکشان ایلی خواهد بود. بزرگ‌ننسی همچون بدیع‌الزمان فروزانفر، علی‌تقی خان وزیری، عیسی صدیق اعلم، محمد معین، جلال‌الدین مهایی، ذبیح‌الله صفا، پرورش نائل خانلری، علی اکبر سیاسی، سید حسین نصر، محمدحسین کنجی، ابراهیم پورداود و ایضا استادان گرانمایای همچون محمدرضا شفیعی دککنی، جلیل تجلیل، محمد ابراهیم باستانی پاریزی، کامرین‌دینانی، رضا‌الدور اردکانی، علی‌محمد حق‌شناس لاری، علی‌اشرف صادقی، عزت‌الله نگهبان، صادق ملک شهیمزادی، محسن ابوالقاسمی، ژاله آهوانی، سیدعلی مدرس موسوی بهکابی، فیروز حیررجی و بسیاری دیگر که ذکر نام بکایر آنها در این مقال مجلوده نمی‌گنجد و بی‌شک غالب استادان معظمی که در سایر مراکز علمی و پژوهشی سرنزمین مقدس ایران در حال فعالیت‌های علمی در عرصه علوم انسانی می‌باشند، از شاگردان استادان بزرگوار این دانشگاه بوده‌اند.

در هشتم خرداد سال ۱۳۱۳ش که قانون تأسیس دانشگاه تهران به تصویب مجلس شورای ملی رسید، تشکیل دانشگاه با آن دانشگاه پیش‌بینی شد و یکی از آنها، دانشگاه ادبیات بوده است و از آنجا که برنامه تحصیلی این دانشگاه با **دانشسرای عالی** (تأسیس ۱۹ اسفند ۱۳۱۲) مطابقت داشت، کار آن سال ۱۳۳۳ با یک سازمان اجرایی و آموزشی اداره می‌شد و سرانجام پس از استقلال در سال ۱۳۳۷ در محوطه اصلی دانشگاه تهران مستقر شد.

یک جلسهٔ فراداده، ۹ گروه آموزشی برای دانشگاه ادبیات تعیین کرد: گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی، گروه آموزشی زبان‌شناسی همگانی و زبانهای باستانی، گروه آموزشی آشنایی با تمدنهای غربی و تمدنهای ایران، گروه آموزشی باستان‌شناسی و هنر، گروه آموزشی فلسفه، گروه آموزشی روانشناسی، گروه آموزشی اجتماعی، گروه آموزشی جغرافیا، گروه آموزشی تاریخ، گروه آموزشی زبانهای خارجی. در سال تحصیلی ۲۹-۱۳۳۸ مقدمات تشکیل گروه آموزشی زبان و ادبیات عرب فراهم شد و گروه مزبور نیز رسماً دایر گردید. در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۳۹، به پیشنهاد دانشگاه و تصویب شورای مدیران گروه‌های آموزشی و شورای دانشگاه، نام دانشگاه ادبیات به «دانشگاه ادبیات و علوم انسانی» تغییر یافت و این موضوع در ششصد و هفتاد و دومین (۶۷۲) جلسه شورای دانشگاه

به تصویب رسید.

طی سسالهای فعالیت دانشگاه ادبیات، تغییرات بسیار اساسی در آن ایجاد شده است که از آن جمله می‌توان به جدا شدن رشته‌های علوم اجتماعی، زبانهای خارج، روان‌شناسی و جغرافیا از بدنه دانشگاه و تشکیل دانشگاه‌های مستقل اشاره کرد؛ به گونه‌ای که دانشگاه علوم اجتماعی در سال ۱۳۵۰، دانشگاه زبانهای خارجی در سال ۱۳۶۷ش، دانشگاه روان‌شناسی در سال ۱۳۷۷ش و دانشگاه جغرافیا در سال ۱۳۸۰ش رسماً به عنوان دانشگاه‌های مستقل شروع به فعالیت کردند.

هفت رشته

در حال حاضر دانشگاه ادبیات و علوم انسانی در هفت رشته: زبان و ادبیات فارسی (گرایش ادبیات محض، ادبیات عرفانی، ادبیات غنایی و ادبیات حماسی و دوره دکتری، زبان‌شناسی (گرایش دوره اسلami، پیش از تاریخ و تاریخ و تاریخی در مقطع دکتری، زبان و ادبیات عرب (گرایش مترجمی و محض در مقطع

در سطح کشور که در سطح خاورمیانه است.کتابخانه دانشگاه ادبیات در سال ۱۲۹۷ در «دارالمعلمین مرکزی» با مجموعه‌ای متشکل از ۲۸۳ جلد کتاب تأسیس شد. لازم به ذکر است که دارالمعلمین مرکزی در سال ۱۳۰۷ در «دارالمعلمین عالی» و در سال ۱۳۱۲ به «دانشسرای عالی» و در سال ۱۳۱۴ به «دانشگاه ادبیات» تغییر نام داد.

انتقال کتابخانه به محل فعلی دانشگاه در سال ۱۳۳۷ صورت پذیرفت و در حال حاضر این کتابخانه نفیس دارای ۳۰۰هزار جلد کتاب است که از میان آنها ۲۰۰هزار جلد کتب فارسی و عربی و ۱۰۰هزار جلد کتاب لاتین می‌باشد. همچنین ۸۹۰ عنوان نشریات ادواری و ۲۹۶ عنوان نشریات ادواری غیر فارسی، بیش از چهارهزار جلد پایان‌نامه، ۱۵۰،عنوان منابع الکترونیکی و ۱۰۰۰ منبع مواد دیداری و شنیداری و ۲۰۰ نسخه کتاب در این کتابخانه موجود می‌باشد.

دانشگاه تهران است که از بدو تأسیس در اواخر دههٔ ۱۳۳۰ تا کنون شاهد برگزاری بسیاری از همایش‌های علمی داخلی و بین‌المللی، آیینهای گشایش سال تحصیلی و فعالیت‌های فرهنگی و هنری دانشگاه بوده است. این تالار که در پردیس مرکزی دانشگاه و ساختمان شمارهٔ یک دانشگاه واقع شده، دارای ظرفیت بالغ بر ۷۵۰ نفر در دو طبقه می‌باشد که به وسایل مدرن سمعی و بصری تجهیز شده است.

«تالار کمال» با ظرفیت قریب به ۸۰نفر برای برگزاری مراسم دفاعیه دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی، سخنرانیهای گروه‌های مختلف آموزشی و نمایش فیلم مورد استفاده قرار می‌گیرد. «تالار استاد باستانی پاریزی» واقع در طبقه سوم دانشگاه، محل برگزاری کلاس‌های درس، سخنرانی‌ها و گردهمایی‌های علمی می‌باشد.

یکی دیگر از تالارهای دانشگاه، «تالار دکتر شهیدی» در طبقهٔ همکف است که زیرمجموعه حوزه ریاست به ششمار می‌رود. دیدارهای رسمی ریاست دانشگاه و اعضای هیأت رئیسه با میهمانان داخلی و خارجی، جلسات شورای عمومی و برخی نشست‌های آموزشی و پژوهشی در این تالار برگزار می‌شود. ضمناً دانشگاه ادبیات مجهز به لابراتوار زبان می‌باشد که با هدف آموزش دروس مهارت‌های زبانی شفاهی دانشجویان طراحی و تجهیز گردیده و امکانات پیشرفته برای برگزاری کلاس‌ها برخوردار است.

مؤسسات مرتبط و وابسته به دانشگاه ادبیات و علوم انسانی

مؤسسه باستان‌شناسی
در آغاز سال تحصیلی ۱۳۳۸ مؤسسه باستان‌شناسی در دانشگاه ادبیات تأسیس شد. به استناد ماده سوم اساسنامه مصوب در پانصد و هفتادو یکمین جلسه شورای دانشگاه، **دکتر نگهبان** به سمت مدیریت مؤسسه منصوب شد. مؤسسه باستان‌شناسی از سال ۱۳۵۲ در باغ فردوس شمیران مستقر گردید. این محل توسط مرحوم **دکتر محمود اقتشار** به عنوان وقف در اختیار مؤسسه قرار گرفت.

«دانشگاه تهران از هر نظر از جایگاهی رفیع بهره‌مند است: قدمت، تدریس استادان بنام، دانشجویان ممتاز، کثرت دانشجویان، ارزش مدارک تحصیلی، کتابخانه‌ها و آزمایشگاههای مجهز، تعدد رشته‌ها و دانشکده‌ها و مؤسسات پیوسته و وابسته و…

مؤسسه باستان‌شناسی از بدو تأسیس، چه در فعالیت‌های پژوهشی خود در زمینه حفاری‌ها و بررسیهای مختلف باستان‌شناسی که با همکاری سازمانهای مربوط انجام گرفته است (مارلیک، هفت تپه، تپه زلفه، تپه قبرستان، الموت، کاشانی و…)، چه در تدریس و ترویج رشته زبان و ادبیات فارسی پیشترین تعداد دانشجو در هر سه مقطع تحصیلی را دارا می‌باشد. تعدد اعضای هیأت علمی این دانشگاه، در هفت رشتهٔ مذکور ۹۱ نفر است، که ۱۹ نفر دارای رتبه استادی، ۲۵ نفر رتبهٔ دانشیاری و ۷۴ نفر استادیار می‌باشند.هم‌ایک دکتر غلامحسین کریمی دودستان استاد رشته زبان‌شناسی همگانی ریاست دانشگاه ادبیات و علوم انسانی را به عهده دارند.

اولین‌ها

♦♦♦
«۱۳۴۴ اعلامه دهخدا در نامه‌ای به مجلس شورا، تألیف لغتنامه را به ملت ایران اهدا نمود. بعدها که «مؤسسه لغتنامه» وابسته به دانشگاه تهران تأسیس شد، چاپ لغتنامه عظیم دهخدا به آن واگذار شد و این مؤسسه توانست این اثر گرانبها را در هزاران صفحه به چاپ برساند

نخستین دوره دکتری این دانشگاه در سال ۱۳۱۶ در رشته زبان و ادبیات فارسی دایر شد و اولین فردی که موفق به اتمام این دوره و کسب عنوان «اولین دکترای غیرپزشکی دانشگاه تهران» را به خود اختصاص داد، روانشناس **دکتر محمد معین** بود. در آذر ماه سال ۱۳۳۴ اولین دانشجوی خارجی دانشگاه که موفق به کسب درجه دکتری در رشته زبان و ادبیات فارسی شد، **حسینعلی محفوظ** دانشجوی ساهمات دانشگاه ادبیات پذیرای دانشجویان خارجی است. این مقال مجلوده نمی‌گنجد و بی‌شک غالب استادان معظمی که در سایر مراکز علمی و پژوهشی سرنزمین مقدس ایران در حال فعالیت‌های علمی در عرصه علوم انسانی می‌باشند، از شاگردان استادان بزرگوار این دانشگاه بوده‌اند.

در هشتم خرداد سال ۱۳۴۲ شورای دانشگاه در یک جلسهٔ فراداده، ۹ گروه آموزشی برای دانشگاه ادبیات تعیین کرد: گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی، گروه آموزشی زبان‌شناسی همگانی و زبانهای باستانی، گروه آموزشی آشنایی با تمدنهای غربی و تمدنهای ایران، گروه آموزشی باستان‌شناسی و هنر، گروه آموزشی فلسفه، گروه آموزشی روانشناسی، گروه آموزشی اجتماعی، گروه آموزشی جغرافیا، گروه آموزشی تاریخ، گروه آموزشی زبانهای خارجی. در سال تحصیلی ۲۹-۱۳۳۸ مقدمات تشکیل گروه آموزشی زبان و ادبیات عرب فراهم شد و گروه مزبور نیز رسماً دایر گردید. در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۳۹، به پیشنهاد دانشگاه و تصویب شورای مدیران گروه‌های آموزشی و شورای دانشگاه، نام دانشگاه ادبیات به «دانشگاه ادبیات و علوم انسانی» تغییر یافت و این موضوع در ششصد و هفتاد و دومین (۶۷۲) جلسه شورای دانشگاه

به تصویب رسید. طی سسالهای فعالیت دانشگاه ادبیات، تغییرات بسیار اساسی در آن ایجاد شده است که از آن جمله می‌توان به جدا شدن رشته‌های علوم اجتماعی، زبانهای خارج، روان‌شناسی و جغرافیا از بدنه دانشگاه و تشکیل دانشگاه‌های مستقل اشاره کرد؛ به گونه‌ای که دانشگاه علوم اجتماعی در سال ۱۳۵۰، دانشگاه زبانهای خارجی در سال ۱۳۶۷ش، دانشگاه روان‌شناسی در سال ۱۳۷۷ش و دانشگاه جغرافیا در سال ۱۳۸۰ش رسماً به عنوان دانشگاه‌های مستقل شروع به فعالیت کردند.

هفت رشته

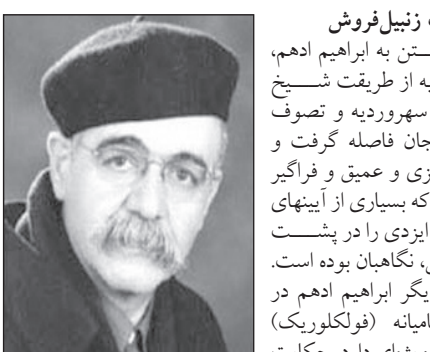
در حال حاضر دانشگاه ادبیات و علوم انسانی در هفت رشته: زبان و ادبیات فارسی (گرایش ادبیات محض، ادبیات عرفانی، ادبیات غنایی و ادبیات حماسی و دوره دکتری، زبان‌شناسی (گرایش دوره اسلami، پیش از تاریخ و تاریخ و تاریخی در مقطع دکتری، زبان و ادبیات عرب (گرایش مترجمی و محض در مقطع

کتابخانه دانشگاه

کتابخانه دانشگاه ادبیات و علوم انسانی در سال ۱۲۹۷ در «دارالمعلمین مرکزی» با مجموعه‌ای متشکل از ۲۸۳ جلد کتاب تأسیس شد. لازم به ذکر است که دارالمعلمین مرکزی در سال ۱۳۰۷ در «دارالمعلمین عالی» و در سال ۱۳۱۲ به «دانشسرای عالی» و در سال ۱۳۱۴ به «دانشگاه ادبیات» تغییر نام داد.

کردهای ایزدی مهرپرستان ایرانی

دکتر محمدعلی سلطانی بخش هشتم

با پیوستن به ابراهیم دهخدا، طریقت صفویه از طریق شیخ صفی‌الدین و سه‌روردیه و تصوف پیشین آ

اینترنات باند پهن کلید شاخص‌های کلان اقتصادی باعث اشتغالزایی و ایجاد رشد فناوری جدید است و اغلب کشورها توسعه ایسن بخش را به عنوان یک هدف اصلی در سیاستگذاری اقتصادی مورد توجه قرار داده اند و قصد دارند تا با پایدیزی طرح‌ها و زیر ساخت‌های مورد نیاز، اقتصاد خود را از سطح اقتصاد وابسته به منابع خاص، به اقتصاد مبتنی بر دانش ارتقاء داده تا از این رهگذر بتوانند با تحولات این عرصه هماهنگ شده و از تاثیرات مثبت جانی آن هم‌بهره مند شوند. تجربیات جهانی حاکی از آن است که شدت اثر پذیری شاخص‌های کلان اقتصادی از توسعه باندپهن، بست به دیگر شاخص‌های توسعه بخش ارتباطات و فن آوری اطلاعات بیشتر است. براساس گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۱افزایش یک درصد ضریب نفوذ باندپهن می تواند رشد اقتصادی را در کشورهایی با درآمد پایین و متوسط ۱/۳۸ درصد افزایش دهد که ایسن عدد برای کشورهایی با درآمد بالا اندکی کمتر و در حدود ۰/۲۱درصد است.

برنامه‌های باند پهن پلی را می‌توان محرک خوبی برای ایجاد و رشد اشتغال مبتنی بر دانش دانست، یکی از اثرات قابل انتظار از استقرار این شبکه ها، افزایش اشتغال است؛ اشتغال مستقیم از طریق ساخت و ساز مرتبط با ایجاد شبکه‌های باندپهن و اشتغال غیرمستقیم بواسطه کسب و کارهای ایجاد شده در بستر شبکه از جمله این نتایج است.

از سویی، عرضه خدمات اینترنت شامل دو بخش بستر انتقال یا خطوط مخابراتی و پهنای‌بند اینترنت (دروازه‌های بین المللی) است. پهنای‌بند اینترنت بین‌المللی، مهمترین کالای وارداتی سالی‌ری است که واردات آن همراه با ورود انواع خدمات و محتوا به کشور است و افزایش ظرفیت آن بدون در نظر گرفتن ملاحظات مربوطه، علاوه بر مشکلات فرهنگی، اجتماعی و امنیتی، می تواند دافعه و نیازمندی کاربران را تغییر داده و در بعد اقتصادی هم ایجاد خدمات و تولید محتوای بومی به طع این اشتغال این حوزه را در شدت تحت تاثیر قرار دهد.

اگرچه گسترش پهنای باند بین‌الملل (درگاه های اینترنت) فقط در ایجاد اشتغال مستقیم (رساندن اینترنت به دست کاربر نهایی) مانند اشتغال در شرکت های PAP و مخابرات و اپراتور های موبایل و تعمیر و نگهداری و بهره‌برداری آنها) تاثیرگذار است.اما باید توجه داشت اصل اشتغالزایی در صنعت اینترنت، تولید محتوا و ارائه خدمات بر بستر شبکه‌باندپهن‌است.به‌طوریکه‌می‌توان گفت ارزش افزوده و بهره‌وری ناشی

از ارائه خدمات و محتوای تولیدی باعث اشتغالزایی و توسعه اقتصادی می‌شود. این موضوعی است که در کشور کمتر مورد توجه قرار می گیرد و گسترش پهنای باند در داخل کشور با افزایش پهنای باند بین الملل مترادف دانسته می‌شود؛ به عبارت دیگر توسعه ارائه خدمات و کسب

۱

۲

۳

۴

۵

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

۲۱

۲۲

۲۳

۲۴

۲۵

۲۶

۲۷

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۱

۴۲

۴۳

۴۴

۴۵

۴۶

۴۷

۴۸

۴۹

۵۰

۵۱

۵۲

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۷

۵۸

۵۹

۶۰

۶۱

۶۲

۶۳

۶۴

۶۵

۶۶

۶۷

۶۸

۶۹

۷۰

۷۱

۷۲

۷۳

۷۴

۷۵

۷۶

۷۷

۷۸

۷۹

۸۰

۸۱

۸۲

۸۳

۸۴

۸۵

۸۶

۸۷

۸۸

۸۹

۹۰

۹۱

۹۲

۹۳

۹۴

۹۵

۹۶

۹۷

۹۸

۹۹

۱۰۰

۱۰۱

۱۰۲

۱۰۳

۱۰۴

۱۰۵

۱۰۶

۱۰۷

۱۰۸

۱۰۹

۱۱۰

۱۱۱

۱۱۲

۱۱۳

۱۱۴

۱۱۵

۱۱۶

۱۱۷

۱۱۸

۱۱۹

۱۲۰

۱۲۱

۱۲۲

۱۲۳

۱۲۴

۱۲۵

۱۲۶

۱۲۷

۱۲۸

۱۲۹

۱۳۰

۱۳۱

۱۳۲

۱۳۳

۱۳۴

۱۳۵

۱۳۶

۱۳۷

۱۳۸

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

۱۹۳

۱۹۴

۱۹۵

۱۹۶

۱۹۷

۱۹۸

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

برپایه اردوی تیم‌های ملی تیراندازی با کمان ایران از شنبه

دور جدید تمرینات تیم ملی تیراندازی با کمان با حضور ۲۰کماندار در رشته‌های ریکرو و کامپوند از شنبه هفته آینده آغاز می‌شود. به گزارش روابط عمومی فدراسیون تیراندازی با کمان، کمیته فنی این فدراسیون از ۲۰ کماندار در دو بخش آقایان و بانوان و در رشته‌های ریکسو و کامپوند، برای حضور در اردوی جدید تیم ملی تیراندازی با کمان بزرگسالان ایران دعوت به عمل آورد؛ این اردو از ۹ تا ۲۵ ماه جاری برپا خواهد شد. اسامی دعوت شدگان به اردو در بخش‌های مختلف به این شرح است:

ریکرو آقایان: ابراهیم رنجبر، مهرداد نورمحمدی، امین پیرعلی، ساسان رضوی و اسماعیل علی نژاد
ریکرو بانوان: زهرا نعمتی، مریم محمودی سرشت، فریده میرزایی، فاطمه غلامی و شیوا خرشمایی
کامپوند آقایان: اسماعیل عبادی، مجید قیدی، یاسر عمومی، مهرداد فلاخی ومجید کبازاد
کامپوند بانوان: مریم رنجبر، نفیسه رئیس، مینو عابدی، پریسا براتچی و سکنیه قاسم‌پور

برپایه اردوی تیم ملی هندبال بانوان:امروز

چهاردهمین اردوی تدارکاتی تیم ملی هندبال بانوان بزرگسال ایران، از امروز با حضور ۲۰ بازیکن در تهران برپا می‌شود.

به گزارش روابط عمومی فدراسیون هندبال، چهاردهمین اردوی تدارکاتی تیم ملی هندبال بانوان ایران، از امروز تا چهاردهم ماه جاری، برای حضور در پانزدهمین دوره مسابقات قهرمانی آسیا – چهاردهمین اردوی

انتخابی مسابقات قهرمانی جهان در تالار فدراسیون هندبال، برپا خواهد شد. بازیکنان دعوت شده به این مرحله از اردوی تیم ملی هندبال بانوان به این شرح است: الناز قاسمی، مرگان قهرمانی، مرصیه افشاری راشدی، اسرا زلندی، فاطمه خلیلی بهفر، آرزو میمان ، سهیلا شیبز، راضیه جاجاز، فاطمه موسوی، رویا الهی، طین علیزاده، انیس چهاردرنگه، نیوشا مرادیختی، سعیده حسن، پور افسانه خانی درپامان، مهسا معتمدی، ساناز رجبی، سیران احمدی، شقایق بابایی و دنیا اماتی.

فعالیت رسمی کشتی بانوان در ایران

بدرالملوک کهرنگی با حکم رسول خادم به عنوان نخستین مسئول امور کشتی با کمربند بانوان در کمیته کشتی‌های سنتی فدراسیون کشتی منصوب شد.

این برای نخستین بار در تاریخ فدراسیون کشتی ایران است که کشتی بانوان رسماً در چارچوب فعالیت های این فدراسیون قرار می گیرد. البته آغاز فعالیت بانوان در فدراسیون کشتی ایران، رشته کشتی با کمربند است. در این بخش پوشش برای بانوان ایرانی ندارد. مسابقات کشتی آلیش بانوان، تقریباً با همین شکل و شمایل، قبل از این در ایران برگزار شده است. اما این برای نخستین بار است که فدراسیون کشتی ایران به مقوله کشتی بانوان، ورود پیدا می کند.

در ماه‌های اخیر، بحث‌های زیادی در باره تغییر پوشش کشتی آزاد بانوان در اتحادیه کشتی، مطرح شده است؛ حال باید دید که تغییرات اجازه خواهد داد تا بانوان ایرانی در کشتی آزاد هم فعالیت کنند یا خیر.

تراکتورسازی و فولاد؛ بدنبال پیروزی در نخستین دیدار آسیایی

تیم های تراکتورسازی تبریز و فولاد خوزستان، امروز در حالی به مصاف حریفان آسیایی خود می‌روند- که انتظار می‌رود، هر دو نماینده فوتبال ایران به کسب ۳امتیاز این بازی ها، ناآل آیند. دو نماینده فوتبال ایران در لیگ قهرمانان آسیا، امروز به مصاف حریفانی از ازبکستان و قطر می‌روند.

نسف قارشی – تراکتورسازی
تراکتورسان که در لیگ برتر فوتبال باشگاه های ایران، شرایط بسیار خوبی دارند، امیدوارند که به ناکامی خود در لیگ قهرمانان آسیا، پایان دهند. آنان در دوره‌های قبلی لیگ قهرمانان آسیا، نتایج خوبی بدست نیاوردند، ولی اکنون با توجه به در اختیار داشتن تیمی یکدست و خوب، امیدهای زیادی برای کسب موفقیت در رقابت‌های گروه چهارم از دور مقدماتی لیگ قهرمانان آسیا دارند.

«نونی اولوییرا» سرمربی جدید تراکتورسازی، تجربه رقابت‌های آسیایی را با این تیم دارد و با توجه به شناسختن از سطح کیفی این

رقابت‌ها، پیروزی مقابل تیم نسف

قارشی، نتیجه‌دور از نظارتی نیست. نماینده تراکتورسان، همیشه گام نخست را در لیگ قهرمانان آسیا، محکم برداشته اند. تراکتورسازی با همه یاران خود و بدون بازیکنان محروم و مصدوم به مصاف حریف

ازبکستانی می‌رود. دیدار تیم های تراکتورسازی و ایران و نسف قارشی ازبکستان، ساعت ۱۶:۳۰ امروز برگزار می‌شود.

دیگر سران این گروه را تیم های «الاهلی» امارات و «الاهلی» عربستان برگزار می‌کنند.

فولاد – السد
فولادی‌ها، تیمی جوان و

مدعیان قهرمانی در لیگ برتر والیبال، امروز برای حضور قطعی در مرحله نیمه نهایی به میدان می روند. دور برکشت مرحله پلی آف لیگ برتر والیبال باشگاه های کشور، از امروز با برگزاری چهار دیدار در شهرهای تهران، تبریز و گنبد یگیری می‌شود. در تهران، تیم نوین کشاورز بدنبال پیروزی بر تیم میزان خراسان می‌شود. در تبریز، تیم نوین کشاورز مقتدرترین تیم‌های دور مقدماتی لیگ برتر والیبال بودند – بازی رفت را ۳ – صفر بردن و در بازی برگشت نیز به نتیجه ای کمتر از برد، رضایت می‌دهند. حال باید منتظر ماند و دید که بازیکنان تیم جواهری گنبد در مقابل هواداران خود، چگونه مبارزه خواهند کرد.دیدار برگشت شهراورد

دینی و غیردینی بود، فعال شد. با وقوع نهفت ۱۵خرداد و تبعید امام، وی به‌تدریج با کمک دوستان، به اشعاب در مبارزات دانشجویی به منظور صیغهٔ دینی بخشدین به آن برآمد و در اواخر آن دهه که ارتباط خویشاوندی با بیت امام پیدا کرد و امکان ارتباط با ایشان را یافت، این صیغه تشدید شد و مخفل دانشجویان سلمان در اوپا به دکترطباطبایی از پیشروانش بود، کنگره نشر آثار و برنامه‌های امام راحل شد.

عقدله تحصیلاتی‌های بزرگ بعد از انقلاب که دکترطباطبایی از این بزم با آنها ارتباط مبارزاتی داشت، دکتر مصطفی چمران و دکتر حسن حبیبی و البته امام موسی صدر بود. او

در ایام حضور امام در نوفل لوشاتر و عزیمت تاریخی امام به ایران، یکی از نزدیکان ایشان بود. او را نمی‌توان به واسطه هیچ گروه سیاسی دانست و با اینکه سخنگوی دولت موقت بود،

تعلق تشکیلاتی به نهفت ازاد داشت. او با حضور در آلمان، در کتاب همچون حاج احمد

خمینی و مرحوم آیت‌الله سلطانی(که بسیاری از روحانیان در سطوح گوناگون علمی از راست و اصولگرا گرفته تا چپ و اصلاح‌طلب شاگرد ایشان بودند) پذیری همه با هر گرایش بود، او فرخ‌اندیش بود و به خدمتگزاران غیر عرصه سیاسی هم علاقه‌مند بود.

۵ – ارتباطات و رسانه‌شناس

وجه ارتباطات و رسانه‌شناسی دکترطباطبایی از وجوه مهم‌ترین زندگی و اندیشه علمی اوست که مغفول مانده و زیر سایه جود سیاسی و بیوشیمی‌ای او نادیده‌مانده است. سه کتاب ازولادت «تکنوپولی» و «زندگی در عیش، مردن در خوشی» و «زوال دوران کودکی» (از لیل پستمین متفکر و منتقد مشهور آمریکایی حوزهٔ جامعه‌شناسی و ارتباطات) که دکترطباطبایی ترجمه کرد،

۲۰ سال پیش منتشر شد و کتاب تألیفی «طولو» که دیگر هم در دسترس نیست، چه باید کرد؟» همگی درک عمیق او از علوم ارتباطات و دانش و تفاروهرهای بسیار تأثیرگذار نوین بر زندگی انسان را نشان می‌دهد. طرح تفکر دکترطباطبایی (این شکست‌نفسی شماست؛ اما چون عنوان شرح از این کتابها) مجموعه اندیشه پستمین که به رسانه به مثابه دریچه واقعیت و جامعه تکنولوژده نقد وارد می‌کند، در ایران بی‌سابقه است. او با اینکه دانش‌آموخته ارتباطات نبود، فهم ژرفی از مسائل رسانه، این دستاورد با تأثیر روزافزون دنیای مدرن در عصر حاضر داشت. مسائلی که او در این کتابها مطرح کرد، هنوز بکر و ناب است و مورد استفاده استادان و مراکز دانشگاهی ارتباطات و رسانه داخل کشور.

۶-بیوشیمیست برجسته

تسلط او بر شیمی ای با اینکه تا فوق لیسانس در رشته شیمی تحصیل کرده بود، باعث شد پروفیسور فلائدر – در دانشمندان برجسته بیوشیمی اروپا و کسی که امثال مانفرد اریکس (برنده نوبل شیمی) از شاگردان و همکارانش است و او را در دوره دکتریت به‌پذیرد. او دکتری خود را در بیوشیمی و ژنتیک در دانشگاه بوخوم اخذ کرد. دانشان پژوهش منجر به اخذ دکتری وی جالب است.

او برای اینکه بررسی تطبیقی در مورد مقدس‌ترین متن مقدس در جهان، «توریت» و «سفر مقدس» را انجام دهد، به ایران اعزام می‌شود و مولکول پروتئین‌های فعال یکی از مهمترین آنزیمها و پروتئین‌های فعال در گوارش به نام شیموترپسین (این آنزیم در لوزالمعده تولید شده، از طریق اثنی‌شتر وارد مدار گوارشی می‌شود و مولکول پروتئین‌ها را از آنجا وارد و تجزیه می‌کند) را انجام میدهد و از آنجا که این فرآیند گوارشی در همه موجودات زنده صورت می‌گیرد و در مورد انسان و تعدادی از

پر انگیزه و فنی را در اختیار دارند؛

حضور «دراگان اسکوپچ» در کادر فنی تیم فولاد خوزستان، این انتظار را ایجاد می‌کند که آخرین نماینده فوتبال ایران در نخستین روز از دیدارهای دور گروهی لیگ

قهرمانان آسیا، گام محکم بردارد و موفق عمل کند. فولادی‌ها، مثل تراکتورسازی از مدعیان قهرمانی این فصل از لیگ برتر فوتبال ایران هستند و به لحاظ روحی – روانی، از شرایط مطلوبی برخوردار هستند.

فولاد خوزستان در دیدارهای فصل لیگ لیگ قهرمانان آسیا، نتایج خوبی را گرفت، ولی در مرحله حذفی با دو تساوی مقابل تیم

السد (حریف فولاد خود) از دور

نتیجه ۲ – ۳ به سود تیم میزان تمام شد. پیروزی در بازی برگشت، تیم

میزان خراسان را به جمع چهار تیم برتر لیگ می رساند.

همه دوستداران والیبال در شهر گنبد کاووس، امروز برای حمایت از

تیم شهر خود مقابل تیم ارومیه به

مسالن می آیند. ستارگان تیم والیبال شهرداری ارومیه – که یکی از

مقتدرترین تیم‌های دور مقدماتی لیگ برتر والیبال بودند – بازی رفت را

۳ – صفر بردن و در بازی برگشت نیز به نتیجه ای کمتر از برد، رضایت

می‌دهند. حال باید منتظر ماند و دید که بازیکنان تیم جواهری گنبد در مقابل هواداران خود، چگونه مبارزه

خواهند کرد.دیدار برگشت شهراورد

دینی و غیردینی بود، فعال شد. با وقوع نهفت ۱۵خرداد و تبعید امام، وی به‌تدریج با کمک دوستان، به اشعاب در مبارزات دانشجویی به منظور صیغهٔ دینی بخشدین به آن برآمد و در اواخر آن دهه که ارتباط خویشاوندی با بیت امام پیدا کرد و امکان ارتباط با ایشان را یافت، این صیغه تشدید شد و مخفل دانشجویان سلمان در اوپا به دکترطباطبایی از پیشروانش بود، کنگره نشر آثار و برنامه‌های امام راحل شد.

عقدله تحصیلاتی‌های بزرگ بعد از انقلاب که دکترطباطبایی از این بزم با آنها ارتباط مبارزاتی داشت، دکتر مصطفی چمران و دکتر حسن حبیبی و البته امام موسی صدر بود. او

در ایام حضور امام در نوفل لوشاتر و عزیمت تاریخی امام به ایران، یکی از نزدیکان ایشان بود. او را نمی‌توان به واسطه هیچ گروه سیاسی دانست و با اینکه سخنگوی دولت موقت بود،

تعلق تشکیلاتی به نهفت ازاد داشت. او با حضور در آلمان، در کتاب همچون حاج احمد

خمینی و مرحوم آیت‌الله سلطانی(که بسیاری از روحانیان در سطوح گوناگون علمی از راست و اصولگرا گرفته تا چپ و اصلاح‌طلب شاگرد ایشان بودند) پذیری همه با هر گرایش بود، او فرخ‌اندیش بود و به خدمتگزاران غیر عرصه سیاسی هم علاقه‌مند بود.

۵ – ارتباطات و رسانه‌شناس

وجه ارتباطات و رسانه‌شناسی دکترطباطبایی از وجوه مهم‌ترین زندگی و اندیشه علمی اوست که مغفول مانده و زیر سایه جود سیاسی و بیوشیمی‌ای او نادیده‌مانده است. سه کتاب ازولادت «تکنوپولی» و «زندگی در عیش، مردن در خوشی» و «زوال دوران کودکی» (از لیل پستمین متفکر و منتقد مشهور آمریکایی حوزهٔ جامعه‌شناسی و ارتباطات) که دکترطباطبایی ترجمه کرد،

۲۰ سال پیش منتشر شد و کتاب تألیفی «طولو» که دیگر هم در دسترس نیست، چه باید کرد؟» همگی درک عمیق او از علوم ارتباطات و دانش و تفاروهرهای بسیار تأثیرگذار نوین بر زندگی انسان را نشان می‌دهد. طرح تفکر دکترطباطبایی (این شکست‌نفسی شماست؛ اما چون عنوان شرح از این کتابها) مجموعه اندیشه پستمین که به رسانه به مثابه دریچه واقعیت و جامعه تکنولوژده نقد وارد می‌کند، در ایران بی‌سابقه است. او با اینکه دانش‌آموخته ارتباطات نبود، فهم ژرفی از مسائل رسانه، این دستاورد با تأثیر روزافزون دنیای مدرن در عصر حاضر داشت. مسائلی که او در این کتابها مطرح کرد، هنوز بکر و ناب است و مورد استفاده استادان و مراکز دانشگاهی ارتباطات و رسانه داخل کشور.

۶-بیوشیمیست برجسته

تسلط او بر شیمی ای با اینکه تا فوق لیسانس در رشته شیمی تحصیل کرده بود، باعث شد پروفیسور فلائدر – در دانشمندان برجسته بیوشیمی اروپا و کسی که امثال مانفرد اریکس (برنده نوبل شیمی) از شاگردان و همکارانش است و او را در دوره دکتریت به‌پذیرد. او دکتری خود را در بیوشیمی و ژنتیک در دانشگاه بوخوم اخذ کرد. دانشان پژوهش منجر به اخذ دکتری وی جالب است.

او برای اینکه بررسی تطبیقی در مورد مقدس‌ترین متن مقدس در جهان، «توریت» و «سفر مقدس» را انجام دهد، به ایران اعزام می‌شود و مولکول پروتئین‌های فعال یکی از مهمترین آنزیمها و پروتئین‌های فعال در گوارش به نام شیموترپسین (این آنزیم در لوزالمعده تولید شده، از طریق اثنی‌شتر وارد مدار گوارشی می‌شود و مولکول پروتئین‌ها را از آنجا وارد و تجزیه می‌کند) را انجام میدهد و از آنجا که این فرآیند گوارشی در همه موجودات زنده صورت می‌گیرد و در مورد انسان و تعدادی از

ورزشی

ورزشی

تراکتورسازی و فولاد؛ بدنبال پیروزی در نخستین دیدار آسیایی

آنان، تغییر نکرده است. البته فوتبال ازبکستان، شرایط بسیار خوبی دارد. کار بسیار سختی در ازبکستان داریم. چرا که شرایط زمین و آب و هوا، وضع بسیار سختی را بوجود آورده است، ولی ما آماده بازی

سخت هستیم. حرف‌های ازبکستانی، افزود: مشکلات زیاد بسیاری تیم ها در بازی های آسیایی وجود دارد و شرایط برای همه تیم ها، سخت است و ما هم در کنار بقیه سختی، حضور داریم؛ این کار را برای هر تیمی دشوار می کند.وی گفت: همه تلاش خود را می‌کنیم تا به عنوان نماینده ایران در این مسابقات، عملکرد خوبی داشته باشیم و هیچ کوتاهی نمی‌کنیم. تیم نسف قارشی، شش بازیکن خود را از سال پیش همراه دارد و سرمربی

سرمربی تیم فولاد

رقابت‌های آسیایی کنار رفت، حالا این تیم، فرصت خوبی را برای انتقام از تیم فولاد خوزستان، این حضور تماشاگران اهوازی در این دیدار به پیروزی فولادی‌ها، کمک خواهد کرد. هر چند که السدی‌ها،

تیم بسیار قدرتمندی هستند و در این فصل از لیگ فوتبال قطر، جزو مدعیان کسب عنوان قهرمانی، محسوب می‌شوند.

دیدار تیم های فولاد ایران و السد قطر، ساعت ۱۶ امروز برگزار می‌شود. دیگر دیدار این گروه را تیم‌های «الهال» عربستان و «الاهلی» امارات تشکیلند برگزار می‌کنند.

هدف تراکتورسازی؛ پیروزی

سرمربی تیم فولاد

نبرد صعود به نیمه نهایی لیگ بر تر والیبال

نهایی از دست ندهند.تیم شهرداری تهران، میزبان تیم تهران ورارمن است.میتن، مدافع عنوان قهرمانی و نماینده والیبال ایران در جام باشگاه‌های

شدند. شاگردان نفرزاده در تیم وزارت دفاع، حالا با آرایش بهتری مقابل تیم سپکان، صف آرایی می‌کنند تا امید خود را برای صعود به مرحله نیمه

نوبخت: قیمت سوخت سال آینده افزایش نمی‌یابد

وازیز کند.

تخصیص یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برای امور دفاعی و

امنیتی

بر اساس تبصره الحاقی ۱۰، مبلغ یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی نزد یکی از بانک‌های عامل دولتی با تشخیص رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جهت تقویت بنیه دفاعی – امنیتی سپرده‌گذاری می‌شود تا حداقل معادل سقف مذکور تسهیلات ارزی در اختیار نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات قرار گیرد.

به گزارش خبرنگار پارلمانی اطلاعات، در پایان رسیدگی به تبصره‌های درآمدی، پیشنه‌های نمایندگان در مورد بخش‌های هزینه‌ای مطرح شد. به موجب تبصره ۱۲، واردات و فروش فرآورده‌های نفتی با رعایت کیفیت و استانداردهای عرضه هر فرآورده، در حدود قوانین و مقررات مربوط توسط بخش خصوصی، مجاز است.

مسئولیت تأمین و تنظیم بازار را در نظر گرفتن تولیدات داخلی وزیر

ساخت‌های موجود، با وزارت نفت است.

عوضه بنزین و نفت و گاز وارداتی در داخل کشور، بدون یارانه و

با محاسبه سوخت متعارف خواهد بود. در این حال هزینه‌های قیمت‌ها

در دیگر دسته‌های تبصره ۱۲، مبلغ ۱۴ هزار و ۸۰۰ میلیارد ریال در

اختیار شرکت دولتی تابع ذی‌ربط وزارت نفت قرار می‌گیرد.

مبلغ ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال به سازمان نوسازی و توسعه تجهیز

مدارس و ۲ هزار میلیارد ریال به آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد.

همچنین از محل افزایش ۵ درصدی هر لیتر فرآورده از سقف

۱۵ هزار میلیارد ریال برای نوسازی و توسعه شبکه خطوط لوله انتقال

نفت خام و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و توسعه پالایشگاه‌های

اختصاص داده می‌شود.

دولت، می‌تواند مزاد درآمدهای نفتی را برای اتمام طرح‌های عمرانی

ملی و استانی که در ابتدای سال ۱۳۹۴ بیش از ۷۵ درصد پیشرفت

فیزیکی، داشته‌اند و می‌توانند تا پایان همان سال به بهره‌برداری برسند

بسا اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه‌آهن، راه بنیه دفاعی، انرژی

سختی، ورزش، فرهنگ، خانه علم و روستایی و سالن ورزشی صالحین

هست. تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میدان‌های

مشترک نفت و گاز، بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه

اختصاص دهد.

وازیز کند.

تخصیص یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برای امور دفاعی و

امنیتی

بر اساس تبصره الحاقی ۱۰، مبلغ یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی نزد یکی از بانک‌های عامل دولتی با تشخیص رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جهت تقویت بنیه دفاعی – امنیتی سپرده‌گذاری می‌شود تا حداقل معادل سقف مذکور تسهیلات ارزی در اختیار نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات قرار گیرد.

به گزارش خبرنگار پارلمانی اطلاعات، در پایان رسیدگی به تبصره‌های درآمدی، پیشنه‌های نمایندگان در مورد بخش‌های هزینه‌ای مطرح شد. به موجب تبصره ۱۲، واردات و فروش فرآورده‌های نفتی با رعایت کیفیت و استانداردهای عرضه هر فرآورده، در حدود قوانین و مقررات مربوط توسط بخش خصوصی، مجاز است.

مسئولیت تأمین و تنظیم بازار را در نظر گرفتن تولیدات داخلی وزیر

ساخت‌های موجود، با وزارت نفت است.

عوضه بنزین و نفت و گاز وارداتی در داخل کشور، بدون یارانه و

با محاسبه سوخت متعارف خواهد بود. در این حال هزینه‌های قیمت‌ها

در دیگر دسته‌های تبصره ۱۲، مبلغ ۱۴ هزار و ۸۰۰ میلیارد ریال در

اختیار شرکت دولتی تابع ذی‌ربط وزارت نفت قرار می‌گیرد.

مبلغ ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال به سازمان نوسازی و توسعه تجهیز

مدارس و ۲ هزار میلیارد ریال به آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد.

همچنین از محل افزایش ۵ درصدی هر لیتر فرآورده از سقف

۱۵ هزار میلیارد ریال برای نوسازی و توسعه شبکه خطوط لوله انتقال

نفت خام و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و توسعه پالایشگاه‌های

اختصاص داده می‌شود.

دولت، می‌تواند مزاد درآمدهای نفتی را برای اتمام طرح‌های عمرانی

ملی و استانی که در ابتدای سال ۱۳۹۴ بیش از ۷۵ درصد پیشرفت

فیزیکی، داشته‌اند و می‌توانند تا پایان همان سال به بهره‌برداری برسند

بسا اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه‌آهن، راه بنیه دفاعی، انرژی

سختی، ورزش، فرهنگ، خانه علم و روستایی و سالن ورزشی صالحین

هست. تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میدان‌های

مشترک نفت و گاز، بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه

اختصاص دهد.

وازیز کند.

تخصیص یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برای امور دفاعی و

امنیتی

بر اساس تبصره الحاقی ۱۰، مبلغ یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی نزد یکی از بانک‌های عامل دولتی با تشخیص رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جهت تقویت بنیه دفاعی – امنیتی سپرده‌گذاری می‌شود تا حداقل معادل سقف مذکور تسهیلات ارزی در اختیار نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات قرار گیرد.

به گزارش خبرنگار پارلمانی اطلاعات، در پایان رسیدگی به تبصره‌های درآمدی، پیشنه‌های نمایندگان در مورد بخش‌های هزینه‌ای مطرح شد. به موجب تبصره ۱۲، واردات و فروش فرآورده‌های نفتی با رعایت کیفیت و استانداردهای عرضه هر فرآورده، در حدود قوانین و مقررات مربوط توسط بخش خصوصی، مجاز است.

مسئولیت تأمین و تنظیم بازار را در نظر گرفتن تولیدات داخلی وزیر

ساخت‌های موجود، با وزارت نفت است.

عوضه بنزین و نفت و گاز وارداتی در داخل کشور، بدون یارانه و

با محاسبه سوخت متعارف خواهد بود. در این حال هزینه‌های قیمت‌ها

در دیگر دسته‌های تبصره ۱۲، مبلغ ۱۴ هزار و ۸۰۰ میلیارد ریال در

اختیار شرکت دولتی تابع ذی‌ربط وزارت نفت قرار می‌گیرد.

مبلغ ۴ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال به سازمان نوسازی و توسعه تجهیز

مدارس و ۲ هزار میلیارد ریال به آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد.

همچنین از محل افزایش ۵ درصدی هر لیتر فرآورده از سقف

۱۵ هزار میلیارد ریال برای نوسازی و توسعه شبکه خطوط لوله انتقال

نفت خام و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و توسعه پالایشگاه‌های

اختصاص داده می‌شود.

دولت، می‌تواند مزاد درآمدهای نفتی را برای اتمام طرح‌های عمرانی

ملی و استانی که در ابتدای سال ۱۳۹۴ بیش از ۷۵ درصد پیشرفت

فیزیکی، داشته‌اند و می‌توانند تا پایان همان سال به بهره‌برداری برسند

بسا اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه‌آهن، راه بنیه دفاعی، انرژی

سختی، ورزش، فرهنگ، خانه علم و روستایی و سالن ورزشی صالحین

هست. تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوط به میدان‌های

مشترک نفت و گاز، بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه

اختصاص دهد.

وازیز کند.

تخصیص یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برای امور دفاعی و

امنیتی

بر اساس تبصره الحاقی ۱۰، مبلغ یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی نزد یکی از بانک‌های عامل دولتی با تشخیص رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جهت تقویت بنیه دفاعی – امنیتی سپرده‌گذاری می‌شود تا حداقل معادل سقف مذکور تسهیلات ارزی در اختیار نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات قرار گیرد.

به گزارش خبرنگار پارلمانی اطلاعات، در پایان رسیدگی به تبصره‌های درآمدی، پیشنه‌های نمایندگان در مورد بخش‌های هزینه‌ای مطرح شد. به موجب تبصره ۱۲، واردات و فروش فرآورده‌های نفتی با رعایت کیفیت و استانداردهای عرضه هر فرآورده، در حدود قوانین و مقررات مربوط توسط بخش خصوصی، مجاز است.

مسئولیت تأمین و تنظیم بازار را در نظر گرفتن تولیدات داخلی وزیر

ساخت‌های موجود، با وزارت نفت است.

عوضه بنزین و نفت و گاز وارداتی در داخل کشور، بدون یارانه و

با محاسبه سوخت متعارف خواهد بود. در این حال هزینه‌های قیمت‌ها

پوتین: جنگ با او کران عید است

سرورس خاجسی: رئیس‌جمهوری روسیه با تأکید برمالکیت کشورش بر ششبه جزیره کریمه، نسبت به وقوع جنگ بین روسیه و اوکراین گفت: فکر می‌کنم که چنین سناریویی بسیار بعید باشد و من امیدوارم که هرگز این اتفاق رخ ندهد. ولادیمیر پوتین کریمه را برای همیشه متعلق به روسیه دانست و با بیان اینکه ساکنان کریمه یک سال پیش در یک همه پرسی انتخاب

خود را نفع پیوستن این منطقه به روسیه اعلام کردند، ادامه داد، باید به انتخاب ساکنان این منطقه احترام گذاشت و روسیه نمی تواند طوطر دیگری رفتار کند. وی با اشاره به ترکیب ساکنان کریمه خاطرنشان کرد، منطقه کریمه همانند سابق منطقه‌ای با ساکنان روس، تاتار، اوکراینی، تاتار، یونانی و آلمانی باقی می‌ماند. این منطقه خانه همه ساکنان آن است. رئیس‌جمهوری روسیه تأکید کرد، صداقانه همه تلاش خود را برای رسیدن به توافق با شرکای اروپایی برای حل و فصل اوضاع در اوکراین به کار خواهیم گرفت.

در چنین شرایطی، وزیر خارجه روسیه در نشست شورای امنیت سازمان ملل گفت: آمریکا، خاورمیانه را به تراج می‌کشاند و به ظهور گروه‌های افراطی کمک کرده است چرا که تلاش می‌کند بر جهان مسلط یابد. شرکی لااروف به شدت از سیاست‌های واشنگتن انتقاد کرد و با اشاره به حملات تحت حمایت آمریکا در سوریه، حمله به عراق و مداخله نظامی سال ۲۰۱۱ به لیبی گفت: اینها مثال‌هایی است که نشان می‌دهد آمریکا اصول بنیادین سازمان ملل را نقض کرده است. در تحوٰلی دیگر، دبیرکل سازمان ملل متحد در دیدار با وزیر خارجه اوکراین اعلام کرد، قصد دارد با توجه به ادامه ناآرامی‌ها شرق اوکراین، تحت نظر شورای امنیت درمورد اعزام نیروهای حافظ صلح به دونباس تصمیم‌گیری کند. در این دیدار دو طرف بر اجرای کامل و هر چه سریعتر آتش‌بس بنابر توافق مینسک تأکید کردند. فلاریکا مورکزی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا نیز یگانه راه حل بحران اوکراین را همه‌زمانی توسل به اقدامات دیپلماتیک و فشار اقتصادی دانست.

خبر دیگری حاکیست، رئیس‌جمهوری خودخوانده دونسک اعلام

کرد، آمریکا تحویل تسلیحات و مهمات به اوکراین را شروع کرده است.

الکساندر زاخارچنکو، با بیان اینکه مقام های اوکراینی قصد برقراری صلح

ندارند تاآرامی‌ها شرق اوکراین، مقادیر زیادی از تسلیحات آمریکایی در دبالتسفه به

دست نیروهای ما افتاده است. رئیس‌جمهوری خودخوانده دونسک با اشاره

به تلفات چند هزار نفری نیروهای اوکراینی در شهر دبالتسفه و مناطق حومه

آن گفت: به دلیل ابعاد گسترده تلفات نیروهای اوکراینی و وسعت منطقه

درگیری، شمار دقیقی از تلفات نیروهای اوکراینی در دست نیست. در همین

حال، هزاران تن از شهروندان دونسک در میان لنین شهر کرهم آمده

و، بر برگزاری جشن روز ملی دوران شوروی به نام «روز مدافعان سرزمین

پدزی، یاد قربانیان درگیری‌های اخیر اوکراین را گرمی داشتند. در تحوٰلی

دیگر، شرکت گازروم روسیه اعلام کرد به دلیل عدم پرداخت پیش پرداخت

لازم، از سوی یک یف، خطر جدی برای ادامه گاز ارسالی به اروپا از طریق

اوکراین وجود دارد.

صاحب‌ان:
شرکت ابرانچاپ مؤسسه اطلاعات
مدیر مسئول:
سلیم‌محمدود عنانی
مدیر دبیر:
علیرضاخانلی
نشانی:
تهران- یلوار میرداماد- خیابان نفت‌جنوبی- ساختمان اطلاعات- کد پستی ۱۵۳۹۴۳۱۱ (تهران)
پست تصویری
تحریریه ۲۲۳۵۸۰۲۲
تلفن: ۲۹۹۹۹
نمابر آگهی‌ها ۲۲۳۵۸۰۱۹و ۲۲۳۵۸۰۱۲
تلفن پیش‌آگهی‌ها ۲۲۳۵۸۰۱۲-۲۲۳۵۸۰۱۲
نشانی اینترنتی:
http://www.ettelaat.com
پست الکترونیکی:
ettelaat@ettelaat.com

شهادت یک جوان فلسطینی به ضرب گلوله نظامیان صهیونیست در کرانه باختری

سرویس خارجی: ارتش رژیم صهیونیستی در یورش به اردوگاه الدھینه در بیت لحم واقع در کرانه باختری، «شجاده الجعفری» جوان فلسطینی را به ضرب گلوله به شهادت رساند.شمار زیادی از نیروهای رژیم صهیونیستی به این اردوگاه یورش برده و خانه‌های مردم را تفتیش و بازرسی کردند که این تجاوز آنها به درگیری‌ها میان جوانان با سربازان رژیم صهیونیستی انجامید که به سمت فلسطینی‌ها آتش گشودند و شجاده الجعفری، در جریان این درگیری‌ها بر اثر اصابت گلوله به قلبش زخمی شد و به بیمارستان‌های منطقه الحضر انتقال یافت اما در آن جا به شهادت رسید.

در این حال محمود الزهرا از رهبران جنبش حماس ضمن اشاره به کمک‌های ایران، اعلام کرد آزادسازی فلسطین نزدیک است. وی تأکید کرد مقاومت به مرحله آزادسازی فلسطین نزدیک شده است و خطاب به اسرائیلی‌ها گفت: یهودیان که سرزمین ما را اشغال کرده‌اند به جایی بروند تا آنجا آمدم.لذا مقاومت یک قدم هم از خاک فلسطین عقب نخواهد نشست. وی در یک برنامه تلویزیونی شرکت ایران بدون پیش‌شرط به حماس کمک می‌کند. از طرفی مرکز-جمع آوری داده‌های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی

این روزنامه ادعا کرد ۲۰ تن از اسرای آزاد شده حماس به این منظور به ترکیه سفر کرده‌اند و در ترکیه اقدام به عضوگیری از میان دانشجویان

فلسطین را به پرداخت ۲۱۸ میلیون دلار غرامت به قربانیان آمریکایی در شش حمله‌ای که بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۴ در اسرائیل رخ داده بود،

۳۵۰ میلیون دلار شده اند.
تایید کرد.
خبر دیگر اینکه نخست وزیر دولت توافق ملی فلسطین با اشاره به کمک ۲۰۰ میلیون دلاری گویت

دیدار محمود عباس با پادشاه عربستان برای دریافت کمک مالی

محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین که به کمک مالی عربستان برای تأمین بودجه تشکیلات خودگردان امیدوار است دیروز در ریاض با ملک سلمان پادشاه این کشور دیدار کرد. عباس در این دیدار با ملک سلمان و مقرن بن عبدالعزیز ولیعهد، حمایت‌های عربستان سعودی از مساله فلسطین و

دانشگاه‌های اردن، ترکیه و دولت‌های عربی می‌کنند.

در تحوٰلی دیگر هیات منصفه دادگاهی در نیویورک با صدور حکمی تشکیلات خودگردان

طی عملیات امنیتی خود در منطقه «الوغان» واقع در شرق الرمادی، سلاح‌های تک تیرانداز دوربین دار ساخت اسرائیل

کشته شد که داخل آن استفاده می‌کرده است. علاوه

بر این در این پاکسازی، سلاح‌های جدید ساخت کشورهای

اروپایی و آمریکایی به دست آمد.

اظهارات فراد معصوم

رئیس‌جمهور عراق با اشاره به اینکه قصد دارد در روزی در خصوص سران‌بصره از واردات نفتی عراق با روس‌های سه گانه کشور نشستی را ترتیب دهد، طی سخنانی اظهار داشت:استان بصره مهمی است که مورد توجهی قرار گرفته اما الان باید نسبت به این استان تجدیدنظر فکسود و از نظر واردات نفتی و دیگر جنبه‌ها مورد توجه قرار گیرد.فراد معصوم، رئیس‌جمهوری عراق می‌پوشد مبنی بر اینکه استان بصره به پایتخت اقتصادی عراق تبدیل شود، گفت: باید شمار ساکنان در استان بصره آماریزیی ششده تا دو دولت محلی بصره براساس تعداد ساکنان آن پولی اعطا شود.از سوی دیگر نینجوان بازانی، نخست‌وزیر اقلیم کردستان طی سخنانی خطاب به حیدر العبادی، نخست وزیر عراق اعلام کرد، ادامه است تا برای حل مشکلات پورنده نفتی و بودجه و برقراری توافق ملی بغداد و اربیل، بار دیگر نشستی با همتای خود در بغداد برگزار کنند.نینجوان بازانی تأکید کرد:دولت کردستان می‌خواهد تا هر چه سریعتر پیش‌نویس قانون بودجه سال ۲۰۱۵ میلادی اجرا شود، اما بغداد می‌گوید که باقی‌مانده بودجه را پس از پرداخت هزینه‌های خود و سهم دیگر استان‌ها به اقلیم کردستان می‌فرستند.رئیس‌رستا وزیر دارایی پارلمان کردستان اعلام کرد، حدود ۱۶ تریلیون دینار عراقی اقلیم کردستان در دست بغداد است و ما از دولت عراق می‌خواهیم تا این مبلغ را به کردستان بدهد. جزو مشکلات مهمی برای اقلیم کردستان این موضوع با فرود آمدن هواپیماهای آمریکایی در فلوجه برای کمک‌رسانی، هتجیان بار اهمیت اتحاد و همبستگی عراقی‌ها برای مقابله با تروریسم تأکید کرد. عضو شورای استناداری الانبار نیز اعلام کرد: نیروهای امنیتی و عسائیر عراقی توانستند در

نیروهای امنیتی عراق در جریان یک انفجار تروریستی در منطقه یوسفیه در جنوب بغداد خبر داد. به دنبال این انفجار دیگر زخمی شدند.جراثین بیشتری از این خبر در دست نیست.پایگاه‌العهد نیز از کشته و زخمی شدن پنج نفر از

کرد، نمایندگان داعش بودند و در آن سفر خواستار حمایت آمریکا از تروریست‌ها شدند.چنان که این موضوع با فرود آمدن هواپیماهای آمریکایی در فلوجه برای کمک‌رسانی،

هتجیان بار اهمیت اتحاد و همبستگی عراقی‌ها برای مقابله با تروریسم تأکید کرد. عضو شورای استناداری الانبار نیز

اعلام کرد: نیروهای امنیتی و عسائیر عراقی توانستند در

این در حالی است که«اتلاف نیروهای ملی عراق»

که تمامی احزاب و جریان‌های عرب سنی را دربر می‌گیرد، اعلام کرده که این ائتلاف به همراه ائتلاف لیبرال الوطینی

تعلیق حضور خود را در جلسات پارلمان تمدید کرده‌اند.

داعش ۹۰ مسیحی را در سوریه ربود

خواست عملیات نظامی اخیر ترکیه در سوریه را محکوم و اقداماتی فوری را علیه آنکارا اتخاذ کند.
سوریه را محکوم و اقداماتی فوری را علیه آنکارا اتخاذ کند.
سوریه را محکوم و اقداماتی فوری را علیه آنکارا اتخاذ کند.
سوریه را محکوم و اقداماتی فوری را علیه آنکارا اتخاذ کند.

دبیرباشی سنای پاکستان با اسد

سوریه دیروز «نابر حسن بخاری» رئیس مجلس سنای پاکستان را با هیات همراه وی به حضور پذیرایان در حاکمیت بررسی مسائل مشترک از جمله مسئله تروریسم تأکید کرد که جامعه بین‌الملل باید برای حل این بردن این آفت، بدون خدشه وارد کردن به حاکمیت کشورها و حق مردم برای رفم زدن سرورشت خود، به فعالیت مشترک گروهی تشویق کند. بخاری

نیز در این دیدار ابراز امیدواری کرد که صلح و ثبات هر چه سریعتر به سوریه بازگردد. چنین شرایطی شماری از فعالان، احزاب و گروه‌های سیاسی

مصر بسا راه اندازی کمپینی خواهند ازسرگیری روابط مصر با سوریه شدند.

از سوی رئیس‌جمهوری سودان با بیان اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی

این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر البشیر افزود: باید راه حلی صورت بگیرد که همکاران را شامل شود و بشار

اسد مستثنی نشود و اگر وی بخشی از متحدری شود و اگر وی بخشی از متحدری شود

راه حل نباشد درگیری‌ها ادامه خواهد داشت. وی گفت: طرف‌های بسیاری هستند که ادامه جنگ در سوریه برایشان بسیار اهمیت دارد. در تحوٰلی دیگر، رئیس‌جمهوری سودان با بیان

اینکه با راه حل سیاسی در سوریه موافق است، گفت: بشار اسد بخشی این راه حل در مرحله انتقالی است، عمر الب

۲۱۱

فرهنگ

چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳ / ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات / سال هشتاد و نهم - شماره ۲۶۱۰۲

آموزه

دانش ما در بیابان بیکران جهل
و نادانی سرایی فریبده بیش
نیست. با این وجود زندگی
به «نمی دانم» بسنده نمی کند

ویل دورانت

آینه سایبر و تصویر انسان

آیا می توان بدون شناخت ذهن، از آن استفاده درست و همه جانبه به عمل آورد؟ تأمل در این پرسش، ما را با مسائل مهم و نوینی مواجه می کند که می تواند راهگشای ما به سمت ذهن باشد و شناخت ذهن. دلایل زیادی می تواند مؤید این مسئله باشد که ذهن را باید شناخت و بدون شناخت ذهن، نمی توان از آن به صورت تمام و کمال استفاده کرد. اما شناخت ذهن چگونه است؟ طبیعی است که این شناخت با خود ذهن انجام می شود و حاصل می شود. از همین نکته بسیار ساده معلوم می شود که ذهن می تواند خود را بشناسد.

پس، ذهن دارای جنبه هایی است که می تواند از شکل و شمایل و حالت عادی و همیشگی آن فراتر برود و خودش را مورد شناخت قرار بدهد. توجه داشته باشید که در اینجا امر شناخته شده و امر شناسنده یکی است. آری، ذهن در یک مرتبه اش فاعل است، در یک مرتبه اش مفعول است. در یک مرتبه اش ذهن است، در یک مرتبه اش فراتر از ذهن. در یک مرتبه اش، یک ذهن است و در مرتبه دیگرش دو ذهن.

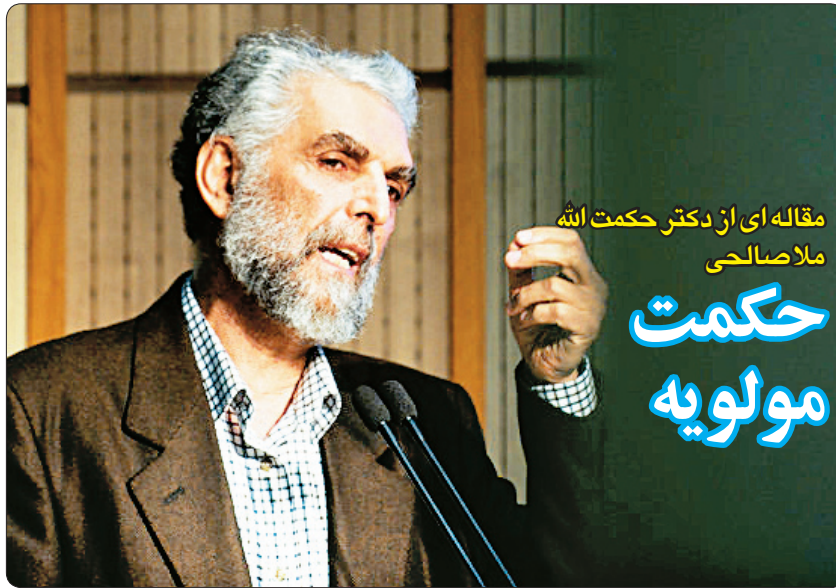
گمان نمی کنم آنچه تا اینجا گفتیم، نیاز به توضیح بیشتری داشته باشد، اما در اهمیت این سخن همین بس که پایه هر نوع شناخت ذهن، همین مسئله است و البته درباره ضرورت داشتن شناخت ذهن هم بیش از این نمی گوئیم که استفاده از ذهن، بدون شناخت آن، می تواند با خطا همراه باشد و استفاده های جاهلانه و دست کم سطحی تعبیر شود. اما در این نوشتار موضوع مورد بحث، عبور ذهن است، از گذشته به حال.

ذهن در عبور، مسئله ای است که می توان آن را در ارتباط با بحث های ذهن و دنیای جدید و آنچه که با پدیده دیجیتالیزم مربوط می شود، مورد مطالعه قرار داد. در این مطالعه این نتیجه آشکار خواهد شد که جایگاه ذهن در فرایند دیجیتالیت چگونه جایگاهی است و در حقیقت موقعیت شناسی ذهن جدید و طبعاً انسان جدید از این رهگذر ممکن است.

***

به احتمال زیاد همه انسان ها تصویری از خود در اختیار دارند که برای آن ها همیشه نقش یک مبدأ را ایفا می کند به این معنی که آن تصویر را چه بد باشد چه خوب، چه مورد قبولشان باشد، چه نباشد، می پذیرند و با ابقاء بر آن تصویر به سوی تحول آن حرکت می کنند.

به طور کلی، انسان ها نسبت به تصویرشان حساسیت دارند. این حساسیت هم درباره تصویر خودشان در نزد خودشان صادق است، هم درباره تصویر خودشان در نزد دیگران. برای عده ای که تعدادشان زیاد است، تصویری که در نزد دیگران و اذهان هموعان و اطرافیان شان دارند، بسیار مهم و تعیین کننده است. آن ها به محض این که احساس می کنند این تصویر به هر دلیلی اندکی دچار تغییر شده است، نارضایتی شان را در قالب های گوناگون و اشکال مختلف نشان می دهند که به صورت هایی مانند: خشم، جدال، هتاک، جنگ، فحاشی و گاه قهر و انزوا خود را نشان می دهد. ریشه بسیاری از درگیری های موجود در بین انسان ها را در همین نقطه باید مورد جستجو قرار داد: آشفته شدن تصویر ذهنی آن ها در نزد دیگران و جایگزین شدن تصویری که آن را دوست نمی دارند.

مقاله ای از دکتر حکمت الله
ملاصالحی

حکمت مولویه

هر نغمه و زخمه و بانگ و آهنگی تارهای ظریف و حساس روح آدمی را در تاریخ و لحظه حضور تاریخی و تاریخمندش در جهان مرتعش نکرده است. هر نفس و نفخه ای در وجدان آدمیان رخنه نکرده و حیات تازه در تن های مرده و جان های افسرده ندیده است. هر کلام و کتاب و پیامی در گوش تاریخ شنیده نشده و مقبول مردمان قرار نگرفته و در یادها و خاطره ها نمانده است؛ مگر آنکه آموزگار و آفریدگار و پیام آور آن را مصداق زنده و آیین تمام نمای همه ارزش ها و فضیلت هایی یافته ایم که منادی آن به دیگران بوده است. همین همسویی و اتفاق و اتحاد و وحدت درونی و بنیادین میان عمل و نظر، ظاهر و باطن در حکمت و مشرب عرفان مولویه است که کلام و کتاب و پیام و طریقت او را جهانی و جاودانه و جذاب کرده است. حضرت جلال الدین محمد بلخی خراسانی آموزگار بزرگ عرفان و اشراق ما چنین انسانیت. همه ارزشها و فضیلت هایی که این جان ژرف بین و وجدان بیدار در آثارش از آن سخن گفته در میدان عمل زیسته و آزموده و خود مصداق زنده اش بوده است. مولانا انسان پرورده دامن تاریخ و فرهنگ و میراث و سنت و دیانت و معنویت است سخته و پخته و گرم و سرد دوران چشیده و آزموده و بغایت معنوی و متعالی و مست از باده های رحمانی و روحانی شهود و اشراق و استغراق. همه آثار او، همه نغمه ها و سروده های او نیز یکسر چنین اند.

سنت های فکری و نظام های اعتقادی و ارزشی جامعه ها به هر میزان در کشاکش روزگار پخته و فربه و آزموده و آبدیده تر شده و به میدان آمده اند هم از منظری واقع بین تر وحدت درونی رنگارنگی و تنوع و تکثر فکرها و فرهنگ ها و سنت ها را زیسته و پذیرفته اند هم اتحاد و اتحاد بنیادین تناظرها و تقابل ها و جمعیت زیرین تضاد را عمیق تر فهمیده اند هم آنکه تمامیت هستی را صمیمانه پذیرا شده اند. مولوی هم مصداق زنده هم منادی چنین اندیشه و وحدت و اتفاق و اتحاد بنیادین هستی در تمامیتش است:

جمله اجزای جهان زان حکم پیش

جفت جفت و عاشقان جفت خویش

شب چنین باروز اندر اعتناق

مختلف در صورت اما اتفاق

روز و شب ظاهر دو ضد و دشمنند

لیک هر دو یک حقیقت می تند

این همان فتح الفتوح توحید و وحدانیت و حیانیت

کلام و کتاب و سنت قرآنی و عرفانی ماست که هم

از ثنویت و دوپارگی مانوی هستی عبور می کند هم

تثلیث و تشبیه مسیحیت کلیسایی را پشت سر می نهد. از این منظر سنت ها و تجربه های وحدت وجودی عرفانی البته به شرط آنکه درست فهمیده شوند به مراتب به وحدانیت و وحیانیت و توحید کلام قرآنی و سنت اسلامی نزدیکتر و همسوترند تا سنت های فکری دیگر.

مولوی انسان ریشه هاست انسان بیدار به ریشه ها و بنیان های متعالی انسان بودن ما. آموزگار بزرگ خویشتن کاو و خویشتن شناس و کاروان دارخویشتن شناسی و سالک و شهسوار براق طریقت حقیقت و حق جو و حق پرست و جان همیشه عاشق و شوریده سرو رهیده روان و آزاده وجدان. اندیشه ای به غایت ژرف بین و ژرف کاو و خردی فروزان و خیالی فوق العاده تابناک و تیزپا و چابک و چالاک و به غایت خلاق و غنی و پرمایه از ذوق و زیبایی و بصیرت و بینش و حکمت. انسانی مرگ اندیش و مرگ آگاه و مستغرق در عشق و اشتیاق حیات ابدی و گناه آگاه به عمیق و بنیادی ترین مفهوم آن. وجدان بیدار لریز از احساس تقصیر و توبه ساری و بندگی در پیشگاه و بارگاه عصمت مطلق حق. سنت و میراث متعالی و پیامبرانه ای که عمیقاً آن را به شهود و اشراق و استغراق دریافته و فهمیده بود و به عشق آن را می زیست و میراث دار راستین اش بود. مثنوی او شگفت و گوهرین و یادمانی و ماندگارترین اثر و میراث تجربه های عرفانی و از شگفتی های سنت های درخشان عرفانی و اندیشه های اشراقی در تاریخ و فرهنگ و جامعه و جهان بشری ماست.

اینک بر کرسی رفیع آن تاریخ متعالی و انسان زائر و مهاجر عالم غیب و قدس به تعبیر هائری کرین، انسان دیگری تکیه زده و بر صحنه تاریخ و فرهنگ جهانی به بازی فراخوانده شده است. بشر پرومته ای عطشناک و آتش افروز و عصیانگر و ویرانگر. بشری که می آفریند که ویران کند و ویران می کند که دوباره بیافریند. این تقدیر تاریخ و دور باطل بشر عصریست که در گرداب مهیب ساختن و ویران کردن و در آتش افکندن و سوزاندن ساخته ها و فرآورده هایش گرفتار آمده و با آن دست و پنجه می فشارد. بشر خاطره زدایی شده و مسحور و جادوزدهی مجازها و افسون زده تصویرهای مجازی و پای در زنجیر غار افلاتونی مجازها و مست و مقتون اجساد و اجسام و آثار و انتقال سنت های تشییع و تودیع شده زیرسقف های ترک خورده موزه های عالم مدرن. بشر جهان گرد و جهان گستر و بی قرار و بی اختیار و سرگشته و ناآرام و افسرده و افسون شده جعبه جادوی پاندورای عالم خویش.

ادامه در صفحه ۳

نوشتاری از دکتر محمد معین
ترجمه احوال دهخدا

نوشتاری از فریده گلبو
داستان دیروز

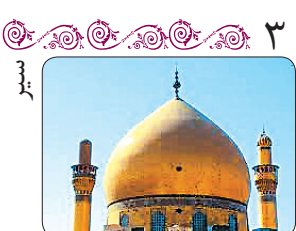
باز کاوی خاطرات دکتر حدیدی
جدال با بوزینه

آثار و خدمات دکتر سیاسی
پیشکسوت فرهنگ سازی

درباره هنر ایرانی
خوشنویسی و خوشنویسان

گشت و گذار در عراق
گزارشی از سامرا

درباره شهید ثالث
ماه شب های تار

قلم

فاطمه تهرانی

خوشنویسی یا خطاطی، به معنی زیبایی‌شناسی یا نوشتن همراه با خلق زیبایی است و فردی که این فرایند، توسط او انجام می‌گیرد، خوش‌نویس نام دارد. گاهی درک خوشنویسی، به عنوان یک هنر، مشکل است. به نظر می‌رسد برای درک و لذت بردن از تجربه بصری خوشنویسی باید بدانیم؛ خوشنویس، افزون بر نگارش یک متن، سعی داشته اثری هنری، با ارزش‌های زیبایی‌شناختی خلق کند.

واژه خوشنویسی یا La calligraphie، از قرن پانزدهم میلادی وارد دایره لغات فرهنگ‌های لاتینی شد و تنها پس از قرن نوزدهم به عنوان یک اصطلاح شناخته شده مطرح گشت، اما از دیر باز به ویژه در کشورهای خاور دور و کشورهای اسلامی از جمله ایران، خوشنویسی به عنوان هنری شاخص مطرح بوده است.

در اروپا، اگر چه از دیر زمان، دولت و کلیسا، به زیبایی‌شناسی توجه نشان می‌دادند (مانند کتیبه‌های رومی و یا برخی نسخه‌های خطی انجیل) خوشنویسی در اروپا یک هنر فرعی و وابسته به کتابخانه‌ها و محافل طلاب بوده است.

پیش از اسلام خطوط گوناگونی از جمله: میخی، پهلوی و اوستایی در ایران رواج داشته است، اما با پیدایش دین اسلام، نیاکان ما، الفبا و خطوط اسلامی را پذیرا شدند. خوشنویسی همواره برای مسلمانان اهمیتی خاص داشته است. زیرا در اصل آن را هنر تجسم کلام وحی می‌دانسته‌اند.

در حالی که عمده تبدیل نگارش معمولی کلمات به خوشنویسی هنر ماندنه به عهده ایرانیان بوده است. رفته رفته، ایرانیان سبک و شیوه‌هایی مختص به خود را در خوشنویسی ابداع کردند. هر چند این شیوه‌ها و قلم‌های ابتدایی در سایر کشورهای اسلامی هم طرفدارانی دارد اما بیشتر، مربوط به ایران و کشورهای تحت نفوذ آن، همچو کشورهای آسیای میانه، افغانستان، پاکستان و هند می‌باشد. در این منطقه نیز، خوشنویسی، همواره به عنوان والاترین شکل هنرهای بصری مورد توجه بوده و دارای لطافتی خاص است.

در ایران، پس از فتح اسلام، خطاطی به شیوه نسخ وجود داشت. در زمان حکومت ایلخانیان، اوراق مذهب کتاب‌ها، نخستین بار، با نقش‌های تزئینی زینت یافت. در زمان حکومت تیموریان در ایران، خط و خوشنویسی به اوج کمال خود رسید. میرعلی تبریزی با ترکیب خط نسخ و تعلیق، خط نستعلیق را بنیان نهاد. مشهورترین خطاطان آن، در این دوره، بایسنقر میرزا بود.

آنچه که به عنوان شیوه‌ها یا قلم‌های خوشنویسی ایرانی شناخته می‌شود، بیشتر برای نوشتن متون غیر مذهبی نظیر: دیوان اشعار، قطعات ظریف هنری و یا برای مراسلات و مکاتبات اداری ابداع شده و به کار رفته است. این در حالی است که خط نزد اعراب و ترکان عثمانی، بیشتر جنبه دینی و فلسفی داشته است. خط تعلیق را می‌توان نخستین خط ایرانی دانست. خط تعلیق که ترسل نیز نامیده می‌شد، از اوایل قرن هفتم تا به عرصه گذاشت و حدود یکصد سال دوام داشت. کسب از ترکیب خطوط نسخ و رقاع به وجود آمد و کسی که این خط را قانونمند کرد، خواجه تاج سلمانی بود. پس از خط تعلیق، که نخستین خط شکل گرفته ایرانی بود، در قرن نهم (۸۵۰ هجری قمری)، میرعلی تبریزی، از ترکیب و ادغام دو خط نسخ و تعلیق، خطی بنام نستعلیق به وجود آورد که نام آن در اثر کثرت استعمال، به نستعلیق تغییر پیدا کرد. این خط، بسیار مورد اقبال واقع شد و موجب تحول عظیمی در هنر خوشنویسی گردید. این خط، بعدها در دوران شاه عباس صفوی، به دست میرعماد حسنی به اوج زیبایی و کمال رسید.

بطور کلی، قرن‌های نهم تا یازدهم هجری را می‌توان قرن‌های درخشان، در هنر خوشنویسی در ایران دانست. در اواسط قرن یازدهم، سومین خط خالص ایرانی، یعنی شکسته نستعلیق، به دست مرتضی قلی خان شاملو، حاکم هرات، با تغییر دادن خط نستعلیق ابداع شد. علت پیدایش آن را می‌توان به سبب نیاز به تندنویسی و راحت‌نویسی در امور منشی‌گری و بیش از آن ذوق و خلاقیت ایرانی دانست. همانطوری که بعد از پیدایش خط تعلیق، ایرانیان به خاطر سرعت در کتابت، شکسته تعلیق آن را نیز بوجود آوردند. درویش

عبدالمجید طالقانی، این خط را به کمال رساند.

خوشنویسی ایرانی با از دست دادن مصرف اصلی آن یعنی کتابت و مواجهه با نیازهای جامعه مدرن در قرن اخیر روند تازه‌ای را دنبال کرد.

میرزا محمدرضا کلهر، با نگارش روزنامه‌هایی

نمی‌کند. مخصوصاً زندگی ماشینی امروز و مشغله‌های گوناگون آن، به اشخاص کمتر اجازه می‌دهد که بیشتر گریزند و در این مراحل پیشتر روند.

هر استادی دارای شیوه مخصوص به خود است که با شیوه‌های دیگران تفاوت دارد و خط او بدان

خوشنویسی و خوشنویسان

چون شرف و شرافت و کتاب‌هایی چون فیض‌الدومع و سفرنامه‌های ناصرالدین شاه قاجار به خراسان، نمونه‌هایی برای تمرین و مشق در وسعت زیاد برای مشتاقان به جای گذاشت. او به جهت خوشنویسی بر روی سنگ و با مرکب، غلیظ، که برای چاپ سنگی اجتناب‌ناپذیر بود، شیوه‌ای پدید آورد که حروف آن چاق و حروف کشیده، کوتاه بودند.

پس از کلهر، عمادالکتاب سیفی قزوینی، از آثار او مشق کرد و این شیوه را رواج داد. عمادالکتاب را، می‌توان آخرین حلقه از سلسله استادان پیشین در خط دانست، که از او «آداب المشقی» باقی ماند و همین او را به سلسله خوشنویسان معاصر متصل کرد.

در قرن ۱۳ هجری قمری، در دوره قاجاریه، خطاطان بزرگی پا به عرصه میدان نستعلیق و دیگر اقلام نهادند و سختی‌های این هنر ظریف را به جان خریدند و در توسعه آن کوشیدند. که اسامی معروفترین آن‌ها، تا قبل از خوشنویسان معاصر، به این شرح می‌باشد: عباس نوری، وصال شیرازی، احمد شاملو مشهلی، فتحعلی حجاب، میرحسین خوشنویس، اسدالله شیرازی، میرزا آقا خمسه‌ای، ابوالفضل ساوجی، عبدالرحیم افسر، محمدحسین شیرازی، عبدالحمید ملک الکلامی، علی نقی شیرازی، میرزا محمد تهرانی (میرزا عمو)، بهاءالدین کاتب، حالی اصفهانی، حسن خان شاملو، خواجه اختیار منشی، زینب شهید، سید احمد مشهلی، جواد شریفی، صاحب قلم، عبدالرشید دیلمی، محمود شهابی، اشرف الکتاب، مولانا یاری، میرزا احمد تبریزی، میرعلی هروی، میرمعز کاشانی، نوری لاهیجی، میرزا طاهر خوشنویس، حسن هریری، آقا میرزا بیوک ادیب، بخت شکوهی، دوز دوزانی، میرزا غلامرضا اصفهانی، میرزا محمدرضا کلهر، عماد الکتاب سیفی قزوینی، مریم بانو. در دوران معاصر، خوشنویسان توانمندی به گسترش و احیای هنر نستعلیق نویسی، همت گماردند، مانند اساتید: سیدحسن میرخانی، سیدحسین میرخانی، علی اکبر کاوه، ابراهیم بوذری، حسین زرین خط، غلامحسین امیرخانی، اباصلت صادقی، عباس اخوین، کیخسرو خروش، محمد احصایی، فتحعلی واشقانی، حسین اخضر مسعود تهرانی و بسیاری خوشنویسان دیگر. همچنین در زمینه شکسته نستعلیق، از اساتید: یدالله کابلی خوانساری، رضا مشعشعی و محمدحسین عطارچیان را می‌توان نام برد.

حال که در مورد تاریخچه و پیدایش خوشنویسی سخن گفتیم به نحوه و چگونگی آغاز و انجام خوشنویسی و همچنین خطوط آن می‌پردازیم:

مراحل یادگیری و خوشنویسی به شش دوره تقسیم می‌شود:

۱. ابتدایی ۲. متوسطه ۳. خوش ۴. عالی ۵. ممتاز ۶. استادی

از میان علاقه‌مندانی که قدم در راه فرا گرفتن این هنر می‌گذارند، کمتر کسی یافت می‌شود که تمام این مراحل را طی کند و به استادی برسد. زیرا کاری پرزحمت و مشکل است که جز عشق و علاقه آشناس

شناخته و معروف می‌گردد. در عالم دو نفر یافت نمی‌شوند که خطشان در جمیع حروف و کلمات یکسان باشد، بلکه هر یک به کیفیتی مخصوص به خود می‌نویسد و این امر مانند خطوط پوست انگشتان اشخاص است که با هم فرق دارد.

در این مورد، گذشته از حالات نفسانی و روحی و هزاران امر معنوی، اوضاع جسمی استاد نیز دخالت دارد. مثلاً طول انگشتان و کوتاهی آن، در خط موثر است. همانطور که قامت و بلندی و کوتاهی پاها، نوع راه رفتن را در افراد، متفاوت می‌گرداند. تأثر نفسانی، در خط کاتب، اثر می‌گذارد. غم و ششادی، خوف و غضب، آرامش و اضطراب، بر او تأثیر می‌گذارد. زیرا کاتب، قلم را به دست می‌گیرد و انگشتان را به آن می‌چسباند و رگ انگشت سیابه به قلب اتصال دارد وقتی قلب مضطرب باشد، آن رگ، ناقل اضطراب به دست کاتب می‌شود و قلم لرزان و مرتعش می‌گردد.

وسایل و ابزار خوشنویسی عبارتند از: قلم، قلمدان، قلمتراش، قطزن، دوات، آلت بهم زدن لایقه و مرکب، قاشق مخصوص، آب ریختن در دوات، سنگ رومی یا حجازی؛ برای تمیز کردن قلمتراش، خاک بیز (لکه کوچک)، ظرفی که شن و ماسه نرم در آن می‌ریخته‌اند، چرا که استادان پیشین، پس از تراشیدن قلم، پشت قلم را، خاک می‌مالیدند تا چربی و لغزندگی آن از بین برود.

از دیگر ابزار خوشنویسی، پارچه‌ای دورویه و رنگین از پشم یا حریر است، که کاتب پس از فراغت از نوشتن، نوک قلم را با آن پاک می‌کند.

خطوط هشت‌گانه اسلامی عبارتند از:

۱. خط کوفی ۲. خط محقق (ریحان) ۳. خط ثلث (توقیع و اجازه و رقاع و غبار) ۴. خط نسخ ۵. خط تعلیق و دیوانی ۶. خط رقعہ ۷. خط نستعلیق ۸. خط شکسته

۱. کوفی: پس از آنکه کوفه، به صورت شهری بزرگ درآمد و مرکز حوزه اسلامی گردید، این خط، که قبلاً نام‌های مختلفی داشت، در کوفه رونق یافته و به کوفی مشهور شد. این خط اصل و ریشه خطوط اسلامی است. امروزه، خطاطان اسلامی، گاه‌گاه اندک نمونه‌ها و کتیبه‌ها به خط کوفی و انواع آن می‌نویسند.

۲ و ۳ محقق و ثلث: خطاطان، محقق را پدر خطوط و ثلث را مادر گفته‌اند و هر دو از خط کوفی بیرون آمده‌اند و سابقه هر دو تا به صدر اسلام می‌رسد. خط ثلث را بدان جهت ثلث یا ثلثی گفته‌اند که یک سوم حرکات خطی آن، سطح، همچنین دو سومش دور است. خط ریحان، خطی ظریف و خرد است که برای روانی و سهولت بیشتر ابداع شده است. لذا، خط ریحان تمام خصوصیات محقق را با اندامی خردتر داراست و به‌واسطه ظرافت و لطافتی که دارد آن را به گل و برگ ریحان تشبیه کرده و ریحان و ریحانی نامیده‌اند. قرآن‌های بسیاری از دوران‌های گذشته به این خط دیده شده است که هم‌اکنون در مجموعه‌ها و موزه‌ها

نگهداری می‌شود.

۴ امروزه استعمال محقق کم و استعمال ثلث، زیاد است. محقق را سابقاً در نوشتن قرآن‌های بزرگ و کتابت‌های مهم به کار می‌برده‌اند.

خط اجازه: خط اجازه راخطاطان ترک متداول ساختند. خط اجازه اکنون در ممالک عربی رایج است و بدان جهت اجازه نامیدند که استادان گواهینامه خط به آن می‌نوشتند.

خط غبار: قلم ریزتری نسبت به رقاع داشته و برای نامه‌های سری و سیاسی بوده است که امروز کاربرد ندارد. این خط چون از ریزی شباهت به گرد و غبار دارد، آن را غبار نامیده‌اند.

۴ خط نسخ: این خط به صدر اسلام ریشه دارد و از تأثیر خطوط محقق و ثلث و توقیع شکل گرفته است از این رو خط خالصی نیست خط نسخ پیش از همه خطوط استعمال داشته به‌خصوص در نگارش قرآن و کتابت.

۵. خط تعلیق: این خط که خطی تازه برای نوشتن فرمان‌ها و احکام و نامه‌ها بود، به نام تعلیق، شهرت یافت و اما خطی دیوانی است که منشیان عثمانی در آن تصرفاتی کرده و آن را خاص دربار سلاطین و امور دیوانی داشتند و به همین مناسبت دیوانی و همایونی نام‌نهادند.

۶. خط رقعہ: در لغت به معنی نامه و پارهی از هر چیز است. از خطوط نسخ و دیوانی به وجود آمده است و در دیوار عثمانی رواج داشته است. امروزه این خط، در ممالک عربی، در نوشته‌های فوری و یادداشت‌ها و نامه‌ها به کار می‌رود.

۷. خط نستعلیق: این خط از دو خط نسخ و تعلیق آمیخته شده و نستعلیق یا نستعلیق گفته‌اند.

۸. خط شکسته: خط شکسته، خطی یکدست و خالص نیست، بلکه آمیخته‌ای از تعلیق و نستعلیق می‌باشد و به منظور تندنویسی نامه‌ها و احکام و پیش نویس‌ها و رونوشت‌ها و دفاتر به کار گرفته شده است. افراد بسیاری در فن خط و تعلیم آن، تحمل رنج و مشقت و صرف وقت کرده‌اند و خطاط نشده‌اند. عده‌ای هم به اندک تعلیم و مشق، بهره‌یافته‌اند و این امر بستگی به قابلیت و استعداد فرد دارد.

چه خوب گفته‌اند: «... داد حق را قابلیت شرط نیست

بلکه شرط قابلیت داد اوست...»

تأسیس انجمن خوشنویسان ایران را می‌توان نقطه عطفی در تاریخ خوشنویسی معاصر ایران دانست. تأسیس این انجمن، به عنوان یک باشگاه، محفل هنری و آموزشگاه منسجم، روح تازه‌ای در تن فروت خوشنویسی ایرانی دمید.

انجمن خوشنویسان ایران، از سال ۱۳۲۹ با همت استادان بزرگواری چون: زنده‌یاد سید حسین میرخانی و دیگر استادان والا مقام نظیر شادروانا؛ علی اکبر کاوه، ابراهیم بوذری و سید حسن میرخانی، با اهتمام زنده‌یاد دکتر مهدی بیانی؛ محقق و استاد دانشگاه و تنی چند از عالی‌همتان فرهنگ‌خواه، با همکاری وزارت فرهنگ و هنر وقت تأسیس و راه‌اندازی شد و نام کلاس‌های آزاد خوشنویسی زینت‌بخش این خانه عشق و دلدادگی گردید. این نهاد اصیل و مردمی بنیاد نامه رسمی خود را با نام انجمن خوشنویسان ایران، در تاریخ ۱۹ شهریورماه ۱۳۴۶، اخذ و فعالیت‌های درخشان و تأثیرگذار خود را پی گرفت. انجمن خوشنویسان ایران به تدریج و در آغاز دهه سوم حیات پربار خود دوره رونق و گسترش را تجربه کرد و در مواجهه با رویکرد وسیع و پرشور اقشار مختلف جامعه، به ویژه جوانان و نوجوانان، اقدام به تأسیس فراگیر شعب، در سراسر کشور نمود که این روند همچنان ادامه دارد.

انجمن خوشنویسان ایران، پرسابقه‌ترین سازمان هنری مستقل کشور است و می‌توان گفت که از نظر قدمت تشکیلاتی و فرایند تأثیرگذاری در جهان، کم‌نظیر و در خاورمیانه، بی‌نظیر است. تصویب خط‌مشی‌ها و برنامه‌های کلی، بررسی و تصویب اساسنامه انجمن برعهده مجمع نمایندگان، که در رأس ارکان انجمن قرار دارد، می‌باشد. شورای عالی انجمن، منتخب مجمع نمایندگان است که با عضویت نمایندگان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مشاوره و تصمیم‌گیری‌های انجمن را تشکیل می‌دهد. مدیریت اجرایی منتخب شورای عالی و رکن رکن شورای ارزشیابی هنری، بازرسان و هیئت رسیدگی و داوری، ارکان شش‌گانه انجمن خوشنویسان ایران را تکمیل می‌کنند.

سیر

شماسه ملکزاده

دریغا بر مفارقت چنین بزرگانی که در مصاحبت آنان بودم، گویی که در بهشت‌های پر درخت هستم که نه‌ها زیر آن جریان دارد. از شاخه‌های بزرگ منشی‌های اخلاقی آنان میوه‌های نیکو بر گرفتیم. از انوار دانش‌های آنها بهره‌مند می‌شدم، از حسن اخلاق آنها استفاده می‌کردم و از آداب نیکوی آنان ادب می‌آموختم، همان سان که گفته‌اند: طبع انسان، از هر مصاحبتی بهره‌ای می‌گیرد. آنان عالمانی نیک نهاد، پرهیزکار، مجاهد و اهل مبارزه با نفس بودند که دیدار آنها خداوند را به یاد انسان می‌انداخت، مصاحبت آنها انسان را به آخرت راغب می‌ساخت، عمل آنان انسان را به دنیا بی‌میل می‌کرد و سخن گفتن با آنان، بر علم شنونده می‌افزود.

دوره آنها بسیار به دوره صدر اسلام شباهت داشت. در ناحیه مقدسه (سامرا) برای استفاده از سرور ما استاد اعظم مجدّد (میرزای شیرازی)، کامل‌ترین دانشمندان در هر رشته از علوم اسلامی، برترین افراد در هر دانش دینی گرد آمده بودند.

هر گاه کسی از ما به مطالب مربوط به تفسیر یا معارف نیاز داشت، نزد استادان عالم عامل و انسان کامل مولی فتحعلی سلطان‌آبادی می‌رفت که کامل‌ترین فرد اهل روزگار خود در آن رشته‌ها بود. اگر به مطلبی مرتبط با علوم حدیث و تمیز غث از سمین و صحیح از سقیم آن نیاز می‌یافت، آن را از استاد، امام همام محدث علامه طبرسی مستدرک الوسائل فرامی‌گرفت.

اگر معضلی از دقایق فقه و اصول بر او دشوار می‌شد، آن را نزد استاد بزرگ ما خاتمه‌المحققین، آقا میرزا محمد تقی شیرازی حل می‌کرد.

سید ما استاد اعظم (میرزای شیرازی) خود

برتر از تمام آنها بود و تمام آن علوم را در برداشت، چنان که شاعر گوید:

لیس علی‌الله بمستنکر

آن یجمع العالم فی واحد
بر خدا شگفت نیست که تمام جهان را در یک تن جمع کند.

مولی حسین قلی‌همدانی

دیگری از مشایخ من، عالم عامل و محقق اهل ورع کامل، پرهیزکار و ارسته، و فی صفی صاحب کرامات آشکار، مولی حسین قلی‌همدانی،

گزارشی از سامرا

از بزرگ‌ترین شاگردان محقق انصاری بود. در سال ۱۳۰۰ در نجف اشرف به خدمتش حاضر شدم. نزدیک به یک سال از درس اخلاق او بهره می‌بردم. کلامی ندیدم که بیش از سخن او اثر گذارد، چرا که دل‌های قساوت گرفته که از صخره سخت‌تر بود، با استماع مواعظ او به خشوع می‌افتاد.

مولی فتحعلی سلطان‌آبادی

جمال عارفان و مصباح متعبدان، عالم عامل و انسان کامل، زاهد عابد، مولی فتحعلی سلطان‌آبادی. وی مربی علمای عامل بود و از کسانی که به مرتبه یقین رسیده بودند. استادان علامه طبرسی صاحب مستدرک را می‌دیدم که با وجود مهارت و تبخّر در تمام علوم، در زمان استفاده از او، مانند کودکی در برابر معلم خود بود. گاهی در سفر یا حضر، با خدمت به او و ادای حق او، تقرب به خداوند می‌جست.

از هر علمی به گوهر آن دست یافت. محدث

نوری بخشی از کرامات او را در دو کتاب خود: دارالسلام و کلمه طیبه بیان کرد. در تمام مدت اقامت او در سامرا، با او مصاحبت کردم، چرا که او یک سال پس از وفات سیدنا الاستاد الاعظم (میرزای شیرازی) به کربلا هجرت کرد، در آنجا درگذشت، پیکر او به نجف حمل شد و در حجره‌ای دفن شد که سمت چپ است نسبت به کسی که از باب مشهور به باب سلطانی وارد می‌شود.

در آن حجره، گروهی از علما مدفونند، مانند سید صدرالدین عاملی و مولی محمدحسین

اصفهانی صاحب مقالات عالیّه در علم و زهد و تقوا، فرزند شیخ جلیل شیخ محمد باقر، فرزند مولی محمدتقی اصفهانی، صاحب حاشیه مفصل بر معالم و بزرگانی دیگر غیر از این دو تن. استاد ما علامه طبرسی (محدث نوری) بر قبر شریف او نوشت:

«هذا قبر العالم العامل والانسان الكامل...».

من نیز به خدمتش می‌شتافتم و در این کار، قرب به خدای تعالی را می‌جستم، به امید اینکه به دعایی از او در حق خود دست یابم و بدان امید که خداوند مرا به آنها ملحق سازد.

میرزا حسین خلیلی

از دیگر مشایخ من، دو عالم علامه که وحید روزگار و فرید دوران بودند. دو فقیه اهل بیت که از آنها اجازه کلی تمام در مورد تمام تصانیف علمای اسلام - از خاصه و عامه - دارم، در نحو و صرف، منطق، لغت، معانی، بدیع، بیان، کلام، تفسیر، فقه، اصول، معارف، اخلاق، دعا، تاریخ و تمام

آنچه در علوم اسلام نوشته شده است. ایشان در سال ۱۳۲۵ هنگام تشرّف به زیارت غدیر در حرم مطهر علوی به من اجازه داد و سپس صورت متن مکتوب آن را - که در ۱۴ صفر ۱۳۲۵ نوشته بود - برام به سامرا فرستاد.

وی، در متن اجازه خود که برای من نوشته، به اجازه خود برای حاج محمد حسن کبه ارجاع داده که من متن کامل آن را در جلد چهارم مستدرک مجلد اجازات بحارالأنوار - که به عنوان استدرک بر بحارجمد علامه مجلسی قدس سره نگاشته‌ام - آورده‌ام.

سید ابوتراب خوانساری

دیگر از مشایخ اجازه من، عالم علامه، حبر متبحر فهامه، جامع معقول و منقول، دانای فروع و اصول، متضلع در تمام علوم، سید المحققین حاج سید ابوتراب خوانساری، صاحب کتاب سبیل الرشاد فی شرح نجات العباد که بخش کتاب الصوم و کتاب المیراث آن چاپ شده است. آن فقیه - قدس سره الشریف - در تشرّف به زیارت عسکریین (ع) در ۲۷ ذی‌القعدة ۱۳۲۹ به من اجازه داد.

اجازه به ملاعلی خیابانی و علامه امینی

من به طریقی که سید ابوتراب خوانساری و میرزا حسین خلیلی به من اجازه دادند، علاوه بر شیخ محمدعلی اردوباری، به مولی علی تبریزی خیابانی و میرزا عبدالحسین تبریزی نیز اجازه دادم. مولی علی تبریزی سال‌هاست که کتب از من اجازه خواسته و میرزا عبدالحسین تبریزی نیز در زیارت غدیر امسال ۱۳۵۴ خدمتش مشرف شدم و از من اجازه خواست.

اکنون به تاریخ روز دوشنبه ۲۶ جمادی‌الأولی سال ۱۳۵۴ در زادگاه حجة‌الله (عجل‌الله فرجه) - یعنی شهر سامرا - به آنها اجازه می‌دهم.

و حیانی بسیاری از سنت‌های فکری و اعتقادی و فرهنگ‌ها و اسطوره‌های اقوام مختلف در آثار او به خدمت فراخوانده می‌شوند تا معنا کاوی‌ها و تفسیرها و تاویل‌های تجربه‌ها و مکاشفات و مشاهدات عرفانی او را هر چه زنده تر و استوارتر و آموزنده تر و روشن‌تر و بیدارکننده تر بیان کنند. مولوی شهسوار روح و تجربه‌های روحانیت. بیدارگر خستگی ناپذیر حسها و قوه‌ها و قابلیت‌ها و ظرفیت‌های روحانی هستی انسانی ما. هم خود مصداق زنده هم آموزگار و منادی حس‌های غیبر روح و چشم‌های صنع بین است و هم فربه از رزق‌های آسمانی نور. در زندگی کوتاه آدمی هیچ فرهنگ و فضیلتی و سعادت ارجمند و عزیز از توفیق آسمانی و نورانی و ملکوتی شدن و به پرواز در آمدن تن خاکی آدمی با پالهای روح نیست. مولوی جان به پرواز در آمده در آسمان عالم معناست. منطق حضور انسان در جهان را که به تعبیر کلام قرآنی منطق‌الطیر یعنی منطق پرواز است به سوی عالم غیب و قدس مولوی هم عمیق می‌فهمد هم زنده آنرا به عشق و ایمان و اشراق می‌زیبد. آنچه در سنت‌های معنوی دیروز منطق پرواز بود و رهیدن و رستگاری در نظام دانایی جدید منطق ماندن است و دریدن و بریدن و چاپیدن و بلعیدن و ماندن. متاسفانه این سنت‌های معنوی و موارث فکری و عرفانی و اشراقی بمانند دیگر آثار و مآثر و موارث فرهنگ مادی طی دهه‌های گذشته به ویژه در یک دهه ویرانگر جاری به سبب خلأ فکری پیش آمده در جامعه مادر معرض تحریف‌ها و تخریب‌های گسترده از درون و بیرون قرار گرفته است. اینک جماعتی قشری و خرافی نوعی قرائت از سنت و دیانت و اخلاق و معنویت را سپر گرفته و با تاریخ و فرهنگ و عرفان و فلسفه و دستاوردهای عظیم فکری ما از در تعصب و تحجر وارد شده و سر ستیز داشته و نقش ستون‌های پنجم بدخواهان مهین و ملت و مردم ما را بر شانه گرفته است. می‌باید هشیار و بیدار بود. ردیابی و رصد حرکات سربازان و ستون‌های پنجم دشمن اینک بسیار سخت و دشوارتر از گذشته است.

طبیعت را بر معرفت و فهم درون مقدم و محترم تر داشته است. در نظام دانایی عالم مدرن جایی برای طهارت تن و تزکیه جان و تخلیه وجدان و تجلیه روان و تصفیه باطن سلوک و خلوت و تمرکز و مراقبت درون و اکتساب و حصول معرفت از آشیانه‌های رازآمیز و بکر و ناشناخته روح و گنجینه‌ها و خزانه‌های زیرلایه‌های درونی و نهان تر وجود نیست. تصادفی نیست که بشر پرمته‌ای و عطشناک و آتشناک و آتش افروز عالم جدید به هر میزان جغرافیای اطلاعات و معلوماش پرچین و شکن تر پیچیده و پیچیده‌تر و حجیم و سنگین تر شده خود را برون افکنده تر احساس کرده و خلوت و آرامش و سکینت درون را بیش از پیش از کف داده و سرگشته و غفلت زده و بیمار و افسرده تر نیز خود را یافته است. این نیز تصادفی نیست که در نظام دانایی دوره جدید معرفت در قربانگاه اطلاعات ذبح می‌شود و حق جوئی در قربانگاه معلومات و دانستنی‌های پراکنده و کنجکاوی‌هایی که دیگر روی به سوی کعبه و قبله هیچ حقیقت و حقی ندارد قربانی میشود.

انسان شناسی‌های دوره جدید از جنس انسان شناسی‌های برون‌کاوند و بیرون بین و تماشاگر و بیگانه و بی بهره از سنت و میراث انسان شناسی‌های درون بین و درون یاب و بازیگر. مولوی انسان‌شناسی ست به غایت درون کاو و درون بین و درون یاب و بازیگر ایستاده بر صحنه حکمت و عرفان و دانش و دانایی خویش. در نیل اندیشه‌ها و تجربه‌های عرفانی و آثار او سنت‌ها و موارث مدنی و معنوی کثیری از سرچشمه‌ها و چشمه‌سارهای زلال جغرافیای فراخ و پرچین و شکن شرقی گرفته تا کرانه‌های غربی دریای اژه و عالم هلنی چنان وحدت گرفته و به حرکت در آمده‌اند که به لحاظ شکوه و استواری و عظمت و ترکیب پیکروار تنها با معماری و شکوه شاهانه تحت جمشید پارس قابل مقایسه است. چهره‌ها، شخصیت‌ها، رخدادها، داستان‌ها، افسانه‌های اساطیری و تاریخی

مقاله‌ای از دکتر حکمت‌الله ملاصالحی

حکمت مولویه

ادامه از صفحه اول

حضرت جلال‌الدین محمد بلخی خراسانی آموزگار بزرگ عرفان و اشراق ما هم انسان دیگرست هم برآمده از سنت و دیانت و معنویت و کلام و کتاب عصر و عهدی از جنسی دیگر. انسان عهدی نبوی و تاریخی متعالی و سنت و میراثی و حیانی و فرهنگ و مدنیت و معنویت عصری وحدانی. این انسان و انسان چنین تاریخی اینک در غیبت است و شب‌های رازآمیز و پرستاره و مهتابی شهود و اشراق و عرفان و استغراق اش نیز در محاق لیکن همچنان زنده و نیرومند در پشت پرده و صحنه آماده ظهور و مهبای رستاخیزی دوباره. تعبیر ژرف و روشن‌نگر مثنوی را در همین رابطه ببینید:

هین که اسرافیل وقت اند اولیاء

مرده را زیشان حیاتست و حیاء
جان‌های مرده اندر گور تن

بر جهد ز آوازشان اندر کفن
گوید این آواز زآواها جداست

زنده کردن کار آواز خداست
ما بمریدیم و کلی کاستیم

بانگ حق آمد همه بر خاصیتیم
(مثنوی: دفتر اول، ص ۹۵، ابیات ۱۹۳۰-۳)

مولانا انسان ریشه‌هاست و آموزگار بزرگ و سختکوش و خستگی ناپذیر مدرسه و مکتب خویشتن شناسی و اندیشه‌ای ژرف بین و خویشتن کاو و خویشتن یاب و مست از باده‌های نوبه نو معرفت درون و شهسوار براق عشق و اشراق و استغراق. نظام دانایی جدید بر زمینه و شانه اندیشه، و عقلانیت و ارزش‌هایی بنیاد پذیرفته که اکتساب دانش و دانایی و کشف و استخراج و اختراع و ابداع اطلاعات و معلومات هرچه بیشتر و بیشتر از بیرون و سلطه و سیادت و مهار هرچه موثر و ماهرانه تر بر واقعیت‌ها و پدیدارهای

فرهنگی

چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳/سال هشتادونهم-شماره ۲۶۱۰۲

ویژه فرهنگ تاریخ وتمدن ایران وجهان ۲۱۱ **اخبارات**

اشاره: آنچه می خوانید،بخشی از رمان «جادو»است که توسط داستان نویس معاصر سرکار خانم فریده گلبو به قلم آمده است.این داستان که براساس واقعیت‌های خانوادگی یکی از تبارهای ریشه‌دارگرمسار به قلم آمده، دارای برجستگی هایی است که جایگاه ویژه‌ای را برای آن رقم می‌زند. در این میان می‌توان به نثر پخته «جادو» اشاره کرد که در فصول پایانی کتاب، آنجا که مرگ مشغوفی والا و اساطیری را نقل می‌کند به اوج شکوه می‌رسد، تا یادگاری از لغزش قلم به نفع زندگی، عشق و حقیقت باشد.

رخوتی ایستا بر املاک وسیع ارباب سالار سایه گسترده بود. نه رعیت دستش به کار می‌رفت و نه ارباب کمترین اعتنایی به کار و فعالیت – از هر قبیل – داشت. بعد از واقعهٔ نایه‌هنگام، تکان دهنده و غیرقابل باورمرگ نرگس که دور از ذهن و انتظار دوست و دشمن بود، چنان سکوت و سکون تلخ و مرگباری برسراسر دهات ارباب سالار سایه گسترده که به نظر می‌رسید سیاهی و یأس ناشی از آن خیال برخاستن از آن نواحی را ندارد. حتی درختان و درختچه‌ها و تمامی گیاهان منطقه گویی عزادار و ماتم زده از آن حادثهٔ هولناک، رو به پژمرده‌گی نهاده‌بودند.

پدرومادر نرگس پنج‌روز پس از مراسم خاک‌سپاری دخترشان توانستند خود را به املاک ارباب برسانند و ارباب با وجود ایسن که طی آن پنج روز مفصل‌ترین مراسم عزاداری را برپا کرده بود، با آمدن آنها دستور داد تا سه روز دیگر بساط عزاداری، نوحه‌خوانی، تلاوت قرآن، آمد و رفت مردم به قلعه‌ای که پیش از آن مأوی ارباب بود همچنان گسترده بماند و همه رعایا و تمام اهالی دهاتش از نو اطعام شوند. زن کلندخا پرشور و سودایی و لاعلاج زبانی می‌گرفت که: «در عروسی‌ات ارباب زرکتابان را اطعام کرد و حالا در مرگت، این جا، در این ولایت دور، غریب، رعایایش را…»

کفخته‌ان راه دراز را آمده بود، تا به ارباب بگوید: دخترتم را به دیار غربت کشاندی و کشتی. اما با دیدن حال ارباب که‌نزاری و مصیبت‌باری‌اش غیرقابل وصف بود، کلمات در دهانش خشک‌سایه و وظیفهٔ شرعی و انسانی و اخلاقی خویش دانسته بود تا او را تسلیت بختی. در زبان دیگران شنید که ارباب، خود شخصا تاگورستان شانه به زیر تابوت نرگس سپرده و لحظه‌ای جای خود به دیگری وا نداده است و هنگام دفن، اگر دیگران جلودارش نمی‌شدند، سران داشته تا همراه و هم‌مسیر همسر جوان و مرده‌اش به زیر خاک رود.

مجالس عزاداری که تمام شد، اصرار و الحاح ارباب سالار هم به پدر و مادر نرگس موثر نیفتاد و آن‌ها دو روز پس از پایان مراسم، از خانه بخت و از سرزمینی که جایگاه ابدی دخترشان شده بود به ولایت خویش بازگشتند

با رفتن آن‌ها، ارباب به انسانی منزوی، غمگین و به ظاهر آرامش‌طلب بدل شد. خیلی کم از آن قلعهٔ

سیاهی بیش از روشنی بوده است. پس توطئه‌ای به این حد بی‌شرمانه، خبری تا این پایه سیاه و تلخ و شوم و نیتی این همه رذیلاته از پس هر پرده‌ای عبور می‌کند، هم اثر خود را می‌گذارد و هم سرانجام به آن گوشه‌ی

به قلم فریده گلبو (کردوانی)

داستان دیروز

نباید می‌رسد.

ملک تاج جرأت نکرده بود بیش از آن حرفی بزند. اما او و سایرین با شگفتی دیدند که ارباب نه در مقابل آن بانوان حرمش که نقشی و دستی در کار آن جادو داشتند عکس‌العملی ابراز کرد و نه حتی توران قابله را مورد بازخواست قرار داد.

توران ده‌ها بار به التماس پیغام فرستاده و از ارباب وقت ملاقات خواسته بود تا خود را در قلمش اندازد و به تضرع و زاری به او بگوید و سوگند یاد کند تقصیری از بابت نیامدنش بر بالین نرگس متوجه او نیست. ولی ارباب بی‌آن که خواهشش را بپذیرد او را هم همچون گل گیس و دیگران به حال خود واگذارده بود.

ارباب سالار شاید این عقیده را که می‌گوید: «در عفو لذتی است که در انتقام نیست»، چندان باور نداشت. اما احتمالاً معتقد بود، مواقعی هست که عفو از هر انتقامی سخت‌تر است.

او حتی از ابراز واکنش‌های نخستین که غالباً بی‌اراده

آیین هندو مجسمه‌های سنگی فیل و گاو و مار و دیگر حیوانات را به خدایی می‌گیرند و در برابر آنها بر زمین می‌افتند. وی جزو‌ای به زبان انگلیسی به من داد و گفت: ما این حیوانات را مظهر قدرت لایزالی می‌دانیم که پیوسته در همه چیز جلوه می‌کند. ما آن قدرت لایزال را از خلال جلوه‌گاه‌هایش می‌پرستیم، نه این جانوران را تو جیه‌او در نظر من به راه افتاد. من نیز در پی‌اش می‌رفتم. که می‌گوشتد معتقدات خود را به گونه‌ای بر موازین عقلی منطبق کنند.

روزی دیگر تصمیم گرفتم خودبه تنهایی در شهر به گردش بپردازم تا همه چیز را از نزدیک ببینم و ببازمایم. ضمن گردش، به خیابان بسیار عریض و پر رفت و آمدی رسیدم که عبور افراد پیاده از آن مشکل بود. پس کنار پیاده‌رو و روبه‌روی خط عابر پیاده ایستادم تا فرصتی بیابم و از خیابان بگذرم. در این هنگام، کمی پایین‌تر از محلی که ایستاده بودم، گاوی تونمند که خال سفیدی بر پیشانی داشت، وارد خیابان شد. همه شیوا بود. بر همنی سبتار می‌نواخت و مومنان به انگ می‌رقصیدند. من از بر همنی پرسیدم که چگونه در

آینه

محمد کاظم حسینیان

از همهٔ انسان‌ها سرمی‌زند و با افراط در خشونت همراه است و گاه ندامت به دنبال می‌آورد، خودداری کرد و از این بابت هیچ‌گاه پشیمان نشد. زیرا با وجود ده‌ها و ده‌ها شایعهٔ جوراجور که در طول زمان راجع به این

این مظلومیت توأم با وقار موجب آن شد تا مردی را که پیش از آن متهم می‌کردند نسبت به نرگس حتی شهواتی، هوسناک و شرم‌آور دارد، به گونه‌ای خودجوش تبرئه‌اش کنند و در ذهن و زبان خویش بپذیرند و اقرار کنند که احساسات ارباب نسبت به آن دختر جوان، شهوتی تسکین‌ناپذیر نبوده بلکه عشق خالص و بی‌غش و قابل احترامی بوده است که اطلاق هیچ صفتی جز «مقدس» برآن‌ندهٔ آن نیست.

ارباب بعد از فسوت نرگس نیز در کنج عزلتش همچنان با او به سرر می‌برد. او را می‌دید که مقابل چشمش ظاهر می‌شود. از اتاقی به اتاق دیگر می‌خرامد. جلوه‌می‌فروشد. ناز می‌کند.نیاز می‌طلبد.شعر می‌خواند. با سرمستی قهقهه می‌زند و حضوری شاهمان و سرشار از نیروی زندگی دارد.

گاه برای فرار از این خیالبافی‌ها و گریز از طبیعت سودازدهٔ خویش که به مالبیخولایش می‌کشاند، از درون ساختمان و سپس از حیاط قلعه بیرون می‌آمد. سعی می‌کرد با واقعیت پیرامونش درآمیزد. با هر کس که سر راهش سبز می‌شد گفتگو می‌کرد و رفته رفته زمان و نیز ضرورت‌ات حتمی و تحمیلی حیات و نیازهای بی‌چون و چرای بشری برای زنده‌ماندن و زندگی‌کردن، تأثیر خواه ناخواه و قهری خود را بر احوال ارباب سالار و آن قلعهٔ هولناک و دهشتناک هم گذاشت و پیش آمد که ارباب خود به دیدار سهراب سالارش تا قلعهٔ فرنگیس اسب براند. به رعیت فرمان دهد. از کارگر انجام کاری را بخواهد. درخواست‌کنندگان ملاقات را به حضور بپذیرد. بارالندوه مزمنش را در سینه‌یدک بکشد، سنگینی آن را تحمل کند و در پی رتق و فتق امور تا دامغان و تارمکرز برود.

اما کاری را که تا آخرین روز حیاتش نکرد و به هیچ اصرار و گاه الحاحی تسلیم نشد و تن در نداد، دیدار توران قابله و گل گیس و صنم و اقدس بود. سهمی از آذوقهٔ بساط و یا چیزی از مخارج خانهٔ آن سه بانو همسران ارباب یافی‌المثل بدخواهان دیگری توران قابله را با توطئه به جای دوردستی برده و مانع از آمدن او بر بالین نرگس شده بودند؟ آیا نه‌ما با کینهٔ شخصی، خود را در روز واقعه روی از خواست و خواهش ارباب سالار پنهان کرده بود و یا هیچ‌کدام؟ بردن او در آن روز بر بالین زائویی دیگر صرفاً امری تصادفی بوده، شوهر توران به فرستادگان ارباب دروغ نگفته، نیرنگی در گفتارش نبوده و نرگس در عین جوانی و بی‌گناهی، قربانی جادوی آن بانوان مکار و با تسلیم نیروی یک سرنوشت شوم و محتوم شده است؟

همهٔ این شایعات با شایعات متعدد و متنوعِ دیگر تا قلعهٔ تنهایی و دوردست ارباب سالار هم می‌رفت، به گوش خسته و آزردهٔ او هم می‌رسید و ارباب همچنان می‌تخسیدو اگر اتفاقاً جرأت می‌کردند و باب گفتگویی می‌کردند، در اطراف شهر و روی درخت‌ها فراوان بود. میمون‌ها نیز در باغ‌ها و پارک‌های عمومی غوغا به راه می‌انداختند.

روزی که به دیدن مقبره اکبرشاه رفته بودم، در حاشیه باغ ماده میمونی دیدم که بچه خود را شیر می‌داد. من که از روی طبع حیوانات او دوست می‌داشتم، به میمون ماده نزدیک شدم و دست نوازش بر سر بچه‌اش کشیدم. میمون شنیدی بر زبان آورد که نه‌فهمیدم ولی میمون‌های دیگر که در باغ پراکنده بودند فهمیدند و در اندک مدتی خود را به من رسانیدند. نخست به صورت نیمه‌دار گرد من حلقه زدند و سروسو صدای بسیار راه انداختند. سپس حلقهٔ محاصره را تنگ‌تر کردند. رفته‌رفته بینمکان شدم. اما چون دختران دانشجو به تماشا ایستاده بودند، فرار را دون شان خود دانستم و کوشیدم همچنان بی‌اعتنایی نشان دهم، تا آن که یکی از میمون‌ها قیافه‌ای تهام‌آمیز به خود گرفت و نزدیک رفت و چنگ در پاچه شلوار من انداخت و آن را به سوی خود کشید. دیگر توقف بیشتر را جایز ندانستم و به رغم نگاه خیره دختران، با په‌گیز نهادم.

را می‌گشوند، همچنان با احم و خاموشی سرد ارباب سالار رو به رو و از نو وادار به سکوت می‌شدند. به فرزندان‌ی که آن‌ها – حتی قمر پس از تولّد سهراب برایش به دنیا آوردند نیز توجه چندانی مبذول نداشت ولی در کنار این همه سرسختی و نفوذناپذیری، در عین قدرت و توانایی موجب طرد و رانده‌شدن «نه ماما» از آن منطقه نشدند، به تدریج و با تأثّی به ظاهر امور سیری عادی بخشید و در دنیای زندگان حضوری واقعی یافت. اما در باطن تا واپسین دم عمر خاطرات شیرینی که از نرگس داشت، همچنان تازه و جان‌دار در یاد و ضمیرش باقی ماند. دیگر هیچ آمیزشی با جنس زن مگر در حد رفع نیازی حیوانی به او ارضاء خاطر نبخشید. روح تشنه‌اش را سیراب نکرد و عطش حسرت‌ناک دلش را فرو ننشاند.

در جهان هستی، در چهارچوب حیات نوع بشر، و در سراسر این کرهٔ خاکی تنها یک دلخوشی واقعی برایش باقی مانده بود که به باطنی‌اش زندگی‌اش گرمی و شگور می‌دمید و تپش لحظه‌ها را در نظرش جذاب می‌نمود. آن هم وجود سهراب، یادگار یگانهٔ نرگس بود. و زندگی با نرگس و یا بی‌نرگس در لباس و خاصّیتِ دیرینه و با ضرب آهنگ همیشگی خود ادامه داشت و بی‌اعتنا به هر شادی و غمی به راه یکتوانخت خویش سیر می‌کرد.

یک‌ماه از شروع دوبارهٔ کار لاله در مطبٔ دکتر بیژن می‌گذشت و او روزهای سرشار و لبالب از نیک‌بختی را پشت سرر گذارده بود.داشتن شوهری مسئول و قدرشناس، مادری مهربان و فداکار و کودکی سالم که فضای زندگی آن‌ها را شاد و پرچرب و جوش و وجود او را لبریز از عشق پرشور مادرانه کرده بود، در کنار کار اجتماعی با کارفرمایی با مَحَبّت و انسان، بر روی هم به او خوشبختیِ خالص و بی‌خنده‌ش و پر و پیمانی می‌بخشید که کمتر کسی می‌تواند همهٔ ابعاد چنان سعادت‌ی را یک‌جا به دست آورد.

شب‌هایی که پدر و برادرش به خانهٔ آن‌ها می‌آمدند، نیک‌بختی جمع خانواده پررنگ‌تر و پررونق‌تر می‌شد و حضور پرهمر و آرامش‌بخش سهراب سالار پدر خسرو این خوشبختی را به نقطهٔ اوج خود می‌رساند. طّی آن یک‌ماه، یک‌بار همراه‌شوهر و پدرشوهرش به دهات دامغان رفته و از نزدیک بر مزارِ که توامان از آن مادرشوهر و مادرِبزرگ شوهرش بود، دوبار فاتحه خوانده و با قصّهٔ غمبار زندگی آن‌ها بیشتر آشناشده‌بود. از آن همه شکوه و جلالی که از اقتدار محلی پادربزرگِ شوهرش شنیده بود، سال‌ها پس از اصلاحات ارضی و سپس انقلاب و بعد جنگ، هیچ اثری جز یک مریضِ خوشنواوند کم‌بضاعت و عقب‌افتاده و منزوی برجای نمانده‌بود.

خسرو سالار خود با خنده به او گفته بود: «از آن سوداگری، تنها، «گری» برجای مانده است.»

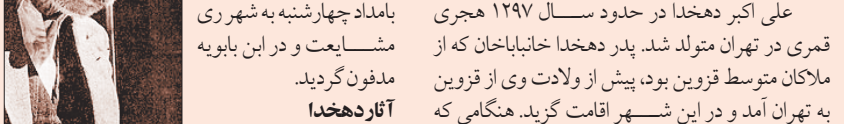
چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳/سال هشتادونهم-شماره ۲۶۱۰۲

ویژه فرهنگ تاریخ وتمدن ایران وجهان ۲۱۱ **اخبارات**

کشف

نوستاری از دکتر محمد معین

ترجمه احوال دهخدا

بامداد چهارشنبه به شهر ری مشایعت و در این بابویه مدفون گردید.

آثار دهخدا

۱- امثال و حکم -

دهخدا خود نقل می‌کرد که در کودکی شبی بالای پام خوابیده بود و دربارِ یکی از مَثَل‌های متداول در زبان فارسی می‌اندیشید، از اسم «مثَل» آگاه نبود، همین‌قدر درک می‌کرد که آن از جمله نوع کلمات و لغات معمول نیست. قلم برداشت و چند تا از آن نوع یادداشت کرد. این نخستین قدمی بود که در راه تدوین امثال و لغات پارسی برداشت. وی سالیان دراز به تدوین لغت‌نامه کبیر خود پرداخت و امثال را هم مانند لاروس بزرگ (۶ و ۸ جلدی) داخل لغات کرده بود. مرحوم اعتمادالدوله

قراقرلو وزیر معارف وقت بدان سبب که طبع لغت‌نامه فارسی آن مدرسه مشغول تحصیل گردید. معلم ادبیات تربیت و پدر ذکاء الملک فروغی بود، و آن مرحوم گاه تدریس ادبیات کلاس را به‌عهده دهخدا می‌گذاشت. چون منزل دهخدا در جوار منزل مرحوم آیت الله حاج شیخ هادی نجم‌آبادی بود، وی از این حسن جوار استفاده کامل می‌برد و با وجود صغر سن مانند اشخاص سالخورده از محضر آن بزرگوار بهره‌مند می‌گشت. در همین ایام به تحصیل زبان فرانسه پرداخت. بعدها هنگامی که معاون‌الدوله فقاری به سفارت ایران در بالکان منصوب شد، دهخدا را با خود به اروپا برد، و استاد دو سال در اروپا و بیشتر در وین پایتخت اتریش اقامت داشت، و در آنجا زبان فرانسه و معلومات جدید را تکمیل کرد.

مراجعت دهخدا به ایران مقارن با آغاز مشروطیت بود، و آن موقع با همکاری مرحوم جهانگیرخان و مرحوم قاسم‌خان روزنامه صول اسرافیل را منتشر کرد و آن از جراید معروف و مهم مشروطیت بود. جذاب‌ترین قسمت آن روزنامه ستون فکاهی بود که به عنوان «چرند و پرند» به قلم استاد و با امضای «دخو» نوشته می‌شد، و سبک نگارش آن در ادبیات فارسی بی‌سابقه بود و مکتب جدیدی را در عالم روزنامه‌نگاری ایران و نثر معاصر پدید آورد. وی مطالب انتقادی سیاسی را با روش فکاهی در طی آن مقالات منتشر می‌کرد.

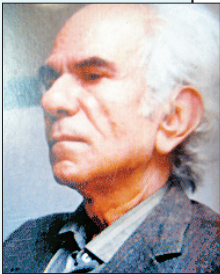
یکه دیگر در باب این کتاب، نداشتن مقدمه است. اصولاً، استاد علامه در باب مقدمه کتاب‌های خود احتیاطی عجیب مقرون به وسواس داشت. در پاسخ سؤال نگارنده، راجع به علت عدم تحریر مقدمه برای امثال و حکم اظهار داشت: «در زبان فرانسوی هفده لغت پیدا کردم که در فرهنگ‌های غربی و فارسی همه آنها امثال» ترجمه کردند و در فرهنگ‌های بزرگ فرانسوی، تعریف‌هایی که برای آنها نوشته‌اند، متع

نست و نمی‌توان با آن تعریفات آنها را از یک‌دیگر تمییز داد. ناگزیر توسط یکی از استادان فرانسوی داشکده حقوق نامه‌ای به فرهنگستان فرانسه نوشتم و اختلاف دقیق مفهوم آن هفده لغت را خواستار شدم. پاسخی که تهران را فتح کردند و محمد علی شاه خلع گردید، دهخدا از تهران و کرمان به نمایندگی مجلس شـُـورای ملی انتخاب شد، و با استدعای احرار و سران مشروطیت از عثمانی به ایران باز آمده به مجلس شورای رفت. در دوران جنگ بین‌المللی اول دهخدا در یکی از قرای چهارمحال بخیناری منزوی بود و پس از جنگ آمده بسود، و به هیچ وجه مرا ا قناع نکرد. از این رو از نوشتن مقدمه و تعریف مثل و حکمت و غیره خودداری کردم، و کتاب را بدون مقدمه منتشر ساختم.»

استاد فقید بهمنیار به نگارنده اظهار داشتند که خود چند سال به تدوین امثال پارسی مشغول بودند و چون امثال و حکم دهخدا منتشر گردید از ادامه کار و طبع نوشته‌های خود صرف‌نظر نمودند، ولی بعدها یادداشت‌های خود را در تعریف «مثَل» و تقسیم آن، در مجله یغما دوره‌های دوم و سوم چاپ کردند، و می‌توان این سلسله مقالات را مدخل و مقدمه امثال و حکم دهخدا دانست.

انتشار امثال و حکم دهخدا در ۱۳۱۱ در مجامع ادبی تهران به منزله حادثه‌ای ادبی تلقی شد، و در انجمن ادبی ایران که در منزل مرحوم افسر بر پا می‌شد، مجلسی

به افتخار استاد دهخدا بدین مناسبت تشکیل گردید و در آنجا فروزان‌شرحی مشیع در باب شخصیت علامه و مزایای دوره امثال و حکم بیان کردند.

آورده و در بنای مسجد و منار به کار برده است.

در قلعه سرخ آثار متعددی از کاخ‌های سلطنتی همایون و شاه جهان باقی بود. یکی از آنها تالار بارعام

فرهنگی

چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳/سال هشتادونهم-شماره ۲۶۱۰۲

ویژه فرهنگ تاریخ وتمدن ایران وجهان ۲۱۱ **اخبارات**

اشاره: آنچه می‌خوانید،بخشی از رمان «جادو»است که توسط داستان نویس معاصر سرکار خانم فریده گلبو به قلم آمده است.این داستان که براساس واقعیت‌های خانوادگی یکی از تبارهای ریشه‌دارگرمسار به قلم آمده، دارای برجستگی هایی است که جایگاه ویژه‌ای را برای آن رقم می‌زند. در این میان می‌توان به نثر پخته «جادو» اشاره کرد که در فصول پایانی کتاب، آنجا که مرگ مشوقی والا و اساطیری را نقل می‌کند به اوج شکوه می‌رسد، تا یادگاری از لغزش قلم به نفع زندگی، عشق و حقیقت باشد.

رخوتی ایستا بر املاک وسیع ارباب سالار سایه گسترده بود. نه رعیت دستش به کار می‌رفت و نه ارباب کمترین اعتنایی به کار و فعالیت – از هر قبیل – داشت. بعد از واقعهٔ نایه‌هنگام، تکان دهنده و غیرقابل باورمرگ نرگس که دور از ذهن و انتظار دوست و دشمن بود، چنان سکوت و سکون تلخ و مرگباری برسراسر دهات ارباب سالار سایه گسترده که به نظر می‌رسید سیاهی و یأس ناشی از آن خیال برخاستن از آن نواحی را ندارد. حتی درختان و درختچه‌ها و تمامی گیاهان منطقه گویی عزادار و ماتم زده از آن حادثهٔ هولناک، رو به پژمرده‌گی نهاده‌بودند.

پدرومادر نرگس پنج‌روز پس از مراسم خاک‌سپاری دخترشان توانستند خود را به املاک ارباب برسانند و ارباب با وجود ایسن که طی آن پنج روز مفصل‌ترین مراسم عزاداری را برپا کرده بود، با آمدن آنها دستور داد تا سه روز دیگر بساط عزاداری، نوحه‌خوانی، تلاوت قرآن، آمد و رفت مردم به قلعه‌ای که پیش از آن مأوی او و نرگس بود همچنان گسترده بماند و همه رعایا و تمام اهالی دهاتش از نو اطعام شوند. زن کلخدا پرشور و سودایی و لاعلاج زبانی می‌گرفت که: «در عروسی‌ات ارباب زرکتابان را اطعام کرد و حالا در مرگت، این جا، در این ولایت دور، غریب، رعایایش را…»

کفخته‌ان راه دراز را آمده بود، تا به ارباب بگوید: دخترتم را به دیار غربت کشاندی و کشتی. اما با دیدن حال ارباب که‌نزاری و مصیبت‌باری‌اش غیرقابل وصف بود، کلمات در دهانش خشک‌سایه و وظیفهٔ شرعی و انسانی و اخلاقی خویش دانسته بود تا او را تسلیت بختی. در زبان دیگران شنید که ارباب، خود شخصا تاگورستان شانه به زیر تابوت نرگس سپرده و لحظه‌ای جای خود به دیگری و ناده‌ا است و هنگام دفن، اگر دیگران جلودارش نمی‌شدند، سران داشته تا همراه و هم‌مسیر همسر جوان و مرده‌اش به زیر خاک رود.

مجالس عزاداری که تمام شد، اصرار و الحاح ارباب سالار هم به پدر و مادر نرگس موثر نیفتاد و آن‌ها دو روز پس از پایان مراسم، از خانه بخت و از سرزمینی که جایگاه ابدی دخترشان شده بود به ولایت خویش بازگشتند

با رفتن آن‌ها، ارباب به انسانی منزوی، غمگین و به ظاهر آرامش‌طلب بدل شد. خیلی کم از آن قلعهٔ

سیاهی بیش از روشنی بوده است. پس توطئه‌ای به این حد بی‌شرمانه، خبری تا این پایه سیاه و تلخ و شوم و نیتی این همه رذیلاته از پس هر پرده‌ای عبور می‌کند، هم اثر خود را می‌گذارد و هم سرانجام به آن گوشه‌ی

به قلم فریده گلبو (کردوانی)

داستان دیروز

نباید می‌رسد.

ملک تاج جرأت نکرده بود بیش از آن حرفی بزند. اما او و سایرین با شگفتی دیدند که ارباب نه در مقابل آن بانوان حرمش که نقشی و دستی در کار آن جادو داشتند عکس‌العملی ابراز کرد و نه حتّی توران قابله را مورد بازخواست قرار داد.

توران ده‌ها بار به التماس پیغام فرستاده و از ارباب وقت ملاقات خواسته بود تا خود را در قلمش اندازد و به تضرّع و زاری به او بگوید و سوگند یاد کند تقصیری از بابت نیامدنش بر بالین نرگس متوجّه او نیست. ولی ارباب بی‌آن که خواهشش را بپذیرد او را هم همچون گل گیس و دیگران به حال خود واگذارده بود.

ارباب سالار شاید این عقیده را که می‌گوید: «در عفو لذتی است که در انتقام نیست»، چندان باور نداشت. اما احتمالاً معتقد بود، مواقعی هست که عفو از هر انتقامی سخت‌تر است.

او حتّی از ابراز واکنش‌های نخستین که غالباً بی‌اراده

آیین هندو مجسمه‌های سنگی فیل و گاو و مار و دیگر حیوانات را به خدایی می‌گیرند و در برابر آنها بر زمین می‌افتند. وی جزو‌ای به زبان انگلیسی به من داد و گفت: ما این حیوانات را مظهر قدرت لایزالی می‌دانیم که پیوسته در همه چیز جلوه می‌کند. ما آن قدرت لایزال را از خلال جلوه‌گاه‌هایش می‌پرستیم، نه این جانوران را تو جیه‌ا‌و در نظر من به راه افتاد. من نیز در پی‌اش می‌رفتم. که می‌گوشتد معتقدات خود را به گونه‌ای بر موازین عقلی منطبق کنند.

روزی دیگر تصمیم گرفتم خودبه تنهایی در شهر به گردش بپردازم تا همه چیز را از نزدیک ببینم و ببازایم. ضمن گردش، به خیابان بسیار عریض و پر رفت و آمدی رسیدم که عبور افراد پیاده از آن مشکل بود. پس کنار پیاده‌رو و روبه‌روی خط عابر پیاده ایستادم تا فرصتی بیابم و از خیابان بگذرم. در این هنگام، کمی پایین‌تر از محلی که ایستاده بودم، گاوی تونمند که خال سفیدی بر پیشانی داشت، وارد خیابان شد. همه شیوا بود. بر همنی سبتار می‌نواخت و مومنان به انگ می‌رقصیدند. من از بر همنی پرسیدم که چگونه در با وقار، از خیابان می‌گذشتست و اتوموبیل‌ها، حتی آن

آینه

محمد کاظم حسینیان

مصیبت‌زده و اندوهناک، در پیلهٔ غم‌بار تنهایی و ماتم خود به غزا نشسته بود و هیچ عکس‌العملی از خویش بروز نمی‌داد.

این مظلومیت توأم با وقار موجب آن شد تا مردی را که پیش از آن متهم می‌کردند نسبت به نرگس حتّی شهوانی، هوسناک و شرم‌آور دارد، به گونه‌ای خودجوش تبرئه‌اش کنند و در ذهن و زبان خویش بپذیرند و اقرار کنند که احساسات ارباب نسبت به آن دختر جوان، شهوتی تسکین‌ناپذیر نبوده بلکه عشق خالص و بی‌غش و قابل احترامی بوده است که اطلاق هیچ صفتی جز «مقدس» برآن‌ندهٔ آن نیست.

ارباب بعد از فسوت نرگس نیز در کنج عزلتش همچنان با او به سرر می‌برد. او را می‌دید که مقابل چشمش ظاهر می‌شود. از اتاقی به اتاق دیگر می‌خرامد. جلوه‌می‌فروشد. ناز می‌کند.نیاز می‌طلبد.شعر می‌خواند. با سرمستی قهقهه می‌زند و حضوری شاهمان و سرشار از نیروی زندگی دارد.

گاه برای فرار از این خیالبافی‌ها و گریز از طبیعت سودازدهٔ خویش که به مالبیخولایش می‌کشاند، از درون ساختمان و سپس از حیاط قلعه بیرون می‌آمد. سعی می‌کرد با واقعیت پیرامونش درآمیزد. با هر کس که سر راهش سبز می‌شد گفتگو می‌کرد و رفته رفته زمان و نیز ضرورتی‌احتمی و تحمیلی حیات و نیازهای بی‌چون و چرای بشری برای زنده‌ماندن و زندگی‌کردن، تأثیر خواه ناخواه و قهری خود را بر احوال ارباب سالار و آن قلعهٔ هولناک و دهشتناک هم گذاشت و پیش آمد که ارباب خود به دیدار سهراب سالارش تا قلعهٔ فرنگیس اسب براند. به رعیت فرمان دهد. از کارگر انجام کاری را بخواهد. درخواست‌کنندگان ملاقات را به حضور بپذیرد. بارالندوه مزمنش را در سینه‌یدک بکشد، سنگینی آن را تحمل کند و در پی رتق و فتق امور تا دامغان و تارمکرز برود.

اما کاری را که تا آخرین روز حیاتش نکرد و به هیچ اصرار و گاه الحاحی تسلیم نشد و تن در نداد، دیدار توران قابله و گل گیس و صنم و اقدس بود. سهمی فراتر رفت، هیچ‌کس به درستی ندانست که آیا چندن‌تن از همسران ارباب یافی‌المثل بدخواهان دیگری توران قابله را با توطئه به جای دوردستی برده و مانع از آمدن او بر بالین نرگس شده بودند؟ آیا نه‌ما با کینهٔ شخصی، خود را در روز واقعه روی از خواست و خواهش ارباب سالار پنهان کرده بود و یا هیچ‌کدام؟ بردن او در آن روز بر بالین زائویی دیگر صرفاً امری تصادفی بوده، شوهر توران به فرستادگان ارباب دروغ نگفته، نیرنگی در گفتارش نبوده و نرگس در عین جوانی و بی‌گناهی، قربانی جادوی آن بانوان مکار و به راه افتاد. من نیز در پی‌اش می‌رفتم. محموم شده‌ام؟

همهٔ این شایعات با شایعات متعدد و متنوّع دیگر تا قلعهٔ تنهایی و دوردست ارباب سالار هم می‌رفت. به گوش خسته و آزردهٔ او هم می‌رسید و ارباب همچنان می‌تخسیدو اگر اتفاقاً جرأت می‌کردند و باب گفتگویی می‌کردند، در اطراف شهر و روی درخت‌ها فراوان بود. میمون‌ها نیز در باغ‌ها و پارک‌های عمومی غوغا به راه می‌انداختند.

روزی که به دیدن مقبره اکبرشاه رفته بودم، در حاشیه باغ ماده میمونی دیدم که بچه خود را شیر می‌داد. من که از روی طبع حیوانات او دوست می‌داشتم، به میمون ماده نزدیک شدم و دست نوازش بر سر بچه‌اش کشیدم. میمون شنیدی بر زبان آورد که نه‌فهمیدم ولی میمون‌های دیگر که در باغ پراکنده بودند فهمیدند و در اندک مدتی خود را به من رسانیدند. نخست به صورت نیمه‌دار گرد من حلقه زدند و سر‌وصدای بسیار راه انداختند. سپس حلقه‌محاصره را تنگ‌تر کردند. رفته‌رفته بینم‌اک شد. اما چون دختران دانشجو به تماشا ایستاده بودند، فرار را دون شان خود دانستم و کوشیدم همچنان بی‌اعتنایی نشان دهم. تا آن که یکی از میمون‌ها قیافه‌ای تهام‌آمیز به خود گرفت و نزدیک رفت و چنگ در پاچه شلوار من انداخت و آن را به سوی خود کشید. دیگری توقف بیشتر را جایز ندانستم و به رغم نگاه خیره دختران، با په‌گیز نهادم.

را می‌گشوند، همچنان با احم و خاموشی سرد ارباب سالار رو به رو و از نو وادار به سکوت می‌شدند. به فرزندان‌ی که آن‌ه‌سا و حتّی قمر پس از توئد سهراب برایش به دنیا آوردند نیز توجه چندان‌ی مبذول نداشت ولی در کنار این همه سرسختی و نفوذناپذیری، در عین قدرت و توانایی موجب طرد و رانده‌شدن «نه ماما» از آن منطقه نشدند، به تدریج و با تأنّی به ظاهر امور سیری عادی بخشید و در دنیای زندگان حضوری واقعی یافت. اما در باطن تا واپسین دم عمر خاطرات شیرینی که از نرگس داشت، همچنان تازه و جان‌دار در یاد و ضمیرش باقی ماند. دیگر هیچ آمیزشی با جنس زن مگر در حد رفع نیازی حیوانی به او ارضاء خاطر نبخشید. روح تشنه‌اش را سیراب نکرد و عطش حسرت‌ناک دلش را فرو ننشاند.

در جهان هستی، در چهارچوب حیات نوع بشر، و در سراسر این کرهٔ خاکی تنها یک دلخوشی واقعی برایش باقی مانده بود که به باطن‌ی ذهن و زندگی‌اش گرمی و شگور می‌دمید و تپش لحظه‌ها را در نظرش جذاب می‌نمود. آن هم وجود سهراب، یادگار یگانهٔ نرگس بود. و زندگی با نرگس و یا بی‌نرگس در لباس و خاصّیتِ دیرینه و با ضرب آهنگ همیشگی خود ادامه داشت و بی‌اعتنا به هر شادی و غمی به راه یکتواخت خویش سیر می‌کرد.

یک‌ماه از شروع دوبارهٔ کار لاله در مطبٔ دکتر بیژن می‌گذشت و او روزهای سرشار و لبالب از نیک‌بختی را پشت سرر گذارده بود.داشتن شوهری مسئول و قدرشناس، مادری مهربان و فداکار و کودکی سالم که فضای زندگی آن‌ها را شاد و پرچرب و جوش و وجود او را لبریز از عشق پرشور مادرانه کرده بود، در کنار کار اجتماعی با کارفرمایی با مَحَبّت و انسان، بر روی هم به او خوشبختی خالص و بی‌خنده و پر و پیمانی می‌بخشید که کمتر کسی می‌تواند همهٔ ابعاد چنان سعادت‌ی را یک‌جا به دست آورد.

شب‌هایی که پدر و برادرش به خانهٔ آن‌ها می‌آمدند، نیک‌بختی جمع خانواده پررنگ‌تر و پررونق‌تر می‌شد و حضور پرهمر و آرامش‌بخش سهراب سالار پدر خسرو این خوشبختی را به نقطهٔ اوج خود می‌رساند. طّی آن یک‌ماه، یک‌بار همراه‌شوهر و پدرشوهرش به دهات دامغان رفته و از نزدیک بر مزارِی که توأم‌ان از آن مادرشوهر و مادر‌بزرگ شوهرش بود، دوبار فاتحه خوانده و با قصّهٔ غمبار زندگی آن‌ها بیشتر آشناشده‌بود. از آن همه شکوه و جلالی که از اقتدار محلی پادربزرگ شوهرش شنیده بود، سال‌ها پس از اصلاحات ارضی و سپس انقلاب و بعد جنگ، هیچ اثری جز یک مریض خوشنودند کم‌بضاعت و عقب‌افتاده و منزوی برجای نمانده‌بود.

خسرو سالار خود با خنده به او گفته بود: «از آن سوداگری، تنها، «گری» برجای مانده است.»

چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۹۳/سال هشتادونهم-شماره ۲۶۱۰۲

ویژه فرهنگ تاریخ وتمدن ایران وجهان ۲۱۱ **اخبارات**

کشف

نوستاری از دکتر محمد معین

ترجمه احوال دهخدا

بامداد چهارشنبه به شهر ری مشایعت و در این بابویه مدفون گردید.

آثار دهخدا

۱- امثال و حکم -

دهخدا خود نقل می‌کرد که در کودکی شبی بالای پام خوابیده بود و دربارِ یکی از ملّ‌های متداول در زبان فارسی می‌اندیشید، از اسم «مئل» آگاه نبود، همین‌قدر درک می‌کرد که آن از جمله نوع کلمات و لغات معمول نیست. قلم برداشت و چند تا از آن نوع یادداشت کرد. این نخستین قدمی بود که در راه تدوین امثال و لغات پارسی برداشت. وی سالیان دراز به تدوین لغت‌نامه کبیر خود پرداخت و امثال را هم مانند لاروس بزرگ (۶ و ۸ جلدی) داخل لغات کرده بود. مرحوم اعتمادالدوله قراقرلو وزیر معارف وقت بدان سبب که طبع لغت‌نامه با وسایل آن عهده میسر نبود، از ایشان درخواست کرد که امثال و حکم را از آن یادداشت‌ها مجزا کند و جداگانه منتشر سازد. استاد نیز موافقت کرد و از میان یادداشت‌های خود آنچه مثل، حکمت، اصطلاح و حتی اخبار و احادیث، بیرون کشید و مجموع را به نام «امثال و حکم» در چهار جلد به سال‌های ۱۳۰۸ - ۱۳۱۱ در تهران به همت مرحوم قراقرلو به طبع رسانید، و در پایان کتاب فهرست اعلامی بر آن افزود.

گروهی خرده گرفتند که عنوان کتاب «امثال و حکم» است ولی در طی آن، اصطلاحات و کنایات و اخبار و احادیثی که مثل نیستند، فراوان آمده. دهخدا به نگارنده اظهار داشت: من خود متوجه این نکته بودم، ولی مراجعت دهخدا به ایران مقارن با آغاز مشروطیت بود، و آن موقع با همکاری مرحوم جهانگیرخان و مرحوم قاسم‌خان روزنامه صول اسرافیل را منتشر کرد و آن از جراید معروف و مهم مشروطیت بود. جذاب‌ترین قسمت آن روزنامه ستون فکاهی بود که به عنوان «چرند و پرند» به قلم استاد و با امضای «دخو» نوشته می‌شد، و سبک نگارش آن در ادبیات فارسی بی‌سابقه بود و مکتب جدیدی را در عالم روزنامه‌نگاری ایران و نثر معاصر پدید آورد. وی مطالب انتقادی سیاسی را با روش فکاهی در طی آن مقالات منتشر می‌کرد.

نکته دیگر در باب این کتاب، نداشتن مقدمه است. اصولاً، استاد علامه در باب مقدمه کتاب‌های خود احتیاطی عجیب مقرون به وسواس داشت. در پاسخ سؤال نگارنده، راجع به علت عدم تحریر مقدمه برای امثال و حکم اظهار داشت: «در زبان فرانسوی هفده لغت پیدا کردم که در فرهنگ‌های غربی و فارسی همه آنها امثال» ترجمه کردند و در فرهنگ‌های بزرگ فرانسوی، تعریف‌هایی که برای آنها نوشته‌اند، متع نیست و نمی‌توان با آن تعریفات آنها را از یک‌دیگر تمییز داد. ناگزیر توسط یکی از استادان فرانسوی داشکده حقوق نامه‌ای به فرهنگستان فرانسه نوشتم و اختلاف دقیق مفهوم آن هفده لغت را خواستار شدم. پاسخی که تهران را فتح کردند و محمد علی شاه خلع گردید، دهخدا از تهران و کرمان به نمایندگی مجلس شُـورای ملی انتخاب شد، و با استدعای احرار و سران مشروطیت از عثمانی به ایران باز آمده به مجلس شورای رفت.

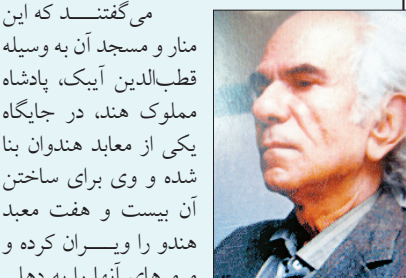
در دوران جنگ بین‌المللی اول دهخدا در یکی از قرای چهارمحال بخیناری منزوی بود و پس از جنگ آمد به تهران باز گشته از کارهای سیاسی کناره گرفت، و به خدمات علمی و ادبی و فرهنگی مشغول شد، و مدتی ریاست دفتر (کابینه) وزارت معارف، ریاست تفتیش وزارت عدلیه، ریاست مدرسه علوم سیاسی و سپس ریاست مدرسه عالی حقوق و علوم سیاسی تهران به او محول گردید، و از آن زمان تا پایان حیات بیشتر به دهخداانست.

انتشار امثال و حکم دهخدا در ۱۳۱۱ در مجامع ادبی تهران به منزله حادثه‌ای ادبی تلقی شد، و در انجمن ادبی ایران که در منزل مرحوم افسر بر پا می‌شد، مجلسی به افتخار استاد دهخدا بدین مناسبت تشکیل گردید و استاد فروزانفر شرحی مشع در باب شخصیت علامه و مزایای دوره امثال و حکم بیان کردند.

کاوش حمیدمجتهدی

باز کاوی خاطرات دکتر جواد حدیدی ۷/

جدال با بوزینه

آورده و در بنای مسجد و منار به کار برده است.

در قلعه سرخ آثار متعددی از کاخ‌های سلطنتی همایون و شاه جهان باقی بود. یکی از آنها تالار بارعام

^[1]

یادمان

حسین عسکری

حسین عسکری

آقا محمد امام جمعه (م ۱۲۹۶ق) فرزند ارشد شهید ثالث پس از ترور پدرش، عهده‌دار امور دینی شهر قزوین می‌شود. با درخواست او و پشتیبانی فراگیر مردم، بهرام میرزا معزالدوله (حاکم قزوین) حدود هفتاد تن را به اتهام دخالت در ترور شهید ثالث دستگیر می‌کند. از میان آنان میرزا عبدالله معروف به میرزا صالح شیرازی (از هواداران متعصب شیخیه و بابیه) پیش حاکم به صراحت به قتل شهید ثالث اعتراف می‌کند اما حاکم قزوین او را با پنج تن دیگر از جمله شیخ صالح کریمی (عرب) و میرزا

آیت‌الله محمدتقی برغانی معروف به شهید ثالث / ۲

ماه شب‌های تار

ابراهیم محلاتی برای تعیین تکلیف به تهران می‌فرستد. میرزا صالح شیرازی در راه از چنگ ماموران می‌گریزد و یکی از آنها به نام حاجی اسدالله فرهادی بر اثر کھولت سن، در نزدیکی تهران تلف می‌شود. ملا آقامحمد در دارالخلافت تهران با محمد شاه قاجار (م ۱۲۶۴ق) دیدار می‌کند و خواستار قصاص فوری قاتلان پدرش می‌شود. پس از آن دیدار، او شیخ صالح عرب را به عنوان قاتل اصلی، قصاص می‌کند و با اجازه شاه سه تن باقی مانده از متهمان را به قزوین می‌آورد تا پس از گرداندن به گرد آرمگاه شهید ثالث آزادشان سازد. در راه قزوین، آن سه تن را به روستای برغان می‌برد. برغانی‌ها که از شهادت شیخ محمدتقی برغانی بسیار خشمگین بودند، آنان را به شدت شکنجه می‌کنند. در قزوین هم مردم خشمگین شده و دو تن از مظنونان (میرزا ابراهیم محلاتی و ملاطاهر شیرازی) را به قتل می‌رسانند و جنازه‌شان را می‌سوزانند. آقا محمد امام جمعه پس از آن می‌کوشد تا همسر و دخترعمویش زرین تاج برغانی مشهور به قره‌العین (م ۱۲۶۸ق) را به عنوان آمر قتل پدرش مجازات کند ولی موفق نمی‌شود. در بیشتر منابع بابی و بهایی، فرزند شهید ثالث را به جهت انتقام از قاتلان پدرش، مورد انتقاد قرار داده‌اند.

گذشته از پرهیزکاری، شهامت و بیان رسا، مقام علمی شهید ثالث نیز مورد تأیید تراجم‌نویسان و دیگر دانشمندان بوده است؛ اما نویسندگان بهایی، شیخیه کرمان و پروفیسورهای کرین (م ۱۹۷۸ میلادی) اسلام‌شناس معاصر فرانسوی کوشیده‌اند تا جایگاه علمی او را انکار کنند و ادعا کرده‌اند که حکم تکفیر احسابی را همه عالمان به ویژه فقیهان برجسته شیعه قبول نکرده‌اند. هائری کرین در روند مطالعات شیعه‌شناسی، تحت تأثیر افکار شیخیه قرار داشت و این مکتب را وجهه تکامل فلسفه اسلامی می‌دانست.

آثار علمی قابل توجهی از شهید ثالث در دست است که گواه بر قدرت علمی اوست: «منهج الاجتهاد» شرح عربی ۲۴ جلدی بر کتاب شرائع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام نوشته محقق حلی و یکی از منابع کتاب فقهی جواهرالکلام نوشته شیخ محمدحسن نجفی اصفهانی است که شهید ثالث نگارش آن را در سال ۱۲۲۶ق در منطقه ساوجبلاغ آغاز کرد و در سال ۱۲۵۶ق آن را در قزوین به پایان رساند. ۸۴ نسخه دستنویس از آن در کتابخانه‌های ایران موجود است. نسخه‌های موجود در کتابخانه‌های آیت‌الله مرعشی نجفی، دانشگاه تهران و آیت‌الله گلپایگانی قم به خط نویسنده است؛ «شرح الشرائع» در یک جلد بزرگ به عربی؛ «الفقه» به فارسی از طهارت تا دیات که در کتابخانه وزیری یرد نگهداری می‌شود؛ «عیون الاصول» در دو جلد بزرگ که بیشتر در نقد آرای اصولی میرزای قمی مشهور به صاحب قوانین الاصول است. پانزده نسخه دستنویس آن در کتابخانه‌های ملی، آیت‌الله مرعشی نجفی، مجلس شورای اسلامی، ملک تهران، مدرسه مروی تهران، دانشگاه تهران، آیت‌الله گلپایگانی، مکتبه شیخ علی حیدر مشهد، مدرسه خیرات خان مشهد و فحول قزوینی در قزوین نگهداری می‌شود. نسخه‌های موجود در کتابخانه‌های مجلس شورای اسلامی و آیت‌الله مرعشی نجفی به خط نویسنده است.

شهید ثالث درباره این کتاب نوشته است: در سفر جهاد (جنگ دوم ایران و روس) شب‌ها با حاجی ملااحمد نراقی ایرادات مرا در عیون‌الاصول بر میرزا، عنوان می‌کردیم و با هم گفتگویی می‌داشتیم؛

«شرح الروضه» به زبان عربی؛ «حاشیه معالم الاصول» به عربی و خط نویسنده که در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی موجود است؛ «کتاب دیات» به زبان فارسی که ده نسخه دستنویس از آن در کتابخانه‌های ملی، مجلس شورای اسلامی، مرعشی نجفی، مدرسه امام صادق قزوین و مدرسه فیضیه نگهداری می‌شود. این رساله در سال ۱۳۸۲ش با مقدمه و تحقیق عبدالحسین شهیدی صالحی (م ۱۳۹۳ش) در قزوین منتشر شده است؛ «رساله فی صلاة الجمعة» شهید ثالث به حرمت برگزاری نماز جمعه در زمان غیبت امام مهدی (عج) اعتقاد داشت اما در سال‌های پایانی عمرش از این نظر دست کشید و خود در قزوین نماز جمعه خواند؛ «قضاء الفوائت» به عربی درباره احکام نمازهای قضا که نسخه دستنویس آن به خط نویسنده در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی موجود است؛ «رساله فی عدم وجوب هبه الولی مده منقطعه المولی علیه»؛ «رساله القضاء الصلاة عن الاموات»؛ «مجالس المتقین» به زبان فارسی که علاوه بر چاپ سنگی، چهارده نسخه دستنویس از

طهارت عصیر عینی (شیره انگور یا آب انگور) پس از غلیان و پیش از ذهاب ثلثین؛ حکم به جواز صلح دعوا با قسم و جواز تحلیف به وسیله غیر مجتهد (مقلد)؛ فتوا به جواز غنا (آوازخوانی) در رثای حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام؛ جواز دریافت اجرت برای نوشتن حکم از طرف حاکم شرع (قاضی). او دارای ده پسر و چهار دختر بود که نوادگان آنها همگی با نام خانوادگی «شهیدی» در قزوین، عراق و ساوجبلاغ معروف هستند. هفت تن از پسران او به نام‌های آقامحمد امام جمعه (همسر قره‌العین)، آقابنده الله امام جمعه (پدر نسیم شمال)، شیخ محمدباقر، شیخ محمدصادق، میرزا محمود، شیخ محمدجعفر (جعفر) و شیخ عیسی، مجتهد بودند و سه تن دیگر به نام‌های میرزا ابوالقاسم، میرزا حسن و شیخ کاظم تحصیلاتی نزدیک به اجتهاد داشتند. شیخ محمدجعفر مشهور به شیخ جعفر برغانی (م ۱۳۰۶ق) فرزند شهید ثالث، از رهبران مسلک شیخیه قزوین به شمار می‌رود. او هنگام دیدارش با احساسایی در قزوین، شقیته گفته‌ای او شد و اجازه مفصلی در نقل حدیث از بنیانگذار مسلک شیخیه دریافت کرد. همچنین دارای اجازه‌ای از سیدکاظم رشتی و حاج محمدکریم خان کرمانی (م ۱۲۸۸ق) بنیانگذار فرقه رُکنیه (کرمانی) از شاخه‌های شیخیه است. برخی، او را از مشایخ حاج محمدخان کرمانی (م ۱۳۲۴ق) فرزند محمدکریم خان و از رهبران رکنیه می‌دانند. «تقویم اللسان» از آثار عربی حاج محمدکریم خان کرمانی درباره علم قرائت است که در سلخ (روز آخر ماه) ذی‌الحجه ۱۲۷۲ق به درخواست شیخ محمدجعفر برغانی نوشته شده است.

ملاعلی قارپوزآبادی زنجانی (م ۱۲۹۰ق) شیخ محمد ابراهیم قشلاقی ساوجبلاغی (م ۱۲۸۸ق) و میرزا محمد تنکابنی (م ۱۳۰۲ق) و سیدابراهیم موسوی قزوینی معروف به صاحب ضوابط (م ۱۲۶۴ق) از جمله شاگردان شهید ثالث به شمار می‌روند که از او اجازه اجتهاد گرفته‌اند. اصل اجازه ملاعلی قارپوزآبادی به شماره ۹۷۲/۳ در کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی نگهداری می‌شود. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب در ۲۵ آذر ۱۳۸۲ش در دیدار علما و طلاب قزوین درباره شهید ثالث و برادرش فرمودند: «علمای بزرگ فراوانی از این شهر برخاسته‌اند؛ شهید ثالث مرحوم محمدتقی برغانی و برادر او ملا محمدصالح برغانی؛ فقهایی مبارز، نه فقهایی گوشه‌گیر، نه آدمهای منزوی؛ مردان دین که به سرنوشت مردم می‌اندیشیدند؛ برای آنها مبارزه می‌کردند و جان خود را هم در این راه فدا می‌کردند... همین دو برادر بزرگوار که من امروز از آنها اسم آوردم جزء برجستگان آنها فقیه بودند. عده‌ای از روی خیانت و عناد نگذاشتند نام علمایی که در کار علمی خود انگیزه سیاسی هم داشتند، مطرح شود؛ این دو برادر از این قبیل بودند. اینها به پادشاه وقت گفته بودند حکومت تو باید تابع نظر ولی فقیه باشد.»

منابع:

آقابزرگ تهرانی، الذریعه الی تصانیف الشیعه، ج ۲۳، ص ۱۸۲؛ ج ۸، ص ۲۸۵؛ ج ۱۳، ص ۳۱۷؛ ج ۱۵، ص ۱۹۰؛ ج ۱۷، ص ۱۳۸؛ همان، طبقات اعلام الشیعه: نقباء البشر فی القرن الرابع عشر، ج ۱، ص ۲۸۲؛ همان، طبقات اعلام الشیعه: الکرام البررة فی القرن الثالث بعد العشره، ج ۱، ص ۲۲۶؛ سیدحسن صدر، تکملة أمل الأمل، ج ۵، ص ۲۹۷؛ محمدتقی برغانی، [رساله] دیات، ص ۱۵۶؛ همان، مسلک الراشدین، ص ۷۸؛ سیدمحسن الامین، اعیان الشیعه، ج ۹، ص ۱۹۷؛ محمد تنکابنی، قصص العلماء، ص ۱۹؛ محمدعلی مدرّس تبریزی، ریحانه الادب فی تراجم المعروفین بالکنیه و اللقب، ج ۱، ص ۲۴۷؛ هنری کرین، مکتب شیخی از حکمت الهی شیعی، ص ۳۲؛ علی‌اکبر مهدی‌پور، اجساد جاویدان، ص ۲۱۹؛ مرتضی مدرّسی چهاردهی، شیخ‌گیری، بایبگیری از نظر فلسفه، تاریخ و اجتماع، ص ۱۷؛ محمد شریف رازی، گنجینه دانشمندان، ج ۶، ص ۱۶۳؛ محمد حرزالدین، معارف الرجال فی تراجم العلماء و الادباء، الجزء الثاني، ص ۲۰۷؛ مجموعه مقالات کنگره بزرگداشت شهید ثالث، ص ۱۴۷؛ درخشش خورشید ولایت در قزوین، ص ۱۷ و ۴۲؛ عبدالحسین شهیدی صالحی، «ولایت فقیه از دیدگاه شهید ثالث (محمدتقی قزوینی برغانی)»، مجله حوزه، ش ۵۶ و ۵۷، ص ۳۸۵؛ خیرالدین الزرکلی، الاعلام، ج ۶، ص ۲۸۷؛ عمر رضا کحاله، معجم المولفین، ج ۹، ص ۱۳۴؛ محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، المآثر و الآثار (چهل سال تاریخ ایران)، ج ۱، ص ۱۹۵؛ ج ۲، ص ۶۲۹؛ سیداحمد حسینی، التراث العربی المخطوط، ج ۵، ص ۲۹؛ ج ۸، ص ۳۴ و ۲۹۲؛ ج ۹، ص ۱۸۶؛ ج ۱۰، ص ۱۱۳؛ ج ۱۲، ص ۴۳۵؛ حاجی میرزا کاشانی، نقطه الکاف، ص ۱۴۴؛ اعتضادالسلطنه، فتنه باب، ص ۱۷۵؛ ابوالقاسم خان ابراهیمی، فهرست کتب شیخ اجل واحد مرحوم شیخ احمد احساسی و سایر مشایخ عظام اعلی‌الله مقامهم، ج ۱، ص ۱۹۶ و ۷۱؛ ج ۲، ص ۴۷۶؛ مصطفی درایتی، فهرست‌واره دستنوشته‌ای ایران (دنا)، ج ۱، ص ۲۱۸؛ ج ۴، ص ۲۴۷ و ۹۸۵ و ۱۲۷۷؛ ج ۵، ص ۸۱۲؛ ج ۶، ص ۱۰۱۳؛ ج ۷، ص ۷۲۶؛ ج ۸، ص ۲۴۴؛ ج ۱۰، ص ۲۸۸ و ۲۹۱.

پایان

تاریخ

شهرام تقی زاده انصاری

هر آن کوز دانش برد توشه‌ای

جهانی ست بنشسته در گوشه‌ای
مقدمه: راقم سطور علاوه بر آنکه در طول زندگی اش، برای آموختن رشد و پیشرفت خود و جامعه، به قول شمس، انگشت به رگ بزرگان می گذاشت، همیشه کوشش کرده، رگه‌های الماس میان دانشمندان و بزرگان را که شاید اندازه‌ای در جامعه گمنام و احتمالا مظلوم واقع شده باشند پیدا کرده و آنها را معرفی کند. از جمله این نخچیان فرهنگی، استاد دکتر علی اکبر سیاسی بنیانگذار رشته روانشناسی جدید در دانشگاه تهران است که علاوه بر تدریس، تحقیق و تالیف در این رشته، هدفش زدودن فقر فرهنگی در کشور و از بین بردن بی‌سوادی بخصوص در افراد سی سال به پایین با آموزش و پرورش صحیح بوده چون آگاهانه فهمیده بود که بالندگی یک کشور بدون ایجاد یک فرهنگ هدفدار غیرممکن است. باین دلیل او اصلا دنبال کارهای اجرایی و سمت‌های عالی نبود و همیشه از گروه‌های سیاسی فاصله می گرفت و در اوایل زندگی علاوه بر تدریس در دارالفنون، مدرسه علوم سیاسی و دانشسرایعالی (۱۳۱۱ - ۱۳۰۶) دنبال ریاست اداره تعلیمات عالی (قانون تربیت معلم - قانون تاسیس دانشگاه) را پذیرفت تا بتواند برنامه صحیحی برای مدارس عالی و دانشگاه‌ها و در نهایت استقلال دانشگاه تهران تهیه کند. البته بعدا در اثر مشورت دیگران با او و صلاحدید آنها، ریاست وزارت فرهنگ را نیز قبول کرد تا بتواند برنامه‌های فرهنگی وسیع خود را همه جانبه گسترش دهد. او با مدیریت و رفتار و حسن اخلاق و شخصیت چند بعدی و اراده‌ای که داشت توانست چهار دوره (۱۲ سال) ریاست دانشگاه تهران در سال‌های ۱۳۲۱ تا ۱۳۳۳ و ۲۱ سال تمام ریاست دانشکده ادبیات و علوم انسانی را عهده دار بوده و به نحو احسن آنها را اداره کند. بدون تردید او یکی از تاثیرگذارترین شخصیت‌های فرهنگی ایران می باشد، امید است همگی به فراخور حال خود از اخلاق و رفتار، مدیریت، علم و دانش و در روش تحصیل و تجربیات او درس بگیریم و در زندگی و کار آنها را به کار بندیم. من نیز به سهم خود در این نوشتار سعی کردم با استناد به کتاب «گزارش یک زندگی» که نوشته مرحوم دکتر علی اکبر سیاسی است و در لندن به چاپ رسیده و چندین مقاله دانشگاهی دیگر خلاصه‌ای از زندگی، آثار و خدمات او را تقدیم خوانندگان عزیز بکنم تا خودشان بعد از مطالعه این نوشتار به قضاوت بنشینند

زندگی‌نامه: علی اکبر خان در سال ۱۲۷۴ ش در تهران پا به عرصه وجود نهاد، مادرش که

می دانست که او عشق به مدرسه رفتن دارد، پدرش را در جریان گذاشت، پدرش که مردی متدین و متعصب بود، علی اکبر را به مکتبخانه نزدیک منزلش برد و او را به امیرزادش محمد حسین سپرد. علی اکبر خان دو سال هم به مدرسه خرد رفت. ولی چون بعدا تغییر جاداد، به مدرسه نزدیک دیگری به نام «سلطانی» رفت، ولی چون مدرسه خوبی نبود، دوباره مجبور شد به همان مدرسه برگردد با اینکه زیاد دور بود. او عالی ترین کلاس آن را که سوم متوسطه بود، به پایان رساند و همیشه شاگرد اول یا دوم بود. او عشق سرشاری به آموختن و تحصیل داشت، به این دلیل یک دفعه هم دو کلاس یکی

هنگی ه آثار و خدمت دکتر علی اکبر سیاسی

پیشگسوت فرهنگ سازی

کرد. سرانجام او با مشورت معلم خود باقرخان تصمیم گرفت به مدرسه سیاسی برود، ولی چون پدرش میل داشت علی اکبر به مدرسه مروی برود، آنها مجبور شدند از سر تپ میرزا عبدالرزاق خان بغایری که استاد برادر بزرگتر علی اکبرخان بود، کمک بگیرند، سرانجام پدر علی اکبرخان راضی شد که پسرش به مدرسه سیاسی برود. این مدرسه را میرزا حسن خان مشیرالدوله تاسیس کرده بود ولی در موقع تحصیل علی اکبرخان، ریاست آن با محمد علی خان (فروغی) بود. اساتید برجسته این مدرسه عبارت بودند از: میرزا عبدالرزاق خان بغایری، ابوالحسن خان فروغی، انتظام الملک، منصورالملک، مترجم الممالک، شمس العلماء، فاضل خلخالی، ادیب السلطنه، میرزاهادی آشتیانی، مسیو عباسعلی خان و دکتر ولی الله نصر. دکتر علی اکبر سیاسی می نویسد: (مدرسه سیاسی نسبت به منزل ما در میدان قزوین دور بود و من با کالسکه اسبی به مدرسه می رفتم. همشگردی‌های من عبارت بودند از: میرزا جواد خان، علیرضاخان، میرزا محمدخان، ابوالقاسم خان، میرزا محمد علیخان، میرزا عیسی خان و میرزا ابراهیم خان (دهخدا) برادر میرزا علی اکبرخان دهخدا. ما در اوقات فراغت گردهم می آمدیم و درباره اوضاع سیاسی گفتگو می کردیم. ریاست مدرسه در سال اول به عهده میرزا محمد علیخان فروغی و دو سال بعد به عهده دکتر سید ولی الله خان نصر بود.

وقار و طمأنینه، حسن رفتار و گفتار این دو شخصیت ممتاز به خصوص دکتر نصر در روحیه ما نوجوانان تاثیر فراوان گذاشت. دکتر نصر گاهی سرکلاس با پند و اندرزهای حکیمانه و اخلاقی ما را ارشاد می کرد و می گفت: « شما جوانان اداره کنندگان آینده این مملکت باستانی پرافتخار خواهید بود. هر اندازه بیشتر علم بیاموزید و به اصول و

زندگی‌نامه سیاسی

بندر انزلی به سوی بادکوبه حرکت کردیم و از آنجا با ترن، عازم لهستان شدیم و از آنجا به پاریس رفتیم. ... سرانجام بعد از

آموختن زبان فرانسه به دانشسرای عالی رفتن و در آنجا لیسانس روانشناسی گرفتیم. در هنگام تحصیل نیز به ادبیات فرانسه علاقمند شدم و آثار ادبی آنها را مطالعه می کردم. من آنقدر خوب درس می خواندم که سه سال دوره لیسانس را در دو سال تمام کردم و استادم هم که دید زبان فرانسه من خیلی خوب است، برای من سخنرانی‌ای در مورد ایران ترتیب داد.

بعد از گرفتن لیسانس، درگیری جنگ جهانی اول شروع شد و دیگر دولت نمی توانست مخارج ما را بدهد. به این دلیل به ایران برگشتم و معلم دارالفنون شدم (۱۲۹۵). در سال‌های میان سفر اول و سفر دوم به اروپا، همیشه با استادان و دانشگاه پاریس در تماس بودم و با آنها مکاتبه می کردم و از آخرین تحقیقات و کتاب‌ها مطلع می شدم.

[دکتر سیاسی مانند یک طلبه واقعی منطق و فلسفه قدیم را نزد میرزا طاهر تنکابنی و شیخ محمدحسین فاضل تونی فرامی گرفت و به خواش آنها، به نوبه خود، تا آنجا که ممکن بود، درباره فلسفه غرب به آنها اطلاعاتی می داد (هنوز سال‌ها مانده بود که کتاب «سیر حکمت در اروپا» تالیف محمدعلی فروغی انتشار یابد)، این اطلاعات مورد توجه آن استادان عالیقدر قرار می گرفت و احیاناً موجب بحث و گفت‌وگو و تبادل نظر می گردید.]

من چون ۵ سال در فرانسه بودم و تحصیل کردم، نمی توانستم وضعیت ایران را با مقایسه وضع اروپا تحمل کنم. روی این اصل با دوستانی مانند علیقلی خان (مهندس الدوله)، حسن خان (شقایق)، اسماعیل خان (مرآت)، جواد خان (عامری)، حسن خان (نفیسی)، انجمن «سروش زندگی» را که بعدا به نام «ایران جوان» تغییر نام داد، تاسیس کردیم و من به اتفاق آراء به ریاست آن انتخاب شدم. این انجمن دارای نشریه ای بود به نام «ایران جوان» که در سال ۱۳۰۰ منتشر می شد. مدتی بعد، سردار سپه، نمایندگان ایران جوان را به حضور پذیرفت. من به اتفاق اسماعیل مرآت، نفیسی و محسن رئیس با اندکی بیمانکی در خیابان سپه نزد او رفتم. او در محوطه باغ ایستاده بود. وقتی ما را دید به ما اشاره کرد بیایید و روی این صندلی‌ها بنشینید. آنگاه گفت: « شما جوان‌های فرنگ رفته چه می گوئید، حرف حسابتان چیست؟ این انجمن چه معنایی دارد؟ من گفتم: « این انجمن از عده‌ای جوانان وطن پرست تشکیل شده است. ما می خواهیم فاصله عجیب خود را از اروپا از بین برده و از عقب ماندگی مان جلوگیری کنیم و این اساسنامه، مرام نامه ماست.

* قناعت دویم بی نیازی است.
* قناعت کن بدان یک نان که داری.
* قناعت هر که کرد آخر غنی شد.
* قوت پیر به چانه اش است.
* قورباغه آواز خوان شده بیات گاو می خواند.
* قورباغه هر کاری بکند همان وزغ است.
* قوری لب طلائی، نه قند داره نه چایی!
* قوزی بالای قوزم آمد، بین چه به روزم آمد!
* قول بزرگان نبود جز عمل
* قول سه کس نیست به دهر استوار / شاعر و قرعه زن و اختر شمار
* قول مرد اسکناس است.
* قول مردان جان دارد.
* قول مرد یکی است.
* قول مرد یکی است، تا حالا می گفتم: آری. حالا می گویم: نه!

* قلم در کف دشمن است.
* قلم گفتا که من شاه جهانم / قلمزن را به دولت می رسانم
* قلندر اگر نگوید دنیا به فلان دلش از غصه می ترکد.
* قلندر داند اسرار قلندر.
* قلندر را گفتند: کوچ! پوست تخت بر دوش افکنه
* قلندری به درازی موی سر نیست.
* قلندری نه به ریش است و موی یا برو
* قلندری هم کشکول می خواهد.
* قلیان بکشیم یا خجالت؟
* قلی هم در سُنّاش می گفت.
* قمار، باختش باخت است، بردش هم باخت است.
* قناعت توانگر کند مرد را

* قصاص به قیامت نمی ماند.
* قصاص قبل از جنایت قبیح است.
* قصد گور کردم، حور یافتم.
* قصه اصغر غُدد است.
* قضا را دست بر مردم دراز است.
* قضای بد که بیاید حذر چه سود کند؟
* قضای نبشته شاید سترد.
* قطره آبی نخورد ماکیان / تا نکند سر به سوی آسمان
* قطره برگل شبنم و در قعر دریا گوهر است.
* قطره قطره جمع گردد وانگهی دریا شود.
* قطع حلقوم سهل تر از قطع مرسوم است.
* قفل امامزاده محک حلال زاده و حرام زاده است.
* قفل به دهن ها نمی توان زد.
* قلم از شمشیر برنده تراست.
* قلم برابر تیغ است بلکه فاضلتر.

چهل سال پیش...

تمامی مطالب از روزنامه اطلاعات روز سه شنبه ۶ اسفند ۱۳۵۳ (برابر با ۱۳ صفر ۱۳۹۵، ۲۵ فوریه ۱۹۷۵) نقل شده است.

اوپیک ریال ایران را برای مقابله با کاهش دلار مورد بررسی قرار داد

مقارن ظهر امروز در شهر وین اجلاسیه وزرای نفت اوپک برای تعیین دستور کار کنفرانس سران اوپک و بررسی وضع ریال ایران برای مقابله با کاهش مستمر دلار در الجزایر تشکیل گردید. اوپک بعد از توافق رؤسای جمهوری آمریکا و فرانسه در مورد لغو قیمت رسمی طلا و افزایش بهای آن از هر اونس ۴۲ دلار به ۱۷۰ تا ۱۸۰ دلار و همچنین تنزل ارزش دلار بفکر مقابله با این امر که به ضرر و زیان کشورهای تولیدکننده نفت است افتاد.

دولت روزانه ۱۵ هزار تن ارزاق عمومی در کشور توزیع میکند

شرکت معاملات خارجی وابسته به وزارت بازرگانی در هر ماه بیش از ۲۰ هزار تن روغن نباتی بیاباز عرضه می کند. ۲ کشتی حامل ۶ هزار تن موز که بوسیله این شرکت خریداری شده، هم اکنون در خرمشهر مشغول تخلیه است. موزهای وارداتی به تهران و مراکز مصرف حمل خواهد شد و در سطح وسیع در ایام نوروز بیاباز عرضه می شود. این مطلب را آقای صیرفی مدیرعامل شرکت معاملات خارجی در جلسه هفتگی کلوپ روتاری مرکز اعلام کرد. صیرفی گفت: معاملات خارجی در حال حاضر روزانه بیش از ۱۵ هزار تن کالاهای مصرفی و ضروری و ارزاق عمومی که شامل ۸ تا ده هزار تن گندم، ۲ هزار تن شکر، روزی ۷۰۰ تا ۸۰۰ تن روغن نباتی (۲۰ هزار تن در ماه) ۱۰۰ تن تخم مرغ، ۳۰ تن پنیر، گوشت مرغ و اقلام دیگر است در سراسر کشور در دسترس مصرف کننده قرار میدهد.

میوه در فروشگاههای سیار توزیع میشود

کمیته ملی حمایت از مصرف کننده اعلام کرد: اخیراً در محتوی یک نوع از نوشابه های غیرالکلی مواد غیربهداشتی وجود داشت که بدستور رئیس کمیته ملی عیناً برای رسیدگی به اداره کل بهداشت استان فرستاده شد تا نتیجه آزمایشات آن به اطلاع مصرف کنندگان برسد.

در جلسه کمیته فرعی پیشنهادات و شکایات کمیته ملی که بعد از ظهر دیروز تشکیل گردید نحوه تهیه و توزیع مایحتاج عمومی در ایام خریدهای نوروزی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و پیشنهاد شد، در دهه آخر اسفند ماه فروشگاههای سیار و همچنین چادرهای متعدد در نقاط مختلف شهر برپا شود و بدون دخالت واسطه و دلالت انواع میوه و ماهی با قیمت مصوب بمصرف کنندگان عرضه گردد، تا بدین ترتیب از اجحاف بعضی از فروشندگان جلوگیری بعمل آید.

یکماه به هیچ پزشکی مرخصی داده نخواهد شد

وزارت بهداشتی برای آمادگی کامل واحدهای تابعه خود در نوروز طی بخشنامه ای به مدیران کل روسای اداره های بهداشتی دستور داد از بیستم اسفند ماه امسال تا ۲۰ فروردین سال آینده از دادن مرخصی به کارکنان خویش خودداری کنند. در این بخشنامه گفته شده است مدیران کل و رؤسای بهداشتی میتوانند به کارکنانی که درخواست مرخصی آنان ضروری تشخیص داده میشود بشرطی که عده این افراد در هر رشته شغلی از یک دهم عده پرسنل هر شهرستان تجاوز نکند به مسئولیت خود مرخصی بدهند تا وقفه ای در امور درمانی و بهداشتی پیش نیاید.

مذاکرات ایران و آلمان در مورد پالایشگاه بوشهر شروع شد

مذاکرات ایران و آلمان پیرامون احداث پالایشگاه بزرگ بوشهر امروز در تهران آغاز شد. قبلاً ایران به آلمان مهلت داد، تا ۲۵ فوریه (امروز) وضع خود را نسبت به این طرح روشن سازد اما با مذاکراتی که امروز شروع شد گفته میشود این مهلت حداقل برای دو ماه دیگر تمدید خواهد شد.

ظاهراً آلمان ظرفیت ۲۵ میلیون تنی را برای پالایشگاه بوشهر مناسب نمیداند و معتقد است که مصرف در آینده کاهش خواهد یافت و ظرفیت پالایشگاه هم باید کمتر گردد.

بوقلمون پخته بیاز عرضه میشود

وزارت کشاورزی و منابع طبیعی اجرای طرح تولید بوقلمون را راسا به عهده گرفت و با اجرای این برنامه سالانه ۵ هزار تن گوشت بوقلمون بیاباز داخلی عرضه میشود. اولین پارتی جوجه بوقلمون ها که از بهترین نژاد خارجی انتخاب شده است تا فروردین ماه آینده بکشور وارد خواهد شد در برنامه تولید بوقلمون بیاباز مصرف در نظر است که گوشت تولید شده به صورت پخته در بسته بندی های مخصوص در رستوران ها، سوپرمارکت ها بمعرض فروش گذاشته شود.

قالب امروز

کوبانی، پس از آزادی از اشغال داعش / منبع: تلگراف

حکایت

دزد در خانه پارسا

دزدی به خانه پارسایی در آمد. چندان که جُست، چیزی نیافت. دلتنگ شد. پارسا را خبر شد؛ گلی می که در آن خفته بود، برداشت و در راه دزدانداخت تا محروم نشود. شنیدم که مردانِ راه خدای دل دشمنان را نکر دند تنگ توراک میسر شود این مقام که بادوستان خلاف است و جنگ؟ مودّت اهل صفا، چه در روی و چه در قفا؛ نه چنان که از پُست عیب گیرند و پیشت بیش میرند. در برابر چو گوسفند سلیم در قفا، همچو گرگ مردم خوار هر که عیب دگران پیش تو آورد و شمرد بی گمان عیب تو پیش دگران خواهد برد گلستان سعدی

سرایه

آه های آتشینم پرده های شب بسوخت

بر دل آمدوز تف دل هم زبان هم لب بسوخت
دوش در وقت سحر آهی برآوردم ز دل
در زمین آتش فتاد و بر فلک کوکب بسوخت
جان پر خونم که مشتی خاک دامن گیر اوست
گاه اندر تاب ماند و گاه اندر تب بسوخت
پرده پندار کان چون سد اسکندر قوی است
آه خون آلود من هر شب به یک یارب بسوخت
روز دیگر پرده دیگر برون آمد ز غیب
پرده دیگر به یارب های دیگر شب بسوخت
هر که او خام است گو در مذهب ما نه قدم
زانکه دعوی خامش هر کور دین مذهب بسوخت
باز عشقش چون دل عطار در مخلص گرفت
از دل گرمش عجب نبود اگر مخلص بسوخت
عطار نیشابوری

امروز در تاریخ

فلسفه پاپیولیسم با قیام کاوه آهنگر و از ایران دید آمد

«پاپیولیسم» به عنوان یک استراتژی سیاسی ۲۶ قرن و شاید هم بیشتر قدمت دارد و طبق حکایات، با قیام مردمی کاوه اسپاهانی (اصفهانی) معروف به «کاوه آهنگر» و از ایران برخاسته است. «تاریخ» از اسپار تا کوس - یک اسیر جنگی رومین و بعداً و از روی اجبار؛ گلا دیاتور به عنوان دو مین پاپیولیست جهان نام برده است که در نیمه قرن یکم پیش از میلاد بر دگان و اسیران جنگی را متوجه نیروی عظیم خود (گذشتن از جان به خاطر آزادی و کسب حیثیت) کرد و با این نیرو با امپراتوری روم که ظلم و ستم را پیشه کرده بود به جنگ پرداخت.

تعاریف پاپیولیسم همانند سوسیال دمکراسی در هر جامعه ای متفاوت است و نمی توان گفت که این تفکر در قاره آمریکا همان است که در آفریقا وجود دارد. در بعضی کشورها مخصوصاً در کشورهای آسیایی مفهوم «راه سوم» از آن استنباط می شود. انقلابیون گیلان در سال ۱۹۲۰ نام کاوه را بر پرچم خود گذاردند.

روزی که روس ها کرمانشاه را تصرف کردند

ششم اسفند ۱۲۹۴ نیروهای روسیه تصرف شهر کرمانشاه را پس از عقب راندن ژاندارم های ایران تکمیل کردند. نیروهای روسیه از چهارم اسفند به کرمانشاه رخنه کرده بودند. دفاع نیروی ژاندارم از کرمانشاه به رغم نداشتن اسلحه سنگین چشمگیر بود. پیش از سقوط کرمانشاه گروه هایی که از تهران، قم و اصفهان به این شهر رفته بودند و نیز اعضای کمیته دفاع ملی به قصر شیرین نقل مکان کرده بودند. در پی سقوط کرمانشاه، عبدالحسین میرزا فرمانفرما رئیس الوزراء وقت به نشانه اعتراض به اقدام روس ها از سمت ریاست دولت کناره گیری کرد.

دولت وقت ایران در آغاز جنگ جهانی اول اعلام بیطرفی کرده بود که به آن احترام گذارده نشد و طرفین جنگ دامنه نبرد خود را به ایران کشانیدند که نیروی نظامی کافی برای دفاع از خود نداشت.

دیگر رویداد ۲۵ فوریه

۱۵۷۰: پاپ - پیوس پنجم - الیزابت یکم پادشاه انگلستان را تکفیر و خارج از دین اعلام کرد. پاپ قبلاً چنین اعلامیه ای را در مورد هنری هشتم پدر الیزابت یکم صادر کرده بود زیرا که مرتکب طلاق و ازدواج مجدد شده بود.

www.iranianshistoryonthistday.com

سودوکو

۱۲۸۹

				۱				۸	
							۹		
								۳	

۵	۳	۶	۴	۸	۲	۷	۱	۹
۷	۱	۹	۵	۳	۶	۴	۸	۲
۴	۸	۲	۷	۱	۹	۵	۳	۶
۶	۵	۳	۲	۹	۴	۸	۷	۱
۸	۴	۷	۶	۵	۱	۲	۹	۳
۲	۹	۱	۳	۷	۸	۶	۵	۴
۱	۶	۵	۸	۲	۳	۹	۴	۷
۳	۷	۴	۹	۶	۵	۱	۲	۸
۹	۲	۸	۱	۴	۷	۳	۶	۵

حل ۱۲۸۸

جدول شرح در متن

۳۸۰۲

هیاوهی پیوده و بی انرا	کارهای نیک و یادگار	خوراک چارپایان وسیله بازی	ی	جانور کبسه دار همایون	ویناتین جدولی اشتباه معروف!	داروی فراموشی!
ط	↓	↓	↓	↓	↓	↓
دسته ها	←			ستون بدن نوعی ساندویچ	←	
←	نام سابق سواد کوه پیشست	↓	←	چهره	↓	
ضد باطل	↓	یار «مقل»	←			
دریا	←	لخت	↓		↓	
←		ساده لوح شهر مذهبی	↓			
از حالات ماده محل پختن نان	←		↓	تنگدستی	←	
ساخت ظاهری	←			گل ولجن	←	
←	ملکه بیزانس	مرزها	دور بازی های دربی			
←		↓	↓			
←						
باغک بودن						
لقب حضرت علی (ع)	←					
←						
کوهی در لبنان						
خشونت	←					

حل

۳۸۰۱